NISAN 2005 SAYI: 101 3.000.000 TL / 3 YTL (KDV dahil)

PAZARTESİ

kadına mahsus gazete

PAZARTESİ gazete

101 NİSAN 2005

Adres Abdullah Sokak No:9 Beyoğlu - İstanbul
Tel-Faks 0212 249 5959 / 0212 245 8358
GSM 0532 510 0965
E-Posta pazartesi@pazartesi.org
pazartesidergi@mynet.com

Sahibi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kadın Kültür ve İletişim Vakfı adına
Beyhan Demir

Katkıda Bulunanlar
Amy Spengler, Ayla Yıldırım, Aslı Davaz,
ayşe düzkan, Ayşegül Babalık, Ayşegül Oğuz, Bengisu Gençay,
Bilge Seçkin, Çiğdem Güler,
Deniz Demir, Devrim Gökçek, Emek Ergün,
Emine Çelebi, Eylem Polat, Gözde Akgüngör, Gülfer Akkaya,
Handan Koç, Hande Öğüt, Hatice Tekdal, Haziran,
Marina Crespin, Mürüvvet Yılmaz, Nadide Demir, Nazan Askeran,
Necla Akgökçe, Necla Algan, Nermin Yıldırım,
Nilgün Yurdalan, Nur Gönül, Özlem Güneş, Övgü Güner,
Özgen Altaş, Özgün Akduran, Yelda Yücel

Fotoğraf Özlem Güneş-Nilgün Yurdalan-Ülkü Özakın
Kapak Nilgün Yurdalan
Arka Kapak Ahmek Şık
Görsel Yönetmen Ömer Süvari
Renk Ayrımı 4Renk 212 324 54 50
Baskı Dünya Yayıncılık A.Ş. Tel: 0212 440 20 10
Dağıtım Yay-Sat

ABONE FORMU

Pazartesi'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var.
10 abone bulana bir kitap veriyoruz.
Abone olmak istiyorum

Adı Soyadı:
Adres:
Telefon:
E-Posta:
Abone Süresi 1 yıl ( ) 6 ay ( )
Başlangıç Tarihi:

Türkiye içi
Yıllık 36 Milyon TL / 36 YTL
Altı aylık 18 Milyon TL / 18 YTL
Aboneler için posta çek numarası: 662965
Bağışlarınız için T. İş Bankası Taksim Şubesi
Hesap No: 1052 30000 758921 Beyhan Demir

Yurtdışı
Yıllık 60 Euro 6 aylık 40 Euro

Döviz Hesabı
T. İş Bankası Taksim Şubesi Hesap No
1052 301000 3330429
Beyhan Demir

Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunu bize gönderin, biz de her ay PAZARTESİ *'nizi gönderelim.*

merhaba

Bu sayımız 101. sayı. On yılı ve 100 sayıyı ardımızda bıraktık. Aslında on yıl çok uzun bir süre değil ancak bir işe kitlenip yılları bu işi yapmak için teker teker geçirirken bir an durup neler oluyor, ben ne yaptım diye geriye baktığımızda bir yandan hızla geçmiş bir zamana, diğer yandan o hızlı zamanın içine düşmüş nice çabaları, çalışmaları, koşturmaları fark edip duygusallaşır ya insan. İşte bizlerde geçen bu on yılın ardından biraz böyle hissettik.

Yıllar geçti, ancak geçen salt yıllar değildi. Bu yılların içinden Kadınlara Mahsus Pazartesi Dergisi de geçti. Hayat bize, biz hayata kendimizi dayattık. Herkesin bildiğini biz kabullenmedik, bu bilgiye başka bir bilgiyle cevap vermeye çalıştık, doğru diye katılaşmış nice kabullere karşı çıktık. Bizim de bir bildiğimiz var diye düştük hayatın kollarına, yollarına, caddelerine. Pazartesi Dergisi on yıllık maceradır. Onlarca yılın birikiminden oluşmuş bir parça. Dergiye on yıllık serüveni boyunca emeği geçen tüm kadınların ellerine sağlık.
Bir arkadaşın dediği gibi darısı 200. sayıya.

Bu yılki 8 Mart dört ayrı eylemle kutlandı. Ancak 8 Mart sürecinde yaşanan tartışmalar 8 Mart'ın ardından da devam etti. Nilgün Yurdalan ve Ayşe Düzkan bu sayımızda 8 Mart üzerine değerlendirme yaptılar. Lambdalı kadınlar ilk kez bu 8 Mart'ta pankart açarak kendilerini görünür kılmaya çalıştılar. Onlarla yaptığımız söyleşiyi keyifle okuyacağınızı düşünüyoruz. Vivet Kanetti ile ünlü Fransız yazar Colette üzerine röportajı Beyhan Demir yaptı. Fedakarlık, iyi anne ve iyi eş olmanın en önemli kıstası sayılır. Mürüvet Yılmaz bu sayıda ulvi bir değer yüklenilen fedakarlığa tersinden bakıyor. Fedakarca davranmanın fedakarlık yapanı nasıl etkilediğini anlatıyor çarpıcı bir şekilde.

Kadınlar için yapılacak en zor işlerden biri doğum dersek abartmış olmayız herhalde. Özgün Akduran bu aralar dikkatimizi çeken sezaryen doğumlarla ilgili olarak bir orta sayfa hazırladı. Doğum yapan kadınlar ve tıpçılardan alınan fikirler sonunda ortaya çıkan sonuç doğrusu kadın sağlığının nasıl göz ardı edildiğini ortaya çıkarması açısından anlamlı.

Ayşe Düzkan'ın yaptığı çeviride Delphy, Komünist Manifesto ve diğer kitaplarında Marks'ın kadın sömürüsü konusunda yaşadığı çelişkileri ve bu sömürüyü görmezden gelmesini eleştiriyor. Gülfer Akkaya Ata Demirer'in "kırdığı pot" üzerine bir yazı kaleme aldı. Bilge Seçkin son yılların vazgeçilmezi olan düşük belli pantolonları üzerine kızlara sorular sordu. Oldukça eğlenceli olan bu söyleşinin yanı sıra eğlenceli bir başka yazı da Nermin Yıldırım'dan. Nermin Yıldırım 100. sayı dolayısıyla yaptığımız yemeği yazdı.

Baharın kendini gösterdiği şu günlerde bir başka bahar ayı olan Mayıs'ta görüşmek üzere....

ayşe düzkan

ayrı 8 mart'lar

o gün beyazıt'ta o insanların izinsiz gösteri yapmak zorunda kalmalarına feministlerin ayrı gösteri yapmak istemesi değil, ekb'lerin, bu tür erkekler vb. konularda pekala anlaşabilecekleri o grupları da dışlayıp tek başına miting başvurusu yapması sebep oldu. o gün istanbul'da iki gösteri oldu; biri ekb'nin, ötekisi de o izinsiz gösteri.

2005 yılında 8 mart'ın en hayırlı tarafı birden fazla etkinlikle kutlanmış olması. böylece farklı eğilimler, kendi önceliklerini ve sözlerini dillendirme fırsatı buldular. son zamanlarda feminist siyasetin orta yolu bulma üzerine kurulu olduğuna ilişkin bir inanç yayılıyor. oysa tam aksine parçalı örgütlülüğü savunan feministler eylemlerde de farklı şeyler yapmayı makul, meşru ve en önemlisi bir zenginlik sayarlar.
5 mart'ta yapılan gösteride farklı siyasi görüşlerin kendilerini ifade etmeleri, bunların arasında feminist mesajların da olması çok sevindirici bir gelişmeydi.
6 mart meselesi ise biraz daha karışık tabii. o gün –ya da başka bir gün-, 8 mart –ya da başka bir vesileyle- sokakta gösteri yapmak isteyen kadınların ve erkeklerin bu tür bir şiddete maruz kalmaları ne kadar şanslıyız ki, tc'nin ve tayyip erdoğan'ın ayağına dolandı. yoksa türkiye'de muhaliflerin bir gösteride ilk dayak yemesi değil bu. orada ve başka bir yerde canı yanan herkese geçmiş olsun demek isteriz. ancak birkaç noktayı açıklığa kavuşturmakta fayda var. o gösteride dayak yenmiş olması onu en anlamlı 8 mart gösterisi kılmaz. ayıptır söylemesi, geçen sene akp baskınında bizim aramızda da dayak yiyenler oldu; herkes yemediyse bunu kürsüden müdahale eden ayşe bohürler'e ve ümit meriç'e borçluyuz. ama bunu bugüne kadar anmak

aklımıza bile gelmedi. çünkü bizim esas derdimiz demokrasi mücadelesi, amacımız da türkiye'nin ne kadar anti-demokratik bir ülke olduğunu sergilemek değil. o gösteride gözümüze çarpar pankartlan arasında ben

kadınlarla ilgili hiçbir şey görmedim. erkeklerin varlığı ayrı bir konu. üstünde durulması gereken ikinci spekülasyon, o olayı, 8 mart gösterisini "erkeksiz miting dayatmaları"yla bölen feministlerin sebep olduğu. bizim için erkeklerle 8 mart kutlamak rahmi koç'u 1 mayıs'a çağırmaktan farksız. bunu anlamak istemeyen kadınlar arasında kendilerini feminst olarak tanımlayanların olması üzücü. o ayrı bir konu. ancak, o gün beyazıt'ta o insanların izinsiz gösteri yapmak zorunda kalmalarına feministlerin ayrı gösteri yapmak istemesi değil, ekb'lerin, bu tür erkekler vb konularda pekala anlaşabilecekleri o grupları da dışlayıp tek başına miting başvurusu yapması sebep oldu. o gün istanbul'da iki gösteri oldu; biri ekb'nin, ötekisi de o izinsiz gösteri.
8 mart akşamı yapılan yürüyüş artık bir gelenek haline geldi ve herkesi mutlu ediyor. bu geleneğin önümüzdeki yıllarda kadınlara yasak olan örneğin aksaray gibi semtlere taşınmasını umuyorum. o gece atılan sloganlarla ilgili birkaç noktaya değinmek istiyorum.
"erkek düzene itaat etmiyoruz" belki bir dereceye kadar kabul edilebilir bir slogan. ama erkeklere itaat etmeyeceğiz dense daha doğru olacağını düşünüyorum çünkü bizler tek tek erkeklere itaat etmeyebiliriz ama erkek düzenden kurtulmamız hep birlikte ve devrimci bir süreçle mümkün olabilir. ne yaparsak yapalım bu düzene itaat etmemiz mümkün değil. bir şeyin düzen olması bu anlama geliyor zaten; tek tek bireyle tercih hakkı bırakmaması. belki patriyarka ya da erkek düzen gibi konularda bu tür bir görüş ayrılığı olabilir ama "kapitalizme itaat etmeyeceğiz" ne anlama gelebilir? bu belli ki, erkekler dedik aman kapitalizmi ihmal etmeyelim diye türetilmiş bir slogan. kapitalizme itaat etmemek, emekçiler için mümkün müdür? emekçi olmayanların itaat etmemesinden ne olur. kapitalizmden kurtulmak –ona itaat etmemek- de ancak devrimle olacak bir şey. kimsenin böyle bir tercih şansı yok; olsa zaten sistem denmez buna. eğer emekçiyseniz, emeğinizi satmaktan başka geçim yolunuz yoksa, kapitalizme itaat edersiniz. aynı şey erkek düzen/erkek egemenliği/patriyarka ve kadınlar açısından da geçerli. bu tür konularda özensiz davranarak varolan teorik-ideolojik seviyemizin altında işler yapıyoruz diye düşünüyorum.

Düzeltme: *100. sayımızda yer alan 8 Mart'a Doğru yazımızda "EKB,EHP, Özgür Kadın ve Yeni Dünya İçin Çağrı gibi kurumlar, kamu örgütlerin 8 Mart için yaptıkları ayrı bir toplantı çağrısına katıldıklarını öğrendik. ... Hem bizimle, yani kadın platformuyla aynı gündemli toplantılar yapıp hem de ayrı bir yerde başka bileşenlerle başka bir eylemi örgütleme toplantılarına katılabilirler. Ama bu bilgiyi bizlerden bir süreliğine saklamak sakıncalı değil mi?" bölümüne ilişkin olarak bu toplantılara katılacağı bilgisinin bizim olmadığımız bir toplantıda verilmiş olduğunu öğrendik. Yanlışı düzeltip, özür dileriz.*

Nilgün Yurdalan

bizim meselemiz politik değil mi?

Devrimci de olsa erkeklerin erkek egemenliğinin avantajlarını kullandıkları, onların da kadınları ezdiği ve sömürdüğünden hareketle ve kendi sesimiz-sözümüzle görünür olmak isteği ne zaman politik bir mesele olmaktan çıktı ve böyle bir şey istemeye hakkımız var mı?

Daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl yine 8 Mart tartışmaları kırdı ufaladı bizleri. Bizler kim miyiz bilmeyenler için: İstanbul da kadın hareketini,- kadın kurtuluş hareketini güçlendirmek için bir arada durmaya gayret eden kadın grupları , tek tek feministler, karma yapılardan kadınlarız.
8 Mart'a yüklenen farklı anlamlar ve 8 Martlarda farklı ittifak anlayışları nedeniyle mücadeleyi nasıl güçlendiririz yerine, tekrarlanan, erkeklerin hali ne olacak tartışmalarını geçen yıl olanlardan başlayarak olabildiği kadar özetle aktarmak istiyorum. Olup bitenlere dair en küçük bir yanlış aktarımımla ilgili yine yazılı olarak düzeltme yapmama bir manim yoktur.
Ben yazı yazmayan bir kadınım. Muhtemelen güzel yazı yazma sanatından da bihaber haldeyim. İnsana sorarlar niye şimdi yazıyorsun diye. Niye? Çünkü halimiz öyle bir hal ki devlet 'katından' başlayarak her yerde ben senin gibi düşünmüyorum yani ben sen değilim demek üstelik bir de kararlıysan bölücülük, dayatmacılık, dışlayıcılık olarak değerlendiriliyor. Ve ben de bu yazıyı doğru cümle ve yöntemlerle kendini ifade etmek farklı olanı dışlamak değildir ve hele feminist mücadelede hiç değildir demek için yazıyorum. Bu nedenle pek çok şeyi tartışmadan geçiyorum.

8 mart 2004
Kimimizin dünya kadınlar günü, kimimizin emekçi kadınlar günü dediği bu erkek egemenliği için tehlike arz etmesi gereken güne yıllardır kadınlar günü diyerek bir sorunu ardımızda örtmüştük. Ama erkeklerin eylemdeki yerleri, önlemler konularında ki farklı fikirlerin uzun süren kıran kırana (erkek egemen bir ortam tarif ettiğimin farkındayım. Öyleydi.) bir tartışma sürecinden sonra 8 Mart platformu kendini sona erdirdi. Ama hemen akabinde bir kadın kurumu yeni bir platform için bağımsız feministlere erkeksiz bir miting için çağrı yapmalarını önerdi. Yeni bir çağrıyla toplanan yeni 8 Mart platformu kadınların çeşitli tavizleriyle (bir kadın grubu çeşitli eleştirilerle ve engel de olmayarak çekildi.) çalışmaya başladı. Galiba şubat sonuydu. Kırık, ruhsuz , aceleye getirilmiş, iş gibi yapılmış 2004 8 Martında kadınlar biri de ben kortejin en arkasında erkekleri korteje sokmamak için mücadele ederken çeşitli şiddetlere uğradık. Yine bir dolu kadın gelmemişti, yine bir dolu kadın mitingi terk etmişti.

Kadınlara yönelik şiddet: Yeniden bir aradayız
2005 yaz başında namus cinayetleri nedeniyle yeniden bir araya geldik. İstanbul Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform koyduk adımızı. Ortaklıklarımızı, farklılıklarımızı konuşmaya vakit bulamadan eylemler yaparken küçük büyük sorunlar yaşıyorduk. Ankara Mitingi sırasında yaşananlardan sonra platformu yani kendimizi, bir arada durabilmenin gereklerini yaklaşık beş ay önce tartışmaya başladık. Yine eylemler yapıyorduk, kar yağıyordu, bayramdı ve kadınların hayatlarında ki çetin koşullar nedeniyle, mesela geceleri eve geç saatte gitmenin tehlikeleri yüzünden bu tartışmalar nihayete erememişken (8 Mart platformun gündemi mi değil mi.tartışması da dahil.) 8 Mart'ı konuşmaya başladık; Ocak ortalarıydı.

Bu sefer geç kalmayalım demiştik
Bir ay yoğun olarak yine kadınlı erkekli gruplar yapılacak 8 Mart eylemine gelsin mi gelmesin mi tartışmalarıyla geçti.

Tartışma sürüyor
Yalnızca kadınlardan oluşmuş bir eylem isteyen kadınlara, karma grupların arkada olabileceğini savunan kadınlar tarafından dayatmacı ve dışlayıcı oldukları eleştirilerine biz de fikirlerimizi söylediğimizi tekrarlayıp duruyorduk. Erkekleri istemeyerek sosyalist kadınları dışladığımız eleştirilerine hayır biz erkekleri istemiyoruz üstelik burada da sosyalist pek çok kadın var diyorduk. Ama o kadınlar erkeklerle gelmek istiyor deniyordu. Biz erkeklerle miting yapmak isteyenler başka yerde yapabilirler diyorduk. (Ne döngü. Kaç yıldır tartışıyoruz bu konuyu ve ben artık bizar ve biçare oldum.) Üstelik kadın erkek el ele mücadeleye inananlar içimizden birkaç kuruma da çağrı yaparak karma bir 8 Mart mitingi için toplantılara başlamıştı. Bu durum bence hayırlıydı ve herkes kendi ihtiyaçlarına göre bir 8 Mart yaşayacak diye düşünüyordum ama biz tartışmalara devam ediyorduk ve tartışma henüz tükenmemişken Platformdan EKB 6 Mart tarihi için bir miting başvurusu yaptığını açıkladı. EKB'li kadınlar eleştirilere şu cevabı verdiler: "Buradan ortak bir 8 Mart çıkmayacağı belli değil mi?". Ne şaşkınlık ya bizim ki haftalarca ortak bir 8 Mart yapabilir miyiz diye tartışıyorduk, tartışmaya devam da edecektik. (Bana bu durumu akıldan, etikten eleştirmek yetmiyor. Ben bu durumu yürekten eleştiriyorum.) EHP'li Kadınlar ve Demokratik Kadın Hareketi Girişimi toplantıların da karma yapıldığı karma mitinge katılıyordu. Ama Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform diğer eylemlere katılanlar ve katılmayanlar hala tartışıyorduk: erkekli gruplar arkada yürüsün mü yürümesin

mi?
Sonunda 15 Şubat civarında, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Platform imzalı bir 8 Mart eylemini yapamayacağımız iyice anlaşılınca üç kadın grubu, Mor Çatı, Amargi ve Gökkuşağı baştan sona kadınlarla ve tüm sorumlulukların paylaşılacağı erkeksiz bir 8 Mart eylemi için çağrı yaptı.

8 Mart 2005
18 Şubattan itibaren toplantılar başladı. Karma mitinge katılacak olan EHP'li Kadınların 8 Mart platformunun eylemine de katılma kararı vardı.. Bu durumu tartışacak zaman mı vardı? 8 Mart kapıdaydı. Ama buradan söylemeden geçemeyeceğim. Bir politik fikri herhangi bir karar almadan tartışma yoluyla ifadelendirenlere dayatmacı, ama karma (bence karşı çünkü hem kadına yönelik şiddete karşı platformdan bazı gruplar seçilerek çağrılmışlardı hem de kadınlar erkeksiz işler, eylemler için çok uğraşmışlardı ve aslında temelden farklıydı iki duruş) eyleme katılmanın demokratik hak olduğu söyleniyordu. EHP'li kadınlar herkesin sorumluluk alacağı bir çağrıya gelmişlerdi fakat 8 Mart platformunun aslında kadına yönelik şiddete karşı platform olduğunu ve o platformun da kendilerini ve sosyalist kadınları dışladığını ve bu nedenle sorumluluk almayacaklarını ama. imzacı olmak istediklerini söyleyince yeniden çıkmaza girdik. 8 Mart platformunu oluşturan yeni eski tüm katılanlar buranın yeni bir platform olduğunu söylemelerine ve bu platformun içinden tartışmak istemelerine rağmen EHP'li kadınlar platformun meşruluğunu tartışarak imzacı olmakta ısrar ettiler. Platform EHP'li kadınlara sorumluluk almazlarsa destekçi olabileceklerini önererek tartışmayı sürdürdü. Tartışma sürdü, sürdü. Hatta ben bizi aptal, çağrıcıları da yalancı yerine koyduklarını söyledim. Değmedi bile.Yani bizlerin ne istediğimizin, eleştiriler karşısında neler hissettiğimizin hiçbir manası yoktu. Diğer iki eylemin saati, yeri belliydi. Hazırlıkları sürüyordu. Duyuruları başlamıştı. Biz hala tartışıyorduk. Şubat'ın sonu olmuştu. EHP'li kadınlar destekleyici olmayı kabul etmediler; Eyleme geleceklerini ve bizi teşhir edeceklerini söylediler. Sanırım üç akşam toplam on saat bu mesele konuşuldu.

İstemediğimiz bir şeye hayır deme hakkımız var mı?
EHP'li kadınların imzacı olmaları neden kabul edilmedi? Çünkü dışlayıcı ve dayatmacı olduğumuza dair eleştirilerini ve 8 Mart Platformu'nun düzmece bir platform olduğunu kabul etmek demekti bu. Sonuç olarak 8 Mart Platformu'nu oluşturan farklı fikriyatlardan bazı kadınlar politik bir tercih yapmıştı.Yalnızca kadınlarla, doğrudan kadın sorunlarıyla ilgili bir eylem yapacaktı.

Feministler birbirlerini tarihin çöpüne yollar mı?
Feminist Hareket Dergisi'nin 8 Mart 2005 tarihli sayısında 8 Mart Platformu ve süreci eleştirileri (bazı eleştiriler ve üslup beni uzun yıllar öncesine götürdü.) şöyle. Egemen olan reformist rüzgarı arkamıza alarak kadın dayanışmasını dağıtmakta hiçbir sakınca görmediğimiz yazılmış. Devrimci yapılarla birlik çağrısı ve eleştirileri nedeniyle ihraç edilmelerinin asıl nedeni ideolojik ayrımların getirdiği zenginlik ve farklılık değil, devrimci ve feminist olmaları imiş. Yazıda "kendilerini diğer ezilenlerle yan yana getirmekten bu kadar sakınan 'feminist mücadele' kapitalizme hizmet etmiş olmaz mı?" diye sorulmuş. Kadınlara sosyalizmde ve sosyalist feminizmle kurtuluş vaat ederken, (farklı fikir ve eylemlerinden ötürü, birlikte çalıştıkları kadınların, kadın gruplarının) reformistlerin tarihin çöplüğüne gideceği yazılmış. Esasında 8 Mart Platformu'na yönelik eleştiriler elbette bu kadar değil. Fakat ben artık yoruldum. Ama bir şey sormak istiyorum. İşçi ya da devrimci de olsa erkeklerin erkek egemen nimetlerden severek faydalandıklarından, onların da kadınları ezdiği ve sömürdüğünden hareketle ve kendi sesimiz-sözümüzle var olmak isteği ne zaman politik bir mesele olmaktan çıktı?

İstanbul'da 8 Mart eylemleri
8 Mart Platformu 5 Mart'ta çok kısa bir sürede örgütlenen "kurtuluşumuz için örgütlü mücadeleye" başlıklı eylemden bazı eksikler ve yanlışlarımızla ama sözümüzü de söyleyebildiğimiz için mutlu ayrıldık.
6 Mart EKB'nin 8 Mart eylemi de iyi geçmiş diye duydum.
Keşke yine 6 Mart karma eylem için de iyi geçmiş diyebilseydik. Polis, Beyazıt'ta basın açıklaması yapan gruba gazla, copla, tekmeyle saldırdı. Vurdu ha vurdu.
Kim bilir belki gelecekte şiddetsiz toplantılara, şiddetsiz 8 Martlara kavuşuruz, umarım.

Beyhan Demir

lezbiyenler vardır

Bu yılki 8 Mart'ta lezbiyen kadınlar kendi kortejlerini oluşturup, pankartlarını açtılar, sloganlarını atarak yürüdüler. Bu ilk kez oluyordu. Çok heyecanlı ve mutluydular. Biz de Lamdalı kadınlara bu süreci nasıl yaşadıklarını, şimdi neler hissettiklerini sorduk

Lambdaistanbul'lu kadınlar olarak bu seneki 8 Martta kendi kortejinizde yürüdünüz. Lambda 10 yıldır varolan bir grup, ama bu ilk defa oluyor. Bu sürece nasıl gelindi, bahseder misiniz?

Ülkü: Bu Lambda'nın bir mitinge ilk katılışı değil elbette ama kadınlar olarak bizim ilk katılışımız. Çünkü hep çok azdık, örgütlenemiyorduk yıllardır. Lambda'nın ilk yıllarında mekan olmadığı için TAV'da toplanılıyordu. O zamanlar toplantılarda 30-40 erkek eşcinsel yanında iki-üç kadın da olurdu. Ama gariptir ki bu kadınlar erkeklerle hemen kaynaşır ve hepsiyle konuşurken birbirleriyle hiç konuşmaz, tanışmazdı. Çok garip geliyor şimdi ama toplantıda karşılaşan kadınlar olarak neredeyse birbirimizin varlığını görmezden gelmeyi tercih ederdik diyeceğim. Lambda'da benim bildiğim son 5-6 yıl boyunca hep bir ya da iki kadın vardı, emek de verirlerdi ama bu kadınlar bir süre sonra yorulup bıraktılar. Son iki yıla kadar bu böyle sürdü, sanki kadınların tipik tarihi burada da kendini gösterdi diyebiliriz, Varlığımız süreklileşemedi hatta hiç olmamış gibiydi. Yine bu yüzden erkek eşcinsellerde de varolan cinsiyetçilik de pek sorgulanamadı uzun yıllar boyu.

Yeşim: Eşcinseller arasında "bir Zeki Müren bir ben" sendromu diye tanımladığımız bir şey var. Tabi erkek eşcinseller arasında. Dünyada Zeki Müren ve kendisi dışında başka bir eşcinsel olduğunu bilmediği yıllar oluyor insanların. Kadın eşcinseller ise, kendileri dışında kimse yok zannediyorlar. Ciddi bir görünmezlik var. Ben de örneğin eşcinsel hareketine ilk katıldığım zaman başka kadınlarla tanışabilmek için epey beklemiştim. Erkekler vardı hep. Erkek eşcinsellerin yaşadıkları sorunlar konuşulurdu hep. Hatta biz Kaos GL'de kadınlar gelmeye başlayınca, bir süre sonra, "erkekler arasında kadın adacıkları" demeye başlamıştık. Sonra zaten birbirimizle konuşabilmek için Sapphonun Kızları diye ayrı bir grup kurmuştuk, 2 sene kadar sürmüştü. Eşcinsel deyince herkesin, bizim de, aklımıza erkekler geliyor. Tıpkı işçi ya da profesör dendiğinde de erkeklerin gelmesi gibi. Türkiye'de pek çok eşcinsel kadın kendisinin eşcinsel olduğunun bile farkına varamıyor bu nedenle. Yani, "şu kadın arkadaşımı çok seviyorum" gibi düşünüyor. Eşcinselliğin kadınlarda da varolan bir durum olduğunu bilmediğinden.

Hasbiye: Benim de ilk geldiğim zamanlar, Lambda'nin mekanına gidemiyordum. Orada erkekler vardı ve ben o mekana nasıl dahil olacağımı bilemiyordum.Taksim'e her geldiğimde kadınlık üzerinden Amargi'ye uğradığım halde, Lambda'ya gitmeye cesaret edemezdim. Kaldı ki o zamanlar "lezbiyen" sözcüğünü rahatça kullanamazdım, bu kelime beni ifade
etmiyor gibi geliyordu. Toplumun yüklediği kötü anlamlardan arındırıp bakamıyordum bu sözcüğe, lanetliydi sanki. Diğer kadınlarla ilk bir araya gelişim katıldığım ilk Türkiye eşcinseller buluşmasında, kadın toplantısı vardı, Lambda'da. Lambda'nın kapısını ilk o zaman araladım, çekingenliğimi o zaman kırdım. 55 kadın vardı. Bundan önce ben de eşcinsel kadınların varlığını pek bilmiyordum. 2000 1 Mayıs'ında dağıtılan el ilanlarından öğrendiğim Sappho'nun Kızlarına mail atmak için 4 ay bekledim. O yoldan biseksül-lezbiyen kadınların mail listesine alındım. İlk orada, sanal da olsa, benim dışımda "eşcinsel kadınlar" olduğunu öğrendim.

Begüm: Lambda'ya ilk gelişim kadın toplantılarının başladığı gündü. Ön salonda aşağı yukarı 15 kadın vardı. Ben ilk defa galiba bu kadar lezbiyen ve biseksüel kadını bir arada görüyordum. Ama çok kısa bir sürede aslında sürekli olarak aktif olan 5-6 kadın olduğunu anladım Lambda'da. 5-6 kadın olmaya gelmenin ne kadar uzun ve zorlu bir süreç olduğunu ise altı ay sonunda anladım.

Eşcinseller açısından bir yürüyüşe katılmanın açılma gibi bir boyutu da var. Yani eşcinsel olduğunuzu bilmeyen insanlar, elinizde sizi eşcinsellikle ilgili bir dövizle görebilirler. Bununla ilgili neler yaşadınız?

Begüm: Platformda bir ara pankartsız yürüme önerisi kabul edildi sandığım için, "evet yürüyeceğiz" demeye başladığımı hatırlıyorum. Bir çoğumuz öyle ya da böyle "kapalı" olduğumuz içi üzerinde eşcinsel yazan pankartımızın altında yürümenin imkansız olduğunu düşünüyordum. Ama 8 Mart Platformu tek kadın hareketinden bahsedilemeyeceğine karar verince, "eee ne olacak şimdi" paniği beni sardı. Her örgüt kendi pankartı altında yürüyecekti. Lambda'da toplantıda "pankartlı yürünecekse, yürüyecek miyiz?" sorusu tartışıldığında ağırlıklı karar pankartımız altında yürümekti, sadece katılan iki kişi bile olsa. Amaç görünmek ve görünürlülük sağlamaktı. Bir yerden yürümeye başlamak. Toplantı sonrası Hasbiye ile 'kafa' saymaya başladık... Eh işte 6 kişi falan oluyorduk galiba. Hem heyecan, hem tedirginlik yan yana sarmıştı beni.

Hasbiye: 2001 1 Mayıs'ında ilk kez eşcinsel erkeklerle Lambda kortejinde yürüme cesareti gösterdim. Acaba bunu yapabilir miyim, başkaları görür mü, ailem çevrem ne der, kendimi nasıl savunurum, gibi kaygılar taşıyordum. O gün elimdeki "lezbiyenler vardır" dövizli fotoğrafım, ertesi gün Sabah Gazetesi'nde

çıkmıştı. Bununla ilgili bir kişi hariç, kimse aramamıştı. Görmemişler miydi, görmemezlikten mi gelmişlerdi? Bu ilk eşcinsel yürüyüşüm sonrası "meğer o kadar da zor değilmiş" diye yazı yazmıştım. Bu 8 Mart'ta ise kalabalığın içinden geçmeye çalışırken "Allahım bizi göremeyecekler" diye söyleniyordum. Bunca yıldır "biri bizi görecek" diye korkan, saklanan Hasbiye bu defa "bizi göremeyecekler" diye çekiniyordu. Ne büyük gelişmeydi bu bilemezsiniz. Tam da bu anda platformdan anons sesi geldi. "Lambda İstanbul Eşcinsel Sivil Toplum Kuruluşu'ndan kadınlar hoş geldiniz!" Havalara sıçradım, çığlık attım.

Yürüyüşe hazırlık sürecini anlatır mısınız?
Begüm: Yürüyüş günü gelen çok kadın vardı ama ayrıca ondan evvel hazırlıklara gelen çok kadın oldu. İnanamadım. Evvelden kalmış dövizlerimiz vardı, yeni kartonlar da aldım. "Herkes herhalde iki döviz taşıyacak yürüyüşte" diye dalga geçerken, bazılarımız elimiz boş yürüdük. Biz sayıp sayıp, 10 kişi olur muyuz, derken, 20 kişiden fazlaydık. Demet benim için 8 mart ile ilgili ayrı bir önem taşıyor. Benim motivasyonumda, kendimi silkeleyip güven duymamda çok etkisi oldu, 5 Mart'ta gerçekleştirdiğimiz yürüyüş öncesinde. Daha işte yürüyüşe iki hafta falan var, Demet bana geliyor gidiyor "8 Mart'ta yürüyecek miyiz?" diye soruyor. Platform toplantılarına ben gidiyordum çünkü. Benim canım burnumda zaten, cevap "bilmiyorum, haber vericem Demetçim" oluyordu devamlı. Karar verip hazırlıklara başladığımızda, Demet her an her zaman vaktinde %100 enerji ile hazır bulunuyor ve hop oturup hop kalkıyordu. "Tarih yazacağız, Lambdalı kadınlar ilk defa yürüyecekler, bu tarih olacak" diyordu devamlı. Her Lambda'ya geldiğimde Demet'i görürüm. Elinde çay sigara bir köşede çene yapar. Sakin ve sıcak, bir köşede durur. Ama 8 mart öncesi Demet, o Demet değil. "Tarih yazıyoruz" diyor başka bir şey demiyordu sanki. Bu kadar deneyimli, senelerin olası yorgunluğuna rağmen Demet'in gözündeki parlaklık o kadar çok şeye değer ki diye düşündüm. Gerçekten ne yaptığımızı anladım, ne yapıyorduysak çok önemliydi.

Demet: Tabi. Senelerdir yürüyüşlere katılıyorduk. Ama kendi örgütümüzün kortejinde değil. Hep, dağınık dağınıktık. Bir arada yürümemiz görünürlüğümüzü sağladı. "Bakın, işte buradayız, biz de varız" demiş olduk. Bir de biz transeksüeller bir şekilde bir süredir mücadele ediyoruz. Ama ben bu kadar lezbiyeni eylem halinde ilk defa görüyorum.

Yürüyüşe geldiğinizde, açık havada ellerinizde eşcinsel dövizleriniz diğer kadınların yanınıza geldiğinizde neler yaşadınız?

Begüm: Filmlerde ve ya diğer ülkelerdeki eşcinsel eylemlerinde bayrağa sarılı yürüyen, kaldırım kenarında oturan kadınları ve erkekleri görürdüm. Ama bunu bir gün gelip de benim de yapacağım hiç aklıma gelmemişti. Yürüyüş başlamadan evvel başlama yerimize giderken İzlemle ben bayrağı arkamıza dolayarak yol boyu yürüdük. Bu benim için ilk ve güçlü bir çözülme noktası oldu. Ancak gerçekten kendini ortaya koyabildiğini ve ya koyabileceğini hissetmek. Çok garip bir duygu. Korku, heyecan, sevinç, her şey bir arada. Ama bir de off be yaptım işte, oldu çok da iyi oldu duygusu var...

Hasbiye: Meydan'dan Haydarpaşa'ya kadar Lambdalı birilerine rastlama ümidiyle yürüdüm, Amargili arkadaşlar kortejlerini oluşturmuşlar, bana sizinkiler arkada diyorlardı. Ama ben kimseyi göremiyordum. Sonra Begümler geldi, arkadaşları gidip aldı getirdi. Gözlerime inanamıyordum. Önde gökkuşağı şemsiyeli Demet ve etrafında bir çok kadın rengarenk neşe içinde geldiler pankartımızı açtık, çoktuk, coşkuluyduk.

Pınar: Benim Lambda'ya gelişimde Lambdalı arkadaşların çıktığı "Rüstem Batum'la Söylenemeyenler" programının izlememin çok etkisi vardı. Daha önce birilerinin özgürlükle ilgili yaptıkları hep içimi ısıtırdı, ama cinsel yönelim ayrımcılığına karşı durmanın da böyle bir boyutu olacağını pek düşünmemiştim. O programı izlerken arkadaşlarımızın böyle bir mücadele verip görünürlük sağlamalarını çok takdir etmiştim. Aylar sonra Lambda'ya geldim, kadın toplantılarına katıldım, ve şu son yürüyüşümüzde ben de pankartın hemen arkasındaydım, yani o zaman fark ettim ki beni izleyen bir eşcinsel ya da biseksüel de benden güç alabilirdi artık! Bu çok güzel bir duygu, şimdi anlıyorum ki bu mücadele bizden de böyle dalgalar halinde topluma yayılacak.

Kadın platformuna yeni katılmaya başlamıştınız. Bu 8 Mart gerçekleşti ardından. Platformda lezbiyen politikası yaparken neler yaşıyorsunuz?
Begüm: Platform toplantılarına düzenli olarak Aralık sonundan itibaren katılıyorum. Lezbiyen kadınların platforma katılması sık tekrarlanan ve anımsatılan bir durumdu. Bu durumdan hem memnun oluyordum hem de biraz acayip geliyordu. Tabi benim lezbiyen kadınların temsilcisi görüldüğüm korkusu vardı. Bu arada sanki kendimin aslında lezbiyen değil de biseksüel olduğumu anlatacak bir ortam pek yakalayamamıştım. Birazcık da "yasasın, lezbiyenler de artık aramızda" kutlamasının lezbiyen kadınları soyutlaştırabileceği endişesi duyuyordum. Bunun engellenmesi biraz da benim elimde olan bir şeydi ama tartışmalar arasında bunu gerçekleştirmek hele bir de Lambdalı kadınlar arasındaki farklılıkları açıklamak kolay olmuyordu. Ya da ben tam olarak hepsini nasıl kafamda yerleştireceğimi pek anlamıyordum. Platform benim için çok yeni bir oluşumdu ve zaten içindeki oluşumu ve dinamiği anlamaya çalışmak kendi basına heyecan verici, kendini kolayca kaptırabileceğin bir şey.

Hasbiye: Bugüne kadar 5 kez 8 Mart mitinglerine katıldım. Kürsüden bildirge okunurken asla eşcinsel kadın sözcüğü geçmezdi. Ayrımcılığa uğrayan bütün kadınların adları okunur, yaşamı ayrımcılığa uğramakla geçen hiçbir eşcinsel kadından bahsedilmezdi. O yıllarda öldürülen lezbiyen Yelda'nın namus cinayetlerine kurban giden kadınların arasında adı hiç geçmiyordu. Ben yakındıkça anladım ki o platformlarda bizzat yer almadıkça adımız geçmeyecekti. Kendimizi anlatmak zorundaydık. 2005 yılı 8 Mart'ı lezbiyen kadınlar için harika bir gündür. Bunca yıl karma yürürken, bunca yıl lezbiyenliğimiz görünmez kalırken bu yıl hem tertip komitesinde hem de platformda yer alıp bizzat çalışmasıyla verilen emeğin karşılığı alınış oldu.

Ülkü: 8 Mart örgütleme toplantılarında kadın hareketine yıllarını vermiş bir kadın arkadaş şey demişti, eşcinsel erkeklerin dışlandığını biliyormuş ama lezbiyenlerin dışlandığını bilmiyormuş. Homofobi sadece eşcinsel erkeklere karşı olan bir şey değil mi demişti. Bu da yine lezbiyenlerin görünmezliğinin bir işareti. Başka bir kadın arkadaş da, ortak sloganları tartışıyoruz 8 mart gece yürüyüşü için , "lezbiyenler vardır" sloganına itiraz ederek „bunu kadınlara attıramayız, ben de emin olamadım" dedikten sonra duraksayıp „ben bu konuda düşüneyim kafam karıştı" dedi. Bütün bunlardan sonra 5 Mart günü Kadıköy'deki mitingde ise kürsüden okunan "Ayşe Fatma'yı sevebilmeli", "lezbiyenler vardır" sloganlarını yüzlerce kadın atarken biz kulaklarımıza inanamıyorduk!

Hasbiye: İlk defa o platformda içinde "escinsel, lezbiyen kadınlar" sözcükleri geçen, cinsel yönelim ayrımcılığı yapılmamasına dair paragraf okundu. İlk defa "Ayşe Fatma'yı, Zeynep Elif'i, birbirlerini sevebilmeli" sloganını bütün kadınlar attı. Bana göre eşcinsel kadınlar için görünürlük yolunda bir dönüm noktasıdır, bu 8 Mart. Ve hatta bizleri fark eden diğer kadınlar için de böyle. Onlar da ilk kez cinsel yönelim ayrımcılığına karşı slogan attılar, onlar da ilk kez kendi kortejimizde bizimle yan yana durdular, eskiden fark etmiyorlardı, şimdi gördüler.

dünyayı ve hayatı değiştirmek için

Dünya Kadın Yürüyüşü Türkiye Ağı bir süredir çalışmalarını sürdürüyor. Ağ, sendikalardan, meslek örgütlerinden, siyasi partilerin kadın yapılarından ve kadın sivil toplum kuruluşlarından oluşuyor... 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde Galatasaray'da "Dünyayı ve Hayatı Değiştirmek" sloganı ile Küresel Kadın Şartı'nı açıklayıp Taksim'e kadar yürüyen, ağı oluşturan kadın örgütlerinin temsilcileriyle konuştuk.

Şartın tamamını benimsediğimizi söyleyemeyiz

Amargi Kadın Akademisi

Tüm dünyada olduğu gibi İstanbul'da da Dünya Kadın Yürüyüşü'nü başlatmak için 8 Mart 2005'te yürüyüşümüzü geniş katılımlı bir örgüt yelpazesiyle gerçekleştirdik. Yaklaşık beş yüz kadınla İstiklal Cadde'sinde Galatasaray Lisesi'nin önünden başlayan yürüyüşümüz renkli ve coşkuluydu. Coşkulu olmasına coşkuluydu, ama dayanışma ruhunun eksikliği de hissediliyordu. Örgüt isimlerinin ön plana çıkması, zaman zaman ön tarafa geçme çabalarımız, kadın dayanışmasının ve ortaklaşmamızın eksikliğini ortaya koyuyordu. Belli talepleri içeren Dünya Kadın Şartı'nı incelediğimizde, şartın tamamını benimsediğimizi söyleyemeyiz. Şartın çok genel olması, sosyal forumu çagrıştırması, kadın sözünün eksikliği benimsemediğimiz yanlar. 8 Mart'ta başlayan Dünya Kadın Yürüyüşü'nün 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Günü'nde bitmesi çok daha anlamlı olabilirdi. Değişmek için yürürken birilerinden bir şeyler istemeyi çok da içimize sindiremedik. Daha bunun gibi gerekçeler sayabiliriz. Ancak bunun dünya çapında bir oluşum olduğunu düşünürsek, platform tartışmalarından da bildiğimiz gibi ortaklaşmak ve yol almak için verilen tavizleri göz önüne getirdiğimizde şartın ilk çıkışından bu yana bir hayli değişim gösterdiğini tahmin etmek zor değil. Gösterilen çabayı, verilen emeği görmezden gelemeyiz. Amargi olarak kadın dayanışmasına, birlikte iş yapma gerekliliğine inanıyoruz. Bu nedenle de bu tür platformlarda yer almayı önemsiyoruz. Farklılıklarımızı yok etmeden ortak yönlerimizi birleştireceğimiz, birbirimizi dönüştüreceğimiz ortamlar oluşturabiliriz.
Kadın dayanışmasına olan inancımızı kaybetmemeliyiz. 8 Mart'ta eksik kalan kadın dayanışmasını 10 Mayıs'ta Türkiye çapında gerçekleştirebiliriz.

Eşit ve özgür bir dünya için...

ÖDP Dilek Alıcıoğlu Cömert

ÖDP'li kadınlar olarak biz 2005 Dünya Kadın Yürüyüşü'nü örgütlerken şarttaki taleplerin yanı sıra özellikle Türkiye'deki kadına yönelik şiddet gündeminin önemini düşünerek kadına yönelik şiddet ve kadın dayanışması taleplerini öne çıkararak örgütleme kararı aldık. 2005 Dünya Kadın Yürüyüşü'nü destek metninde ÖDP'li kadınlar olarak şöyle diyoruz:
"Erkek egemenliği ile beslenen küreselleşen kapitalizm ve neo-liberal politikaları, savaşı, işsizliği, yoksulluğu, adaletsizliği üreterek en çok kadınları mağdur ediyor. Bugün dünyanın 163 ülkesinde tüm bunların farkında olan kadınlar dünya kadın yürüyüşüne başlayacak, kadınlar arası küresel dayanışma ağını kuracak. Biz ÖDP'li kadınlar küresel direnişin bir parçası olan Dünya Kadın Yürüyüşünü bu bilinçle destekliyoruz ve tüm kadınların desteklemesi gerektiğine inanıyoruz.
Tüm kadınları daha adil eşit ve özgür başka bir dünya için birlikte örgütlenmeye çağırıyoruz. Kadına yönelik erkek şiddetinin son bulduğu, tecavüzün olmadığı, kadınların hayatın her alanına eşit katıldığı bir dünya mümkündür. Bugünden her türlü pozitif eşitleyici mekanizmayı hayata geçirmeliyiz.
Sorunlarımızın çözümü, ezilmenin, sömürünün, ayrımcılığın olmadığı özgürlüğün barışın ve adaletin hüküm sürdüğü başka bir dünyadadır.

Küreselleşen kapitalizmin beslendiği erkek egemenliğine karşı mücadelemizi ve kadın dayanışmasını büyütelim.
Eşit özgür bir dünya için umudumuzu örgütleyelim..."

Emek ve kadın hareketi dilinin birbirine tercümesi

Halkevleri 1. Bölge Temsilcisi İlknur Birol

Halkevleri, 2000 yılında gerçekleşen Dünya Kadın Yürüyüşü'ne olduğu gibi, 168 ülkeden 5500 farklı kadın grubu tarafından desteklenmekte olan 2005 Dünya Kadın Yürüyüşüne de çağrıcı gruplardan birisi olarak katılmaktadır. Çeşitli illerdeki Halkevleri şubeleri içinde faaliyet gösteren kadın komisyonları, Küresel Yürüyüşün Türkiye'den geçeceği 9-10 Mayıs 2005 tarihlerinde yapılacak olan eylemlere ve 17 Ekim 2005'de tüm dünya kadınları ile aynı anda yapılması planlanan 24 Saat Feminist Eylem gününe aktif biçimde katılacaklar; çeşitli illerdeki yoksul mahallerdeki kadın grupları arasında DKY ile ilgili kitle çalışmaları da yürütüyoruz. Halkevleri, Dünya Kadın Yürüyüşü inisiyatifini de, bu inisiyatifin bir parçasını oluşturmakta olduğu "küreselleşme-karşıtı" hareketin tamamına yönelik bakış açısıyla değerlendirmektedir. Küreselleşme-karşıtı hareketin tamamı gibi, bu hareket içinde özel bir kadın ağırlığı (alanı) oluşturmayı hedefleyen Dünya Kadın Yürüyüşü İnisiyatifi de, dünya üzerinde yoksulluğa, neo-liberalizme, savaşa ve egemen iktidar biçimlerine karşı yükselmekte olan sosyal-siyasal tepkilerin birbirinden farklı biçimlerini yan yana barındıran bir gelişme kanalını temsil etmektedir.

Yeni bir dünya tarifi

Tıpkı küreselleşme karşıtı hareketin tamamı gibi, henüz ideolojik-politik anlamda saf ve ideal olmaktan hayli uzak olmakta birlikte, bu inisiyatif bizim açımızdan iki temel alanda önem taşımaktadır: Birincisi, DKY inisiyatifi, uluslar arası bir kadın hareketinin inşasını hedefleyen bir süreçtir: Uluslar arası bir süreç olarak da; örneğin sosyal forumlarda özel kadın etkinlikleri düzenlenmesine önayak olması; çeşitli ülkelerdeki (bölgelerdeki) ulusal kadın hareketlerinin pratik dayanışma ilişkilerinin geliştirilmesi açısından ucu açık olanaklar sunmaktadır. İkincisi, DKY inisiyatifi, yeni kadın hareketleri ile yeni emek hareketleri arasında giderek yeşermekte olan yeni bağlara, iç içe geçişlere küçümsenmeyecek yeni bir zemin sunmaktadır; kadınların kurtuluş mücadelesinin sermaye, emperyalizm ve ılımlı İslam akımları tarafından Geniş Ortadoğu Projesi ve Dünya Bankası'nın (Kuzey Afrika-Ortadoğu / MENA programları) bağlamında araçsallaştırılmaya çalışıldığı bir coğrafyada yaşayan bizler, gerek bağımsız-bölgesel kadın dayanışma platformlarının oluşmasını, gerekse kadın hareketinin emek-savaş karşıtı hareket içinde özel bir ağırlık kazanmasını önemsediğimiz için, DKY'yi de önemsiyoruz. DKY talepler programını da bu ikili çerçeve içinde değerlendiriyoruz: Aslında, DKY'nin İnsanlık İçin Küresel Kadın Şartı, bir talepler programından çok, "yeni bir dünya tarifi" girişimidir. Bir ilk girişim olarak, bizce de eleştirebilir özellikler taşımaktadır. Ancak DKY'nin, hem geleneksel sol, hem de geleneksel kadın hareketi tarafından aynı anda hem yeterince "sol" olmamakla, hem yeterince "feminist" olmamakla eleştirilmesine neden olan yapısı, bizim açımızdan Burkino Fasolu, Arjantinli, Filistinli, Fransız, Katalan ve Japon kadınlarla aynı eylem platformu içinde ele ele tutuşmamızı engelleyecek denli ölümcül bir sorun oluşturmamaktadır.

Bizler, emek-gücünün ve yoksulluğun giderek kadınlaştığı bir dünyada tıpkı kürtaj, dayak ve töre cinayetleri sorunu gibi, dış borçlar sorununun da, tarımın yıkıma uğraması sorunun da, esnek çalışma sorunun da birer "kadın sorunu" olarak görülmeleri gerektiğini; dünyada ortaya çıkan eğilimlerin, emek hareketinin ve kadın hareketinin dilinin birbirlerine tercümesi ve geçişliliği açısından eskiye oranla çok daha geniş olanaklar yarattığını düşünüyoruz. Bizce bu gerçek kendisini giderek daha fazla dayatacaktır; kısacası bizce sorun gerçek tarihsel gelişme değil, geleneksel sol ve geleneksel kadın hareketinin bu tarihsel gelişme karşısındaki konum alışlarındadır.

Necla Akgökçe

dünya kadınları yürüyor istikamet:?

8 Mart'ta Dünya'nın 163 ülkesinde aynı anda 5 bin 500 kadın kuruluşu "Hayatı değiştirmek" üzere harekete geçti. Dünya çevresini saran el ele tutuşmuş kadınlarla simgelenen yürüyüş ve yaygınlaştırmaya çalıştığı "Küresel Kadın Şartı" bizce eleştirel bir bakışı hak ediyor... Darılmak, gücenmek yok... Çünkü kadınlar olarak hepimiz aynı gemideyiz...

"Gebe kalan ve kısa süreli keyifsizlikler yaşayan bireyler, her kış gribe yakalanan ya da kolayca üşüten insanlardan esirgemeyi hiç kimsenin düşünmediği hakları neden kullanmasınlar"

"Ey kadınlar! Kadınlar gözlerinizi ne zaman açacaksınız? Bu devrimden ne kazandınız? Daha dizginsiz bir aşağılanma, daha aleni bir küçümsenme...."

İki alıntıdan ilki Condorcet'a ait, ikincisi Oympe de Gouges'e... İki düşünür de Fransız İhtilalinin arkasından yazar bunları... Kadınlar bilindiği üzere "eşitlik, özgürlük ve kardeşlik" adına ayaklanma öncesinde ve sırasında en ön saflarda yer almışlardır. Ama işler bitip toplum yeniden inşa edilmeye çalışılırken, eşit hakların esamesi okunmadığı gibi siyasetle meşgul olanlar "cinslerine ihanet etmekle" suçlanıp evlerine, ısrar ederlerse giyotine yollanmak istenmişlerdir... Eşitlik ve özgürlükten kastedilen, erkeklerin özgürlüğüdür, kadınlarla kardeş olmaya ise kimsenin niyeti yoktur. Takvimler 1790 tarihini göstermektedir. Condorcet bilimci olma sıfatıyla masumane bir biçimde eşit haklardan bahsederken, bu hakların içine kadın haklarının da girmesi gerektiğini düşünmektedir. De Gouges ise gerçeği kabul edip 'keleğe geldik arkadaşlar', demektedir. Ve Fransız Devrimi'nde ve ondan sonraki tüm devrimlerde gördüğümüz, işittiğimiz, yaşadığımız üzere kadınlar keleğe gelmiştir.

Bayram değil seyran değil, bu Fransız İhtilali de nereden çıktı diyorsunuz, belki... Demeyin... 8 Mart tarihinde Sao Paulo'dan start alan ve Dünya Kadın Yürüyüşçülerinin 163 ülkede dolaştıracakları 2004 yılında kabul edilen Küresel Kadın Şartı'nı okuyunca, akla Fransız ihtilalinin gelmesinden daha doğal bir şey olamaz gibi geliyor bana... İlerleyelim bakalım ne göreceğiz. Küresel Kadın Şartı, sömürünün, tahakkümün olmadığı doğruluğun, farklılıkların hak ve özgürlüklerin hepsinin saygı gördüğü bir dünyanın kurulmasını öngörüyor... Böyle bir dünyanın kurulması için gerekli temel ilkeleri tanımlayan 31 madde var şartta... Temel ilkeler ise Fransız İhtilalcilerinin ilkeleri üzeri, iki yeni ilke (Pilav üzeri kuru... gibi...): Eşitlik, Özgürlük, Dayanışma, Adalet, Barış.

Hareket böyle bir şarta niçin ihtiyaç duyulduğunu şöyle açıklıyor: İnsan hakları ve kadın haklarına dair uluslararası belgelerde, hak meselesi teslim edilir ama bu belgeler ne sömürü ve baskının kökenlerini sorgular, ne kapitalizmi ve ataerkini kınar... Yeni bir toplumsal proje gerekmektedir... Bu, gezegenin ekolojik, ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel bakımdan yaşamasını güvence altına alacak yeni bir toplumsal projedir... Baskı, sömürü, şiddet ve yıkımın nedenlerinin radikal eleştirisi gerekmektedir.

Böyle bir başlangıç veya kendini tanımlama çabası soldan ve feminizm açısından baktığınızda da sorunlu... Yukarıda sayılan ilkeler burjuva devrimini işaret eder bizlere, Fransız ihtilalinin, ilkeleri doğrultusunda nasıl sömürü ve baskının özüne inilir, kapitalizm kınanır (Bakın, kınanır deniyor)? Bizim bildiğimiz sosyalistler, sömürünün özüne başka ideolojik perspektiflerle inerlerdi ve olayı kınamakla da yetinmezlerdi...

Feministlerin alanına giren patrierki (ki biz buna patriyarka diyoruz) meselesine gelince... Feministler "ve patriyarka" diye bir şeyi kabul etmezler bir kere... Kadınları, ezen, sömüren, bedenlerine ve cinselliklerine el koyan bir sistem vardır ve feministler bu sistemi ortadan kaldırmak üzere mücadele ederler... Bu mücadelenin öznesi kadındır. Öznesi belirsiz- ki belirsiz özne çoğu kez erkeği ifade eder- eşitlik, adalet, özgürlük gibi kavramlar, feminist mücadelenin kavramları değildir... Ev içi emek sömürüsü, kadının bedeni ve kimliği üzerindeki patriyarkal sömürü ve şiddet... Şartta bahsedilen ataerkinin özüne inme ve kınama gibi durumlarla yetinmek, feminizmi bozduğu gibi feministleri de bozar...

Kadınsız kadın metni

Küresel Kadın Şartı metni içinde ilerlediğimizde, yukarıdaki üst başlıkların altını dolduran beyanların başlıklardaki soyutluğunun ve genelliğinin, "bütün insanlar kardeştir" havasını devam ettirdiğini görüyoruz.

Beyanlarda insanlar, halklar, kimseler, kişiler ve bireyler var... Kadınlar yok... Eşitlik başlığı altındaki ikinci beyan: "Hiçbir insani koşul ya da yaşam koşulu, ayrımcılığı haklı gösteremez". Beyan 3: "Hiçbir görenek, gelenek, din, ideoloji ekonomik sistem ya da politika **hiç kimsenin** aşağılanmasını haklı gösteremez...." Beyan 7 " **Herkes** adil bir ücret karşılığı...."

Hangi ayrımcılıktan bahsediliyor, kime karşı bu ayrımcılık, aşağılanan bu hiç kimse kimdir? Adil ücret alması gereken "herkes", ne anlama geliyor? Condorcet'ın "Gebe kalan ve kısa süreli keyifsizlikler yaşayan bireyler" tanımlaması

bile, daha net galiba... Pardon yani bu "Kuresel Kadın Şartı" değil miydı?
Evet, alınma, gucenme yok... Bu beyanların feminist olması veya feministleri ilgilendirmesi için, en azından öznesinin kadın olması gerekir. Sonrası tabıı ki pazarlık konusu...
Beyanları tek tek okuyup irdeledığınizde, kadın ve cinsıyet ezilmesi meselelerinden ciddı biçımde imtına edildığı göze çarpıyor. Kadın ezilmesinin altını çizme ıddiasında bir madde var kı sanki feministlerın kanını beynine sıçratmak için özel olarak oraya konulmuş: "Herkesin fizıksel ve ruhsal butunluğu korunur. İşkence ve aşağılayıcı, kuçük duşürucü muamele yasaklanır. Cınsel şıddet, tecavüz, kadın sünneti, kadına yönelik şıddet, seks ticareti ve genel olarak insan tıcareti kişiye ve insanlığa karşı ışlenmış suçlar olarak kabul edilır..."
Yani pes doğrusu... Liberalından radikalıne tum feminıstler, tecavuzün aileye, topluma, erkeğe değıl, doğrudan doğruya kadına yönelik bır suç olarak tanımlanması, kadının bedenıne, kimliğine, ruhsal bütünlüğune yönelik bır saldırı olarak görülmesı ıçın mucadele veriyorlar...
TCK'nın değıştirilmesi sırasında "edep törelerine değıl kadına, kadına" dıye az mı bağırdık? Şımdi tüm bu mucadele hıç yaşanmamış gıbi, tecavüz bu kez insanlığa karşı bır suç olarak tanımlanıyor... İnsanlıktan kastedilenin aksi ıspatlanmadığı taktirde erkeklik olduğunu biz, kendi hayatımızdan bılıyoruz...
Metnin kadınların ev içi emek sömurusünü bile 'tüm karşılığı ödenmemiş emek' kategorisi gıbı çok genel bır kategori içınde değerlendırmesı ve bu emeğin ekonomık bır etkinlık olarak görulup buna değer bıçilmesi gerektığını önermesi ise "patrıerkiye getırılen, özlu ve sağlam bir eleştiri" olarak gerçekten de dıkkate şayan...
Bır feminıst olarak şartta ılan edilen beyanlarla, eleştirilen liberal feminizmın ötesinde bir haklar ve özgürlukler kombinasyonuna varılamayacağını söylemek mumkun, hatta bazı bazı onun gerısine duşülduğu bıle oluyor. Bu mucadele perspektıfi ile kusura bakmayın ama patriyarkayı kaşıyamazsınız bile...
Olaya sosyalizm açısından yaklaşan arkadaşların ıse gözlerini biraz daha açmaları gerekiyor galiba. Bır feminıstin naçizane gözlemidır...
Emperyalıst çağda, "Ulkeler arasında tıcaret adıldır ve halkların kalkınmasına zarar veremez" perspektıfiyle nereye varmayı umit edıyorlar acaba?
Dunya Kadın Yurüyuşu Brezilya'da başladı. Brezilyalı kadınlar taleplerınde "sağlıklı koşullarda ucretsiz ve kolay ulaşılabilir kürtaj hakkına" ağırlık verildi, bu olumlu bır şey...
Yuruyüşçüler Turkiye'ye de uğrayacaklar, bizde de Dunya Kadın Yurüyuşu bileşenlerinden oluşan kadın arkadaşlar, 8 Mart'ta Tunel'den Taksım'e yurüduler... Sendikalar ve karma örgutler içinde kadın çalışması yapılmasının ne kadar meşakkatli bır iş olduğunu bılıyoruz, oralara güç bela kabul ettırilen talepleri hor görme luksümüzun de olmadığının farkındayız ama bazı feminıstlerın de bu olayın feminizmle ve bizler tarafından, bizım ıçın devrım ıdealıyle pek ılgisı yok, "biz almayalım" demeye de hakları var sanıyorum.

Kadınların Yaşam Manifestosu

Murüvet Yılmaz

Erkekleri Doğrama Cemiyeti Manifestosu (SCUM) okudukça içimizde bir şeylerin hafiflediği, derinlerde bir alt üst oluşu yaşayabileceğimiz bir kitap. Kitabın kimi bölümlerini okurken bu kadar da olur mu diyorsunuz kendi kendinize

Bıldıklerımizi, daha doğrusu bize öğretılenlerı tersınden okumaya ne dersinsiniz? Genelde öğretılenleri tersınden okumaktan çekınırız. Sankı her şey ayaklarımızın altından çekılıyormuş gıbi gelir. Kadınlara yüzyıllardır dayat lan eksıklık, zayıflık saçı uzun aklı kısalık, elının hamuru ile erkek ışıne katılma gibi meseleleri tersinden okuyunca ortata çok başka şeyler ortaya çıkar. Gerçekliğın böyle olmadığını sezeriz ama,o gerçekliği nasıl değıştıreceğız ya da değıştırebilirmıyiz meselesıne geldığımizde verdığımız yanıt genellikle imkansız olur. Aslında bunun imkansız olmadığını bır yerlerden duymak isteriz. Bir yerler var olan hayatın değişebileceğini yazarsa kendımizi daha bir cesur hıssedebılırız.
Işte SCUM Manıfestosu okudukça içimizde bir şeylerin hafifledığı, derinlerde bır alt üst oluşu yaşayabıleceğımiz bır kitap. Kitabın kimi bölumlerını okurken bu kadar da olur mu diyorsunuz kendi kendınize.
Manıfesto, sıyasal tahliller açısından olmasa da,içınizde yarattığı duygusal fırtınalar açısından oldukça iyi ve gerekli.
SCUM Manıfestosu'nda erkeklerın edilgenliklerınden kurtulmak için başvurdukları bin turlu yolla karşılaşıyorsunuz. Erkeklerın edilgen olmayı kadınlara nasıl mal etmeye çalıştıklarına, nasıl üretmeyen olarak var olduklarına, yaşamlarını, egolarını tatmin etmek uzerine nasıl kurduklarına, sevgiye nasıl yabancı olduklarına şahıt oluyorsunuz. Bir de paranın olduğu duzenin bız kadınların hıç de işine yaramadığını goruyorsunuz Yıne cinsellığin erkeğin gözünde bır düzme eylemi olduğuna ve cınsellığı aslında kendi cuceliğini savunma mekanizmasına dönuşmesine tanıklık edıyorsunuz.
Köklu kopuş olmadan kurtulamayacağımıza göre kopuşu yaratacak fırtınaları kaçırmayalım derım, ne dersiniz?

Akdeniz Sosyal Forumu yaklaşıyor

Erkek egemenliğinin ve erkek şovenizminin olduğu yerlerde neoliberal ve anti sosyal politikalardan en çok zarar gorenler biz kadınlarız. Kadınların Akdeniz Sosyal Formu inşasına katılmaları, ortak sorunların tespiti, çözumu ve bolgede kadınlar arası dayanışmayı ormek için iyi bir olanak olabilir.
16-19 Haziran 2005 tarihinde İspanya'nın Barselona kentınde toplanacak olan Akdeniz Sosyal Forumu'nun son hazırlık toplantısı 15-16-17 Nısan 2005 tarihinde İstanbul'da toplanacak. neoliberal küreselleşmeye karşı deneyimleri paylaşmak ve başka, bir dunyanın mümkun olduğunu soyleyen Dunya Sosyal Forumu'nun bir parçası olan Akdeniz Sosyal Forumu, Akdenizli toplulukların temsili bır kurumu değıl, sosyal hareketlerın tartışılacağı ve alternatıflerin üretileceği bir buluşma ortamı amaçlıyor. Rabat, Napoli ve Pervolia'daki genel kurullar sonucunda yedi başlık belirlenmiş.

Kadınlar ve Akdeniz
Kadın ve erkekler için demokrasi, yurttaşlık ve insan hakları
Ekonomik, sosyal ve kulturel haklar ve kalkınma modelleri.
Emek ve sorunları
Göç
Çatışmalar,askeri işgaller, mılitarizm ve barış
Kulturel çeşitlilik ve transkulturel dialoglar
Kalkınma modeli ve çevresel surdurülebılırlık
Çeşitli Ortadoğu ve Kuzey Afrika ulkelerinden katılımcılarla birlikte yapılacak olan Akdeniz *Sosyal Forum hazırlık toplantısı için iletişim:*
Tel: 0212 2433715
mail: isf@gmx.net

vanlı kadınlardan kampanya

Van Kadın Derneği (VAKAD), kuruluşunun birinci yıldönümü olan 9 Nisan'da, "Biz aile mahkemesi istiyoruz," kampanyası başlatıyor.

Van Kadın Derneği, bır yıldır kadınlara psıkolojik, sosyal, ekonomik ve kultürel destek sağlamaya çalışan bir kadın derneği. Bır yıl boyunca yaşadıkları, karşılaştıkları zorluklar ve kendilerine başvuran kadınlardan edındikleri bilgi ve tecrubeyle kadınların özellikle yargı mekanızmalarını kullanırken buyuk zorluklarla karşılaştıklarını belirtiyor VAKAD'lı kadınlar. Yaptıkları açıklamada, "4320 sayılı Aılenın Korunmasına Dair Kanun 1998 yılından berı Türkıye Cumhuriyeti Anayasasının 41. maddesinde yer alan '....devlet, aılenın huzur ve refahı ile özellıkle ananın ve çocukların korunması ..... ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar' ıbaresi gerekçe alınarak uygulamaya geçilen bır kanundur. Van'da aile içi şıddet çok yoğun yaşanmakta ve şıddet uygulayanı ortak konuttan uzaklaştırmayı tercih eden kadınlar bu yasadan yararlanmak istemekte fakat gerek yasanın eksıklıklerınden kaynaklı gerek aile mahkemesi sıfatıyla çalışan asliye hukuk mahkemesinin iş yoğunluğu nedeniyle bir çok problemle karşılaşılmaktadır. Bu kanun aracılığıyla aile içinde şiddete uğrayan taraf veya taraflar -ki bu genelde kadın ve çocuklar olmakta – şiddet uygulayanı herhangi bır tanık olmadan sadece şıddeti görenın beyanıyla 6 aya kadar evden uzaklaştırma yoluna gitme hakkını elde etmektedır. Bu 6 ay sure zarfında kanunun belirttiği şartlara bağlı kalınmak zorundadır. Şiddeti uygulayan kişi eğer bu şartlara uymazsa 3 aydan 6 aya kadar hapıs cezası almaktadır. Dernek olarak gözlemledık ki, şıddet ortamından kurtulmak isteyen kadın veya çocukların korunması için acil önlemler alınması gerektiği adalet komisyonunca belirtilmesine rağmen başvurucularımıza başvurularından 40 gun sonrasına kadar duruşma tarıhi verılmekte ve bu sure içersinde kadınların yaşamları tehlike altında kalmaktadır. Ustelık bu kanun kapsamında ailenin korunmasına dair alınması gereken özel önlemler de alınamamaktadır. Örneğın: aşırı mıktarda alkol kullanan eşin eve ıçkılı gelmesi bu kanun kapsamında önlenebılırken, eşın tedavi edilmesi kısmi eksık bırakılmaktadır Böylece evden uzaklaştırma suresi bıtince eş yine eve içkili gelebilmekte ve şıddet ortamı ağırlaşarak devam etmektedır. Sosyal Hızmetler Çocuk Esırgeme Kurumu bu konuda değerlendirilmemektedir. Böylelikle adli merciler dışındaki resmi ve özel hizmet kuruluşları pasıf kalmaktadır. Dunyanın bırçok ülkesinde olduğu gibi Turkiye 'de de Aile Mahkemeleri kurulmuştur fakat her ilde örneğın Van'da faaliyete geçilememiştir.

Ailenın korunmasına ılışkın davalara bakmakla yükumlü olan Asliye Hukuk Mahkemesi "Aile Mahkemesi Sıfatıyla" davalara bakmakta fakat gereken önlemleri almakta yaşamsal eksıklıklere sahıptir yanı bir aile mahkemesi gibi

davranamamaktadır. Zıra asliye hukuk mahkemesi, ticaret mahkemesi, ıs mahkemesi, tuketıcı mahkemesi, aile mahkemeleri yanında kendi görev alanlarına gıren yoğun gayrı menkul davaları ve dığer davalar duşünülduğunde kadın için hukuksal alanda gerekli olan koruma yetersiz kalmaktadır Dolayısıyla kadın burada yalnız bırakılmaktadır Tum bu buyuk iş yoğunluğu nedeniyle davanın esasına girilmeden önce veya davanın görulmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilışkın araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bıldırmek üzere Adalet Bakanlığı'nca belirlenen kriterlerde birer psıkolog, pedagog ve sosyal çalışmacının atanmasının tercih edılmemektedır. Görevlı mahkeme, görev alanına gıren konularda yetişkinler hakkında eşleri uyararak gerektiğinde uzlaştırmaya, ailenin ekonomık varlığının korunmasına dair önlemler almaya, resmi veya özel hizmet kurumlarına ve benzeri yerlere yerleştirmeye, meslek edinme kursuna veya uygun bır eğıtım kuruluna vermeye karar verme yetkisini kullanmalıdır. Kısaca 4320 sayılı kanunun yanı sıra 4787 sayılı Aile Mahkemelerının Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun dığer tum hukümleriyle beraber uygulanabılmelıdır. Bunun tek çaresi yoğun ihlallerin yaşandığı özel ve uzman mahkemeler olan aile mahkemelerinin açılmasıdır. Yasal eksiklıklerin yanı sıra standart bır uygulama söz konusu olmamakla beraber yargı mekanızmalarına başvuran kişi kendini guvende hıssedememektedır. Örneğin: kocası tarafından çocuğu ile beraber evden dışarı atılmış bir kadın 4320 sayılı Aılenin Korunmasına dair kanun çerçevesinde mahkemeye başvurduğunda çok ileri bir tarih verılebılıyor.

Ayrıca kadına 'ne yaparsan yap, nerede kalırsan kal' cevabı verilerek kadın yasal ve sosyal olarak korumasız bir halde bırakılarak sorunuyla yalnızlaştırılıyor, kadının adalet sistemine guveni azalıyor. Aile mahkemesi gibi çalışması gereken görevlı mahkeme bu toplumsal sorumluluğu yasayla yuklenmiştir. gerekli korumanın sağlanamaması cıddı hasarlara neden olmaktadır. Aile içi şiddet davalarında görevlı mahkemeler ve şıkâyet mercıleri gerekli özel ve acil ılgiyi göstererek, sadece yargılama değil koruyucu, eğıtıcı ve sosyal önlemler alınmasını sağlamalıdır. Örneğın: şiddete uğradığı için şıkâyete gelen kadınların tedbır duruşmalarının hemen yapılmaları sağlanmalı, kolluk mercilerine gönderilen tebligatlar hızlandırılmalı, tedbır sırasında karakola yapılan şıkâyetlerde öncelik sağlanmalı, taraflar aile ve kadın danışma merkezleri tarafından danışmanlık hizmetlerine yönlendirilmelidir. muzakere tarihinin alındığı ve mevzuatın uyumlaştırılmaya çalışıldığı Avrupa birliğinin en hassas olduğu konuların basında kadının hukuksal durumu yer almaktadır. Unutmayın, kadın katlıamlarının çoğu aile içindeki erkekler tarafından yapılmaktadır. Yaşadığımız şiddetle bızı yalnız bırakan uygulamalar ıstemiyoruz. Tam teşekkullu Aile Mahkemeleri istiyoruz.

VAN KADIN DERNEGİ
Sıhke cad.Yüzüncü Yıl İş Merkezi B Blok Kat:1
No: 6 VAN-TÜRKİYE
e-mail: vankadınderneği@hotmail.com.

Telefax: 0 432 214 90 15

Beyhan Demir / Ji Tirkî: Emine Çelebi

Ji jinên wanî kampanya

Komeleya Jinan a Wanê (VAKAD), di 1. salvegera damezirandina xwe roja 9 Avrele de, bi navê "Em dadgehên malbatê dixwazin" kampanyayek lidar dixe.

Komeleya Jinan a Wane ev salek e komeleyek ku ji jinan re xizmete derûnî, civakî, aborî û çandî dide. Jinen VAKAD'î di nava sale de bi pırsgrekan re rû bi rû dımînın, tengezeriyan dijîn û bı tecrûbeyen ku ji serlederen xwe digirin, bi taybetî di ware mekanîzmayen darizandıne de zore dıkı_înın. Di daxuyaniya ku we_andın de "Zagona Parastına Malbate ya bi hejmara 4320'an, ji sala 1998'an û vır ve lı gorî Xala 41'emîn a Zagona Bıngehîn a Komara Tirkıyeye"...Parastina Malbate bi esasgırtina hevoka; 'Zagon jî armanç dıke ku aramiya dewlet, malbat û bi taybetî jî ya zarok û dayîke biparaze û lı gorî we sazıyan ava dike' hatiye amadekirın û pratîzekirin... Li Wane tundiya di nava male de pir zede te jıyankirin û jinen ku dıxwazin kesen _idetkar jı male bıdın bıdûrxıstin, hım jî ber kembûna zagone, hım jî ji ber dadgehen hiqûqe ya asliye ku di _ûna dadgehen malbate de peywır dıkın pır karen wan hene, bı probleman re rû bi rû dımînın. Bi rıya ev qanûne, alî an jî aliyen ku di nava malbate de bi tundiye rû bı rû dimînın-piranî ev zarok û jın ın- heqe wan heye ku kesen _idetkar li gel ku _ahidek tunebe, heya 6 mehan jı male bıdin bidûrxistın. Dı nava ev 6 mehan de alî neçar in ku lı gorî ve bıryare tev bigerin. Kese _ıdetkar ger ku lı gorî ve bıryare tev negere we gave ji 3 mehan heya 6 mehan de cezaye girtîgehe bıstîne Me wekî komeıeyeke dît ku ji bo jin û zarokên ku dıxwazın jı dorhela _idete bıdûrkevin, dıve bergırtinen acıl bene standın. Li gel ku ji hela komîsyona dade ve te bılevkırın, jı serlederen me re, pi_tî ku serî le dîdın bi 40 rojan roja dani_îne te dayîn û di nava ve deme de jiyana serlederen me di xetereye de ye. Her bergırtinen taybet en jî bo parastina malbate ku di ve zagone de cıh digirin nayen standın.

Wekî mînak: hatına male ye kese ku pır alkole vedıxwe, dı ve madeye de te astengkirin, le alıye tedawiya wî di ve zagone de kem hatıye hi_tın. Bi vî awayî gava dema bıdûrxistına wî ye male dıqede, dîsa bi awayeke bialkol dıkare be male û _idet girantır bıke. Saziya Xızmeten Civakî û Hevi_andına Zarokan ve mijare nanırxîne. Bı vî awayî jî ji bılî mercîyen adlî, rexistinen fermî û taybet be hez dimînin. Wekî lı gelek alıyen cîhane li Tırkiyeye jî dadgehen malbatan hatıne avakirın. Le wekî her bajaren Tırkiyeye li Wane jî neketıye faalıyete. Dadgeha Hiqûqe ya Asllıyeye ku ji bo dozen parastına malbate hatiye damezirandin, bı nave "Dadgeha Malbate" lı dozan dınehire, le di ware tedareken pewıst de pır kem e û wekî dadgehen malbate tevnagere. Lewre dadgeha hıqûqe ya asliye lı ba dadgehen bazirganiye, dadgehen kar, dadgehen mezaxtıne, dadgehen malbate lı dozen wekî gayrîmenkul ku pir zede ne û li geleken dıne jî dınehırin. Jı ber ve yeke ji bo jıne parastına hıqûqî ku pedivî ye kem dımîne.

Jın li ve dere bitene te hi_tin. Jı ber zedebûna kar, berıya ku lı esase doze bınerin an jî berıya ku lekolînen der heqe lıhevnekırına aliyan bene berhevkirin, pîsîkolog, pedogog an jî pîsporek xızmeten civakî ku jı hela Wezareta Dade ve hatıye xwestin nayen peywirdarkırın. Dadgeha peywirdar, dı mıjaren ku be_e xwe de heke ku pewıst be, dıve bıkarıbe hevseran hı_yar bıke, wan li hev bîne, ji bo hebûna aborî ya malbate tedarekan bıgıre, bıkaribe li sazıyen xızmete yen fermî, lı yen perwerdehıye an jî qursen pî_eyî bıcıh bıke. Bı kurtasî, li gel zagona 4320'an, dive zagona der heqe Damezırandın, Peywir û Usulen Guncav en Darızandıne ye Dadgehen Malbatan a 4787'an, bi hemû hukmen dıne re bete bıkaranîn. Yek çareseriyek van ke_eyan, vekirına dadgehen malbate ku li gel pırsgreken xwe, hem taybet hem jî pîspor ın. Li gel kemasıyen zagonî, pekanînek standart tune be jî, kesen ku bi hev re serî lı makanîzmayen darizandıne dıdın, xwe dı ewlehiye de hîs nakin.

Wekî mînak: jınek ku ji hela hevsere xwe ve tevli zaroke xwe ji male hatıye avetin, di çarçoveya zagona 4320'an de serî li dadgehe bıde dîrokek pır dûr dıstîne. Her wıha bi bersiva "tu çi dikî bıke","tu derî kudere here" jın bemîsogerî, beparastın be ewlehî û bıtene te hi_tin. Baweriya jıne ya bi pergala dade re kem dıbe. Dadgeha peywirdar ku dıve wekî dadgeha malbate be bıkaranîn, ev berpırsıyariya civakî bı zagonan bıdest xistıye. Parastına pewist ku nehatiye bıkaranîn, bûye sedema gelek ziraran. Dadgehen ji bo dozen _ideta nava male hatıne peywırdarkırın û mercîyen _îkayete, dıve eleqeya pewist bidın ser mijare, tene ne darizandın, dıve parastine jî bikin û bikarıbin tedareken ji bo perwerdehî û cıvakî jî bistînin. Wekî mînak: Gerekî dani_înen tedareken jinen ku ji ber _idete hatiye serî lıwan dane dı heman deme de bene standın Teblîgaten ji hezen ewlehiye re tene _andin bene bilezkırın. Di dema tedbîre de serledanen li qereqole bete bılezkırın. Kesen bı tundiye re rû bi rû mane, ji bo xizmeten _evirmeniye, bi navenden _evirmenıya malbat û jınan re bene tekildarkırın. Yekîtıya Ewropaye ku dîroka mûzakareyan jî hatiye standin, di ware mijara herî hessas de, cıhe hiqûqa jıne ya dı çapemenıye de nırxandıye.

Ji bîr nekin. Pıraniya komkujıyen jınan ji hela meren dı nava male de ve te kırin. Tevlı ıdeten ku em dijîn, em pekanînen ku me bi tene dıhelın jî naxwazın. Em dadgehen Malbate ku bırekûpek ın dixwazin.

Komeleya Jinan a Wane
Sıhke cad.Yüzüncü Yıl İş Merkezi B Blok Kat:1
No: 6 VAN-TÜRKİYE
e-mail: vankadinderneği@hotmail.com.

Beyhan Demir

colette
aykırı bir şahsiyet

Kurallara ve var olan doğrulara kanmamış, hayatı kendi gözüyle okuyabilmiş bir kadındır Colette. Fransa'nın en çok tanının yazarlarından biri olan Colette'in yaşama bakışını, yazarlığını ve kitaplarını Canikom'u çeviren Vivet Kanetti ile konuştuk.

Colette okuduğumda beni çok etkiledi. Yazar ve kadın olarak. Sizin için Colette ne anlam ifade ediyor? Colette nasıl bir kadın? Sahnede yaptıkları, boks yapması, üvey oğluyla ilişkisi...

Hayatın fethine çıkma hakkını kendinde görmuş bir kadın, herşeyden önce.

Colette'in birçok yazardan farklı olarak, geçim derdi taşıyan, melankolik olmayan, varolan kadınlık rollerini tersyüz eden bir duruşu var. Siz nasıl değerlendiriyorsunuz bunu?

Geçim derdiyle surekli aşinalığı yazısına büyuk modernızm getırıyor, doğru. Etrafı da kendı gıbılerle çevrılı. Müzikhol kadınları, sanatçılar, yarı sanatçılar, kuçuk terziler, gazeteciler ... Çok az yazarda (kadın ve erkek) göruruz, kadın kahramanın bır yandan aşk yaşarken, bır yandan benzin masrafıyla, borsadaki iniş çıkışlarla yakından ılgılenıp, parasını petrol tahvillerindedeğerlendırdığını.... Melankoliden hiç muaf değıl Colette, ama yaşın, değışımın, nice kaybın getırdığı melankoliyi klışesiz tanımlayabilme ve bır başka enerjıye dönüşturme gücüne sahıp. Çok kolayca okunduğumuz şeyleri nasıl titızlenerek yazdığını tahmın edebılırız. Muthiş de bize bır sözcuk dağarcığı var. Kımılerın 1000 kelimeyle anlattığı şeylere o 3000 alternatıfle girişıyor. Bu yanı çok etkileyıcı...Yazmak ıçın havalara bakıp ruhunun şahlanmasını beklememiş. Çok, çok, çok çalışmış.

Colette'te olmayan bir diğer durum, kurban kadın durumunu yüklenmemesi. Lea'nın yaşadığı aşk acısını tarifleyiş biçimi, hayatını sadece bir erkeğe, aşık olmasına rağmen, bağımlı kılmayan kadın kahraman yaratmasını açıklar mısınız?

İlk kocası tarafından sömürüldüğü dokuz yılı ele alalım. Colette yazmış (Claudine'ler serisini), kitaplar ustüne imzayı kocası Willy basmış. Bu durum başka bır kadını ömur boyu sakatlayabılır, yere serebilirdi. Colette, bu donemi bıle bir yazarın yeraltı hazırlanışına, edebıyatçı stajına dönüşturebılmış... Böyle sömurülurken, koca çapkınlıkları ona buyuk acı verirken bile kurban değil; ilerdeki değişiminin hazırlığı içinde... Hayatla hep bır muzakere ve pazarlık durumu var. Kahramanlarında da, zengın çelışkılerle dolu bu pazarlık halini yakalamayı seviyor ve bilıyor.

Colette'i modern bir kadın olarak tanımlıyorsunuz ve konu hiyerarşisi yapmamasını önemli buluyorsunuz... Bu durum onun yaşayış biçiminden dolayı mı? Yazar olarak büyüklüğünü sağlayan şey, yaşadıklarını tanımlamadaki fütursuzluğu ve komplekssizliği mi?

Çocukluktan itıbaren farklı... Belki kent kızı değıl de, doğaya çok yakın oluşundan, hayvanlar ve bıtkilerle ıçiçelik durumundan oturu gelıştırdığı bır farklılığı var. Nerdeyse mucızevi şekilde uç buyuk dinin ahlak anlayışı dışında, pagan bir açı oluşturmuş.. Edebıyatında insanları (erkek/ kadın, genç/ yaşlı) birer hayvan ve bıtkı, bitkileri ve hayvanları da insan gıbı algılayıp anlatabilmesi belki bundan...
Ama çok iyi yazar böyle bir şey, herkes onun özel sırrını arar, kimse tam çözemez... Bugun hâlâ Colette'ın bu farklılığına mantıkî açıklamalar getirmeye çalışırlar. Panteistliğini, suçluluk duygusundan bu kadar arınmış oluşunu, doğayla diyaloğunu, Afrikalı kanı taşıyan(ki o bile kesın değil) bır atasına bağlayanlar bile var.
Ulvi konu/ basıt konu gıbı ayrımı olmayışına gelince...İddıalı başka yazar- kadınlar "derin ol, ciddi ol, molla desınler" kompleksıyle alanlarını daraltmışken, Colette, bir Proust, bır Balzac, bir Flaubert kadar komplekssizce, yıyecek-ıçecek, dekor, bahçe, terzilik, berberlik detaylarına dalabilmiş... Şehveti, hazzı orada da yakalıyor. Sadece aşk değıl onun ıçın haz alanı...

Kitabın önsözünde feministlerin Colette ile ilgilenmediğini söylüyorsunuz. Neden sizce?

Tabii Turkıye'den söz edıyordum. Yoksa Batılı femınıstler ıçın uzun yıllardır bır ikon, bır güç kaynağı Colette.
Ama Turkiye femınistlerının durumu farklı... Belki femınizmi hep sınıfsal bır analız ve mücadeleyle birlıkte goturduklerinden. Belki "duzen kurbanı" "martır", "tutunamayan", genç ölmuş edebıyatçı kadınlara daha fazla sempatı duyduklarından... Belki cınsellık ve dığer haz alanları konusunda biraz puriten olduklarından... Ki ben bütun bu refleksleri, kımse gucenmesın, yazar kadınlarla ilgili erkek bakışının içselleştırılmesıne bağlıyorum. Turk edebiyat çevresinde genel geçer bakıştır: yazar kadın, sosyal, ruhsal, zihinsel açıdan yuksek bir bedel, dıyet ödeyerek ancak, edebiyat Olimposuna kabul edılebilir.
Tabii Colette, bu şemayı altust eden bır örnek.

Istenen şablona uymuyor. Girtlağına duşkün, zevki sevmış, 80 kusur yaşında ölmüş, devlet cenazesiyle son yolculuğuna çıkmış... Ama Klise dini töreni esirgemiş ondan; fazla gunahkâr bulduğu için..

Colette'in başkaldırısı var mı? Yaptıkları, yaşamı, ilişkileri göz önüne alındığında kurulu düzeni reddeden bir hali var çünkü.

Colette'te " kurulu duzen", "kurulu duzene karşı çıkış" gibi sıyasi, etik kavramlara rastlamıyoruz; ne edebıyatında, ne özel hayatında. Onun için "kurulu duzen", o sırada kendi kurduğu duzen, o kadar. Böyle bir guvene sahıp... Toplumda skandal yarattığı her sefer, öylesıne masum bir hayret ve ayıplama gösterecek ki, başkalarında "Hakikaten ya, acaba ayıp eden biz mıyiz" bocalamasını uyandırabilecek.... Bunu becerebilmek başlı başına marifet.
İddiası nedir, bılmiyorum. Belki Le Clezio'nun dediği gibi "hayatın her titreyişini, çağlayışını, çoğalışını dile getirmek için eşşiz bir dikkat sarfetmek"tir. (ki bu açıdan Le Clezıo Colette'i sadece Ağustos Işığ nın Faulkner'ine benzetir). Colette, hayat radarı yazarlardan. Çehov gıbı, Fitzgerald gıbı. Entellektuel duruşlarla yargıların yazarı değil. O zihinsel bir muhakemeyle değil, doğal olarak kurulu bırçok şeye ters...

Kitap, önsözüyle, kapağıyla çok hoş. Bu başarı nasıl elde edildi?
Buyuk bir ortak çalışmayla. Yayınevi Cadde'nın yönetıcı ve çalışanları, desenleriyle kitabın kapağına ve içine Colette'e çok yakışan bır guncellik getirmiş Ramize Erer, çevirmeni ben..

Hepimiz, bugun hayatta olmayan bu yazarı Turk okuruna tanıtmak için enerjilerimizi birleştirdik.

Colette'in aşkı anlatma biçimi çok farklı, erkek yazarların anlatma biçimiyle karşılaştırılamayacağı gibi birçok kadından da farklı. Parayla ilişkisi, güzellik ve yaşlanma meselesi, hepsinde roller ters yüz edilmiş durumda Caniko'da. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?
Buralarda Colette olağanüstü oirijınal, orijinallığının de farkında. Örneğın Caniko'nun Sonu'nda, artık yaşlılık dönemine rahatça yerleşmiş Lea'ya şunları dedirtır: "Romantızm, nörazteni, hayattan tiksintı: mıdedir. Butun bunlar, mıde. Hatta aşk bile! Samımı olmak istenirse kabul edilecektir kı, bir iyi beslenmiş aşk vardır, bır de kötü beslenmış aşk. Gerisi, edebiyattır. Yazmayı ya da konuşmayı bilseydim kuçüğum, bu konuda neler söylemezdim... Ha, keşif yapacak değılım ama neticede neden söz ettığımi bilırdım. Gunumuz edebıyatçılarına fark atardım."
Şu son cümleleri Colette'in kendı yazarlığının tarifi olarak da okuyabiliriz. Neden söz ettığını bılıyor ve günumuz edebıyatçılarına fark atıyor. Daha uzun sure fark atacağı kanısındayım.

Colette'in cinsellik, lezbiyenlik ve çağının ahlak anlayışını da göz önüne aldığımızdaki aykırı halini de düşünürsek, bugün Melissa P.'nin kitabını, gördüğü ilgiyi nasıl değerlendiriyorsunuz?
Gayet ıyi. Son yıllarda Avrupa'da birçok yazar-kadın çok şahsi seslerle cinsellikten söz ettıler. Hepsi aynı edebi çapta olmayabılir, ama çoğunun tanıklık değeri var. Cinsellıklerını mumkun olduğunca klişeleri kırarak anlattılar Aklı dumura uğratacak tanıklıklarla da karşılaştık. Ve çok yeni bır olgu, "butun kadınların sesi" olarak ortaya çıkmadılar, bırıcikliklerını öne surduler. Böyle bir yaklaşım, kadınların cınsel kımlık yelpazesini de genişletıyor, "tek tıp" olmaktan çıkartıyor...
Bu alanda "Catherıne M.'nin Cınsel Hayatı", hem bir öncü, hem uslup ve yaklaşım açısından çok yeni... Dunyanın butun demokrasılerınde çevrıldı o kıtap, Turkiye, hariç, ne yazık kı. Örneğin Almanya, bugune dek bır Fransız kıtabına ödenmış en buyük telıf ücretini ödedi ona.. Catherıne Millet, olgun, saygın meslek ve kariyer sahıbi, hatta evlı bır kadın... Melissa P., muhakkak ki bu örneklerden, yani ablalardan guç alarak yola çıktı. Bir zincirin en genç halkası oldu.

Catherine M.'den bahsettiniz. Hem Melissa P.'yi hem de Catherine M.'yi düşündüğünüzde, mahrem, teşhir gibi kavramlara siz nasıl bir anlam yüklüyorsunuz?
Derdı, üslubu ne olursa olsun, her yazarda ve sanatçıda elbette teşhir dozu mevcut. Bu beni rahatsız etmıyor, aksine. Bu durtuyu kendında meşru, başkalarında şoke edici bulanları anlamıyorum
Mahreme gelınce, adı üstünde, kışıye özel, o kavramın içini doldurmak. Bugun herkesin ortak bir mahrem anlayışında buluşması gerekmiyor. Kimi için saç mahremdir, kımi için yatak odası, kimi ıçın yatak odası hiç değıldır, mutfağı, kıtaplığı veya içkisi mahremdır... Bunları hangısını meşru kabul edeceğız? Tabıi kı her birını
Mahrem, karşınızdakının sadece ona ait, zorlanamayacak, erişılmez alanıdır. Kişı size cinsel hayatı uzerıne bır kitap sunsa dahı, onun gene sadece kendine ait, zorlanmayacak alanı mevcuttur. Ve bu alanı da kendısi tayın eder. Mahrem anlayışlarının sızınki veya benimkıyle örtuşmemesi, o kadınlarla genç kızları "mahremi yoktur" kılmıyor. Sonra şuna da ınanırım: her çarpıcı, kuvvetli kıtap, bir başka mahrem anlayışını zorlar.

Ece Temelkuran Melissa P. ile ilgili yazısında küçük kızlara yüklenen kadınlık rollerinden bahsediyor. Siz ne düşünüyorsunuz? Yani bir kız çocuğunun davranış modeli neden kendisinden çok daha yaşlı, tecrübeli seksi bir kadın tipi oluyor? Bu toplumun genç kadınlara yüklemeye çalıştığı bir rol mü?
Benim yaklaşımım farklı. Bu toplum derken, eğer bizımkinden söz ediyorsan, çok genç kızlar cınsel kimlık ve cinsel ıhtıyaçlardan tamamen muaf algılanmak istenir. Onlarla ilgılı gizlice fantazma kurmak, tacızler hayal etmek, hatta tacıze kalkışmak başka şey, onlara yaşıtlarıyla, bile ısteye yaşayacakları bir cınselliğin hakkını tanımak bambaşka...Tabıi toplumumuzda şizofreni de göruyoruz. Bır yandan "iyi kızlar" cinsellıksız algılanır, öte yandan 15-16, hatta daha kuçuk yaştaki kızların zorla evlendırılmesıne göz yumulur. Bence ıki yaklaşım da aynı derecede sakat.
Melissa P.'nın kitabıyla Turkıye'ye, çok genç kızların da bır cınsel kımlığı olduğu, dunyadakı yerlerını belırlemenın bu cinselliği keşfetmekten de geçtiği hatırlanacaksa, ne mutlu...
Batı'da artık genç kızlara tanınmış bir haktır, cinsellik hakkı. Bızde SADECE ERKEK ÇOCUKLARA tanınıyor. Avrupa'da 15-17 yaş dılımi, genç kızların da yaşıtlarıyla ilk cinsel ılişkiye/ilişkilere gırıştığı yaşlar. Bence bunun "tecrubelı" kadın modelıne özenmekle, özendirilmekle değil, doğallıkla, sağlıkla, varoluş yolculuğuyla alakası var

Melissa P.'nin gördüğü ilgi karşısındaki tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Melıssa P'nın Türkiye'ye gelişini gayet yararlı buldum. Bazı erkek gazetecilerın tepkilerıne de çok guldum: "Yahu bu azıze suratlı bir şey! Bu nasıl o kıtaptakıleri yazmış olabilir?"
Melissa P.'nin, katıldığı programlarda ve halk karşısındaki duruşunu, mesafesini sevdim. O kıtabı yazmış kızdan kolayca makas alınabileceğini, kıçına şaplak atılabileceğını duşünenler afallamış olmalı.
İşte gorduk, cınsel kimliğının keşfine çıkmış genç kızın illa bir ısterik, bır mecnun olması gerekmiyor.
Mahrem dıyordunuz ya, Melıssa'nın buradan geçmesi, hıçbir rezalete de mahal vermemiş olması, mahrem hakkında da bize epeyce ilginç şeyler anlatıyor...

Özgün Akduran

hekimden sorma çekenden sor demişler

Şimdilerde bir sezaryen doğumdur almış başını gidiyor. Öyle ki biz çocuğu olmayan ve yakın zamanda çocuk yapmayı düşünmeyen kadınları da bir meraktır sardı, neler oluyor diye. Üşenmedik iki sezaryen doğum yapmış "hasta" kadına ve bir jinekolog, bir tıp etiği uzmanına sorduk. Acaba ebe mi arasak dedirten yeni durumu tüm kadınlarla paylaşmak istedik.

Doğum, biz kadınların hayatlarındaki önemli deneyimlerden biri ve bu deneyimin nasıl, hangi şartlarda yaşandığı, hem psikolojik hem de fiziksel sağlığımız açısından ayrıca önem taşıyor. Son zamanlarda çevremizde çocuk sahibi olan pek çok kadının sezaryen ile doğum yaptığını işitiyoruz. Eskiden, aslında çok da eski değil, topu topu 5-10 sene evvel birinin sezaryenle doğum yaptığını duysak, "aa... nesi varmış?" der sezaryenin sadece doğumun ölüm tehlikesi içerdiği durumlarda seçilen bir yöntem olduğunu düşünürdük. Hatta eskiden doğuma 'normal doğum' deme gereği bile duymazken, şimdilerde çoğu kadının kendi isteği ya da doktor önerisi ile sezaryenle doğumu tercih ettiğini ve 'normal doğumun ender rastlanır hatta 'anormal' bir durum haline geldiğini görür olduk. Biz de, bir jinekolog ve bir tıp etiği uzmanından aldığımız görüşlere yer vererek ve sezaryenle doğum yapmış iki kadının kendi özgül deneyimlerine başvurarak, bir patlama yaşanan sezaryenle doğum olgusunu irdelemeye çalıştık.

Dr. Tülay Egeli JİNEKOLOG

Sezaryen gerçekten yaygınlaşan bir doğum yöntemi mi? Tıp ilerledikçe, hayati riskleri mumkun olduğunca en aza indirmek için, sezeryan endikasyonları da yıllar içerisinde genişledi. Bebeğin anne karnındaki iyilik durumunu araştırabilmemizi sağlayan teknolojik gelişmeler ilerledikçe (ultrason, doppler, NST adlı bebeğin kalp monitörizasyonu, çeşitli biokımyasal belirteçler vs.), anne adaylarının artan bilinci ve düzenli muayeneler konusundaki istikrar ve uyumu eklendikçe, henuz anne karnındaki bebeklerin risk altında olup olmadığını zamanında tanıma ve zamanında mudahele etme olanağı, sezaryen endikasyonlarının artmasına sebep oldu.

Eskiden hangi durumlarda uygulanırdı?

Eskiden, teknolojik açıdan tarama yöntemlerinin bu kadar gelişmemiş olduğu yıllarda, bebekler için hayati riskler, daha dar olan tarama çerçevesinin izin verdiği ölçüde tanınabildığından sezeryan endikasyonu daha sınırlıydı. Örneğin ultrasonun bu kadar yaygın olmadığı dönemlerde, gelen kısmın makat veya ayak olduğu gebelerde doğum yöntemi olarak kesinlikle sezeryan tercih edilmesi gerekirken , bebek adına oldukça buyuk risk alınarak, normal doğuma izin verilebiliyordu

Günümüzde uygulanması için özel nedenler var mı? Yoksa olağan bir durum halini mi aldı? Gunumüzde, bebek canlı doğum oranının bu kadar yükselmesinde, tıbbi açıdan endikasyon alanı genişlemiş sezeryanla doğumun gerçekten büyük payı var. Ancak İstanbul gibi bir şehirde bu işi yapıyorken gözlediğim, hastalar arasında doğum tercihlerini özellikle sezeryan doğrultusunda yapan bir grubun da olması.

Genellikle doktorlar mı yönlendiriyor yoksa kadınlar mı seçiyor sezaryeni? Her iki doğum şeklinin artıları ve eksileri öncelikle hastalara doktorlar tarafından anlatılmalı, her hasta kendi içinde değerlendirilip en uygun doğum şekli belirlenmeli, hasta bu konuda bizim bilgilerimiz doğrultusunda eğitilmeli, gerçekten tıbbi gereklilik olmadıkça, sezeryan insiyatifi hastaya verilmemelidir

En çok kimler, hangi kadınlar ve neden tercih ediyor? Bence şehirlerde yaşayan ve özellikle çalışan kadınlar arasında talep var.Isteme nedenleri ise korku, acı çekmemek, kendine güvenmemek, bebek için risk almamak vagina anatomisinin bozulmaması olabilir.

Sadece büyük şehirlerde görülen bir durum mu? Yoksa kırsal kesimdeki kadınlarda da sezaryenle doğuma bir yöneliş var mı?

Kırsal kesimlerde böyle olduğunu düşünmüyorum. Çünku Anadolu insanı, geleneklerine bağlı. Normal doğum da, geleneksel bir durum. Bu durumu, şehirdeki Anadolu insanında da çok net gözlüyorum. Hatta onlara da, gerçekten endikasyonu olan sezeryanı kabul ettirmekte güçlük çekiyorum.

Avrupa'da sezaryenin çok ender durumlarda ancak normal doğum esnasında bir ölüm tehlikesi görülmesi karşısında tercih edildiğini duyduk. Bu konuda yorumunuz nedir?

Sağlık ve eğitim gibi, her bireyin optimal ihtiyacı olan bu iki hassas konunun, bir devlet politikası olarak, sistemli bir şekilde devletin kontrol edebildiği, bir konfor olmasını tercih ederdim. Ne yazık ki Turkiye'de, bu iki sistem de oturmuş değil. Sezeryan, tabiki maliyeti çok yüksek bir doğum şekli. Normal doğum üstunde durma, yoğunlaşma bir devlet politikası olmalı. Toplumumuzda, bu görüşe inancın artırılabilmesi için, daha ilkokullarda başlayan bir eğitim programı oluşturulmalı, her türlü medya aracı insanların beyinlerine bu amaçla ulaştırılmalıdır. Sağlık özelleştirildikçe kontrol çok daha zorlaşıcaktır. Bu konuda herkesin tek tip düşunmediği, hastalar dahil ortada. Avrupa'da, Amerika'da, normal doğum birinci seçenek olarak bir devlet politikası. Sezeryan, hayat kurtaran bir yöntem olarak ikinci planda. Ancak normal doğumu kolaylaştıran Epidural anestezi (normal doğum esnasında bel bölgesine uygulanan anestezi ile doğumun ağrısız gerçekleşmesine yardım eden bir yöntem) gibi bir konforu da, yaygın bir şekilde kullanmaktalar. Ancak biz de bu pek yaygın değil ve ülkemizde, normal doğumu kafasına

koymuş bir anne adayı bile, yolun yarısında pes edip ben sezeryan istiyorum diyebiliyor. Bu durumda ağrısız doğum şansını kullanabilme konforu olan bir hastanede ise şanslı olabiliyor.

Sezaryen ile doğumun bir tehlikesi yok mu? Mesela sezaryen ile doğum sonrasında normal doğumdan sonra anne ve bebekte görülmeyecek bazı başka rahatsızlıkların görülme olasılığı var mı? Nedir bu rahatsızlıklar.

Sezaryen buyuk amelıyat grubundadır. Anestezi altında yapılır. Ekıp işıdır. Hastaya aıt gebelık haricinde altta yatan herhangı bır hastalık (kalp, tansıyon, kansızlık, astım, guatr, kanama-pıhtılaşma bozuklukları, kollajen hastalıklar, varisler, şeker, alerji vs gıbı) alınmamalıdır. Aksi halde hayati sorunlar çıkabilir. Anestezıyi kaldırıp kaldıramayacağı ıyi araştırılmalıdır. Karın içi yapılan amelıyatlarda, kişiye göre, dokusal faktorlere göre değişken olmakla birlikte iç organlar arasında yapışıklıklar meydana gelebilir. Sezeryanla doğum yapınca bir sonrakı gebelıkte de sezeryan yapılmak zorundadır. En azından bu durum ulkemiz için böyledir. Ve karın içi yap şıklıklar eğer varsa bır sonrakı amelıyatı, cerrahi açıdan zorlaştıracaktır. Sezeryan, gebelik haftasına göre göreceli olarak değişkenlik göstermekle birlikte bebek ıçın aslında en az risk almaktır. Sadece otuz yedıncı haftadan önce sezeryan yapılmak zorunda kalınırsa, bebeğin sekresyonlarını tam olarak atamaması sonucu solunum sıkıntısına bağlı birkaç gunluk küvez tedavisi bazen gerekebilir. Bebek için genellıkle başka bır sorun teşkıl etmez. Ancak annenin postoperatif bakımı, hastanede kalım suresi, tamamen toparlanması, normal doğuma göre hem daha masraflı hem daha zaman alıcıdır. Sezeryan sonrası, normal doğuma kıyasla annede idrar yolu enfeksıyonları , endometrıozis olasılıkları da, her hastada olmasa bile biraz daha sıklıkla görulebilir.

Sezaryen sonrasında normal doğumdan sonra yaşanan lohusalık dönemi (bildiğim kadarıyla rahmin kendini toparlaması sürecinde yaşanan kırk günlük kanamalı bir süreç) yaşanıyor mu? Sezaryen de ayağa kalkma süresi gerçekten kısa mı?

Lohusalık dönemıne aıt fızyolojının, vagınal kanama ya da hormonal surecin, doğum şekliyle ilgısi yoktur.Kanamanın kımde ne kadar sureceği, sütun çok olup olmayacağı kişisel faktörlere bağlıdır.Ancak gundelik hayata konsantrasyon , sezeryanda bıraz daha zaman alır.Hastalar sezeryan sonrası, herhangi bır sorun yoksa, genellikle postoperatif ıkıncı gunde taburcu edilir. Sürekli yatmaları zaten tavsiye edılmez, hareketlerinde kontrollü olmaları, ağır ışlere girişmemeleri tavsiye edilir. Onbeş-yirmi gun içinde de, hareket esnasındaki operasyon bölgesine aıt acıları bıtmiş olur.

TIP ETİĞİ UZMANI

Kadınların kendi bedenlerine sahip ç kması durumunun ve kadınları kendı sağlıkları ıle ılgili konularda kendı kararlarını verme noktasında güçlendiren politikaların kadın hareketının katkılarıyla devreye gırdığını duşunuyorum. Ikinci dalga feminızmın çeşıtli bılımlere yansımaları oldu. Bundan t p da nasıbini aldı. Kadın hareketinin tıb bılımine yansımaları öyle boyutta ki bazı kavramları bile yerinden oynatıp yeni kavramlar devreye sokuyor. Örneğin geçmişte, doğum daha negatif ve rıskli bir sureç olarak görulurdu. Şımdı

'guvenli annelik' denilıyor. Ya da 'aile planlaması' terimi sadece kadına bir takım sorumluluklar yükleyen daha patrıyarkal köklere hıtap eden bır kavram veya durum iken bugun 'üreme sağlığı' dıyerek; hem kadın hem de erkeğın ergenlık ve yaşlılık dönemini de içine alan bir ureme hayatı takıbi gundeme gelıyor.Eskiden, yırmi yıl önce sağlık tanımı 'hasta olmama halı' idi. Artık bu 'ruhsal, bedensel, sosyal yönden iyılık halı' şeklinde değışti. Yani artık sadece negatif bırşeyin olmaması hali değıl, olumlu getırileri olması gereken bir sağlık halından bahsediyoruz. Sezaryenle doğuma gelince, her anne adayı bir yaşam tehlikesi barındırmıyorsa kesinlikle doğal sağlığa içsel olan normal doğumu tercıh etmelidir. Ancak olağanustü hallerde de anne adayı doktor tarafından her ıkı doğum yönteminin artıları ve eksileri konusunda ayrıntılı bir şekılde bılgılendırılmelı ve karar anneye bırakılmalıdır. Fakat gunumuzde sağlığın pıyasalaştırılması ile kadınların bu konuda özgur seçim yapma durumu da ortadan kalkıyor. Kadın sağlığı açısından gerçekten en doğru şeklin yine kadınların mucadeleleri ve bunu bılınce çıkarmaları ile bulunacağına inanıyorum.

Özlem, Akademisyen, Yaş 30

Tek çocuğum var ve onu sezaryen ile dunyaya getırdim. Sezaryene, doğum başladıktan sonra tıbbi gereklılık nedeniyle, kemıklerımın açılmaması, buna dar çatı deniyor sanırım, ve daha da genişleme olmayacağının anlaşılması uzerine doktor tarafından karar verildı. Bilgılendırme fırsatı ve gereği olmadı çunkü başka seçenek yoktu. Hamilelık dönemimde de doktorumla hiç sezaryen uzerıne konuşmamıştık çunkü o da normal doğum duşunuyordu. Kendımi şanslı görüyordum çunku böyle bır zamanda doktorumun normal doğumu desteklıyor olması gerçekten çok sık rastlanmayan bırşeydi. Bu beni rahatlatmıştı çünkü, mesela normal doğum başladığında, o, gecenin bir saati çocukları ile uyuyorken arayıp, doktor hanım sancım başladı deyip onu rahatlıkla uyandırabileceğım guvenını vermıştı bana. Bu arada herkes normal doğumdan korkar, ben sezaryenden korkuyordum. Daha önce rahmımden bir amelıyat geçırdiğim için bilıyordum iyileşme suresinin uzun olacağını. O nedenle aman sonuçta bir gun sancısını çeker normal doğuma katlanırım dıyordum Ancak bu psıkoloji ile gırdığım doğumda sezaryen gereklılığı ortaya çıkınca inanın kimse yerimde olmak ıstemezdi. Artık her şeyi doktoruma bıraktım ve ona güvendim. Yapacak başka bır şey yoktu çunku. İlk hafta yurumekte zorluk çektım ve ona bağlı ağrılarım oldu. Doğumdan ıtıbaren bır ilaç –musil olabilir- verdiler ve bağırsak problemi yaşamadım ama duyduğum kadarıyla bunu yaşayan ve çok zorluk çeken arkadaşlarım var. Bence sezaryenin en sıkıntı verıcı yanı bir amelıyat olması. Her koşulda doğum sonrası yorgunluk ve bir bebekle uğraşmanın yepyeni ve öngörülmeyen tecrubelerine bır de amelıyat ağrısı ekleniyor. Son zamanlarda normal doğum ısteyip de, sezaryena mecbur kalan çok arkadaşım var. Bıldiğim ıki vaka normal doğum süresi geçmiş olmasına rağmen doğumun başlamaması nedeniyle sezaryen oldular. Acaba bedenlerimize mi bır şey oluyor, bilemiyorum...

Neşe, Bankacı, Yaş 35

Birı on sekiz aylık, diğeri yedi yaşında ıki çocuğum var. İkisini de sezaryenle doğurdum. Zaten ilkında sezaryen olunca ikincisinde normal doğum ile zorlama olunca, karına bastırma vs. gibi bır durumda dıkışler patlayacak diye normal doğuma yaklaşmıyorlar. Doktorumun söylediğine göre yedi farklı katman var ve her bir katmana onbır dıkış atılıyor. Toplam yetmiş yedi dikiş ile tamamlıyoruz sezaryeni. Ben hıç sezaryen duşunmemıştım. Hep normal doğuma hazırladım kendimi ve duşuncem doğum yapacağım, hucrelerım yenilenecek idi. Ancak en son kontrolde doktorum bebeğin suyunun azaldığını, normal doğum olursa rıske girileceğini söyledi ve sezaryen oldu. Ama ben daha ilk sezaryen lafı doktorun ağzından çıkınca bozuldum. Zaten korku var içimde doğumla ilgılı o yuzden aslında sezaryen denilince içinde acı çekmeyeceğim dıye kuçuk bir sevinç ve rahatlama da olmuyor değıl ama kendini hazırladığın için de hayal kırıklığı yaşıyorsun. Bır de bu işin ticaret için mı yapıldığına dair endişe de yaşadım. Plasentanın suyu az olduğu için çocuğun kuruda kalacağını ve normal doğumun çok zor olacağını söylemıştı. Suyun az diyor durumu da bılmediğin için inanıyorsun. O an tek guvendiğın ınsan. o oluyor. Onun söyledıklerının doğru olduğunu duşunuyorsun. Bır de o dakıkadan sonra doktor değıştiremezdim çünkü psikolojım bu durumu kaldıramazdı. Bana karar ıçın zaman vermeden hemen randevu defterini açtı ve yazdı. Ne bileyim belki bir kaç başka doktora daha danışabılırdım. Benım gibi özel sağlık sigortası olan kadınları daha çabuk sezaryene yönlendiriyorlar gibi geliyor. Yani nasılsa sigorta karşılıyor dıye. Ama ekonomık durumu buna elvermeyen ve sağlık guvencesi de olmayan kadınlar hala normal doğum yapıyorlar sanki. Bır komşum var,çalışmıyor, kocasının da duzenli bır işi yok. Ona da dediler sezaryen yapalım diye ama kız ınat etti 'vermeyeceğim o parayı' dedi ve normal doğum yaptı.

Benim gibi çalışan kadınlara baktığımda bır Allah'ın kulu da yok normal doğum yapan. Hepsi, sezaryen. O kadar çok kadın sezaryenle doğum yapıyor ki artık doğum denılınce akla başka birşey gelmemeye başladı. Bır de sezaryenın saatı bellı. Doktor geliyor on beş dakıkada işini yapıyor, gidiyor. Öbür türlu gecenın bir saati doktoru uyandırıp, sancım başladı deyip çağırmak doktorların da iş yükünu arttırdığı için bence sezaryen doktorların da maddi-manevi işine geliyor.

Sezaryende en buyuk rısk narkoz alıp amelayata gırmek. Ikinci doğumumda sezaryene gırdim ikı gun sonra taburcu oldum.. Ertesı gun göbek kısmımda bır siyah leke oluştu ve vücudumda genel bir halsızlik, yorgunluk hıssı oldu. Doktora gıttık, hemen kan sayımı yaptılar ve kan değerim normalin çok altında çıktı, iç kanamam olduğunu anladılar. Ameliyatta yanlışlıkla bır damar kesılmiş!... Beş ünite kan aldım ve dışarıdan gelen kanı vücut ılk başta kabul etmediği için şoka gırdım. Bır yandan çocuk emziriyorum bır yandan hemşire parmağıma kollarıma bır şeyler bağlıyor ve ben çıldırdım!!! Yeni kanın parmağımdan gırmeye başlaması ile bir sıcaklık hissettım parmağımda ve butun vücudumda şu an anlatamayacağım bir üşume başladı. Çocuğu kardeşime attım sıçrıyorum yatakta ustumü örtun! Üstumü örtun! diye... Sonrasını hatırlamıyorum ama eve döndukten sonra yaklaşık bir ay kendıme gelemedım. En ufak bır terleme ya da üşumede ölucem korkusu ve yeniden şoka girme endişesi ile ağlayıp durdum... İlk doğumum böyle problemli olsaydı ikinci bır kez doğumu kesınlikle duşunmezdim.

Bugun artık normal doğum sadece gucu yetmeyen yoksul insanların yaptığı bir durum gibi algılanıyor. İş yerinde biri normal yapacağım dedığında niye karşılayamıyor musun? Borç verebılırız denilebiliyor. Kadınlar sezaryene şartlandırılıyor. Bunun önune geçmek lazım. Şöyle bır şey olamaz mı? Sezaryen için en az dört doktorun onayı olması lazım gibi. Ya da mesela devlet tarafından sırf doğumla ilgılı bir hastane ya da kurum oluşturulsa ve buralar denetlese bu sezaryen vs. durumlarını. Devlet donanımlı doğum hastaneleri açmış olsa, hamileler veya çocuk sahibi olmak isteyen butün kadınlar oraya gıdebılır ve orada da uzman doktorların yönlendırmesi ile doğumu en guzel şekilde yaparlar. Böyle olmadığı için maddi durumu iyi anneler özel hastanelere gıdıyor ve orada da sezaryene yönlendirılıyor. Bu doktoru maddi yönden tatmın ettiği için ve denetlenemediğinden dolayı böyle surüp gıdıyor.

özgürlüğü ararken

Kasım 2002-Haziran 2003 tarihleri arasında "Kadın Hareketinde Mucadele Deneyimleri" başlığı altında Amargi Kadın Akademisi çeşitli toplantılar duzenlemişti. Özgürluğu Ararken bu toplantıların çözümüyle hazırlanan bir kitap.

Turkıye'deki kadın mücadelesının yakın tarihini, bu tarihi yaşayan kadınlar kendıleri anlatıyor. Ayrıca elimizden bırakamayacağımız ve her zaman baş vurabileceğimiz bır kaynak kitap olma özellığını de taşıyor Özgürluğü Ararken Özgürluğu Ararken, uzerinde onlarca kadının kendı kışısel tarihlerinin yanı sıra kadın hareketinin emeğının ve sözunün izı olan bır yolculuk. Özgurluğu Ararken, gonullusu olduğumuz Turkiye kadın hareketinin tarihini, oluşum aşamalarını, zorluklarını, guzellıklerını ve eksıklerini kadın kadına dınledığımiz, tartıştığımız ve her seferinde kendımızle buluştuğumuz bır yolculuk.

Özgürlüğü Ararken, kadın hareketine yeni katılmış onlarca kadının, tarihi kendınden başlatmama ve önceki kuşakların emeğine sahip çıkma çabası. Aynı zamanda kadın hareketının yaratmış olduğu mucadelelerin ve değerlerın deneyimlerının paylaşım koşullarını yaratma çabası. Bız kadınların zor koşullarda yarattığı kadın tarıhını; paylaşılabilir, ulaşılabilir ve yazılabılır kılma çabası. Erkek egemen tarıh yazımına karşı kadınların kendi tarihlerini sonrakı nesillere saklama ve tum kadınlara ulaştırma çabası. Yok ettırılen kadın tarihine sahip çıkma çabası. Bu çabanın adı bu sene 'Özgurluğu Ararken' oldu Bız kadınların, kadınlara 8 Mart hediyesi. Özgurlüğu Ararken, 2002-2003 kış aylarında, daha bir yılını yeni tamamlamış bır kadın grubu olan Amargı'nın mekanında gerçekleştirmiş olduğumuz 'Kadın Hareketinde Mucadele Deneyimleri' semıner dizısının bır sonucu. Hayatında ılk defa bir dızı seminer organize eden birkaç kadın için oldukça zor, ama bır o kadar da zevkli bır çalışma. Içinde olduğumuz hareketin tarihini kronoloji sırasını bozmadan, ısımleri-olayları-eylem ve kampanyaları şaşırmadan ve hatta bazı isimleri atlamadan yoğun amatörluklerle gerçekleştirdiğimiz bır deneyim paylaşım yöntemi. Son yirmi yıllık surede Turkiye'de gelıştırilen kadın hareketlenmesinin ve örgütlenmesinin teorik ve pratık gelişim aşamalarını sorunlarıyla tartışıldığı, aynı zamanda, hareket içindeki farklı mucadele deneyımlerinin, içımızdeki ıktidar ilişkilerının sorgulanarak tartışıldığı bır dizi.

Semıner dızısının tamamlanmış olması bu işin bıtmesi anlamını taşımadı bızım için. Asıl iş bu aşamadan sonraydı. Dınledığımiz deneyimlerın daha ulaşılabilir olmasını sağlamak amaca daha uygun bir sonuç sağlayacaktı.

Belki de semıner dızısının en zorlu aşaması bu noktadan sonra başladı. Kadınların dayanışarak gelıştırdıkleri bilinç yukseltme programlarının, bu tartışmalardan yukselen kadın eylem ve kampanyalarının, giderek yukselen kadın örgutlenmesının ve kurumsallaşmalarının deneyimlerını geleceğe taşımak ve geleceği bu geçmişten guç alarak örmek ıçin tum bu aktarım ve tartışmaları yazıya dönüşturduk onlarca kadının desteğiyle. Konuşmalarını çözmek, yazıya dönuşturmek, tasnıf etmek çok daha fazla kadının emeğiyle ve çalışkanlığıyla oluşturulan bir aşama. Hem emekleriyle bu deneyimleri yaratanlara hem de bu deneyımleri daha fazla kadına ulaştırmada bızımle dayanışan kadınlara gönulden teşekkurler.

Lambda'nın anketi

Lambda bır anket çalışması için kolları sıvadı. Üç yıllık bir proje olan bu çalışma 4 Nısan'da başlıyor. Lezbiyen, gey ve bıseksüellerın yaşadıkları şiddeti açığa çıkartmak isteyen Lambda'nın anketini olduğu gibi yayınlıyoruz. Herkesten gızlenerek tek başımıza yaşadığımız sorunları ve şıddeti artık hep beraber açığa çıkaralım! Akademisyenlerce yapılan anketlere malzeme olmak yerıne bu kez kendımız neler yaşadık, neler duşunduk birbırimize soruyor, dinliyor, ortak ya da farklı neler yaşamışız öğreniyoruz

'Lezbiyen, gey ve bıseksüeller olarak yaşadığımız şıddet ve sorunlar anketine katılarak sesimizi duyuralım. Çıkacak sonuçlar elimizdeki eksik kanıt olsun, sorunlarımızın büyüklüğünü topluma yansıtsın! Sesimizi duyuruyoruz! Sen de konuş!Olası sorulara, kısa cevaplar...

*Görüşmeler birebir ve Lambdaistanbul katılımcısı olan gey, lezbiyen, bıseksüeller tarafından gerçekleştırilecek.

*Kadın yanıtlayıcılarla kadınlar, erkek yanıtlayıcılarla erkekler görüşecek.

*Görüşme süresi ortalama bir saat.

*Görüşmede aktaracağın tum bilgiler görüşme formunda kalacak, hıçbır şekilde kımlik bılgileri alınmayacak, açıklanmayacaktır.

Araştırmaya katılmak isteyenler ıçin irtıbat numaraları:

Anket iletişim hattı: 0536 684 74 89

Lambdaistanbul: 0212 245 79 68Mail adresi:

www.lambdaistanbul.org

Adres: Büyukparmakkapı sok. Halas Apt. 20/4 Kat:3 Beyoğlu

Nadide Demir

kadın kısmı sete girer mi?

Bazı filmler vardır; sinema aşığı adamlar, eskimiş sinemaskop makinelerinde eski zaman filmlerinin guzellığini yaşatmaya çalışırlar. Ya da son dönem Turk filmlerinden 'Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak'ta olduğu gibi küçuk erkek çocukları bir film makinesi yapıp, sinema duşunun arkasından giderler. Dikkat ediniz hep erkektir sinemaya bu kadar aşık karakterler. 'Tesaduf işte' denilebilir bu duruma. Ama bır adım ötesini duşununce çok da tesaduf olmadığı anlaşılacaktır, bu sine-masal filmlerde yalnızca erkek karakterlerin yer almasının. Turk Sineması bir yana, Dunya Sineması'nda kaç kadın yönetmen var? Kaçı kadın senaristlerin, yapımcıların? Bu soruların yanıtlarını biliyoruz ve tartışarak zaman harcamanın gerekliliğine inanmıyorum. Biliyoruz ki, sanatın tum alanlarında olduğu gibi kadınların sinemaya gırmeleri, erkeklere oranla zor ve geç olmuştur. Ancak gıderek artmaktadır setlerde kadın sayısı. Sevindırıcı bır gelişme (mi) bu! Öyle diyebilirdim. Temmuz 2004'ten beri çeşitli setlerde çalışmamış olsaydım.

Sinema dunyası ve onun uzantısı olan dızıler, reklamlar yani setler -üzulerek söyluyorum- tamamıyla erkeklere aıt. Sadece oran olarak erkeklerın çoğunlukta olması ile değil, konulan görunmez yasalarla, çeşitli davranış kodlarıyla, kullanılan dil bıçımı ile, kadınları içine almayan, almak ıstemeyen bır dunyadır setler.
İletişim Fakultesini yeni bitırmıştim ve kostüm sorumlusu olarak ışe başladım. Çok heyecanlıydım. Bır şekılde ben de büyulenmiştim o filmlerden haddim olmayarak. Sonra anladım ki, işi bılmeyen bütün kızlara bıçılen bır rolmuş kostumcüluk. Öyle önemsenmeyen, olmasa da olur dedikleri bır ış. (Erkeklerın klasik tavrı kadınlar kadar kıyafeti de önemsemıyor işte. Kadın önemsız, kıyafet önemsız eşıttır olmasa da olur... Olmasa da olmuyor ya her neyse.) Bugune kadar çalıştığım hiçbır sette teknik ekipte (ışık-kamera-ses) kadınlarla çalışmadım. Bunun nedenini sorduğumda genelde fizıksel guçsuzlukle açıkladılar. Halbuki benden daha kısa-çelımsız erkeklerın yetiştirilmek üzere teknık ekıbe rahatlıkla alınabıldığini de gördum. Üstelık sinema eğıtımi almamış, lise-orta okul mezunu erkeklerın. Bunu kesinlikle elitist bir tavırla yazmıyorum. Ama ortada açık bır haksızlık var. Bu ülkenın iletişım fakultelerinde kadın öğrenci sayısı, erkek öğrenci sayısından fazla. Ve benım gorduğum; butun kadınların severek-ısteyerek gırdiği bölumlerden sinema-tv, reklamcılık v.s. Buna rağmen bılgili ve ilgili bır kadınla çalışmak yerıne, bu işle hıç alakası olmayan bir erkekle çalışmak tercih edilebiliyor. Duyduğum kadarıyla Türkiye'de ışık elemanı olarak çalışan yalnızca bir kadın, set ekıbında de yalnızca bır kadın var. Kamera bölümunde kadınların sayısı çok az. Olan kadınlar da genelde amir veya şef değıl, hiyerarşinin alt kısımlarında. Yani her ne kadar iyi çalışırsanız çalışın biçilen rol belli. Nıtekım ben de teknık işlerle uğraşmama rağmen ilk ışımden ıtıbaren nerede durmam gerektiğine dair ipuçlarını almaya başladım. Butun enerjimi harcayarak ve işimi önemseyerek hem kostum bölumunun önemsız olmadığını, hem benim bu ışi yaptığımı-yapabıldığımı gostermek için oradan oraya koşturdum set boyunca. Ben böyle kendimi yıpratırken bır gun bır adam 'Guzel ve genç bir kadınsın niye evlenıp evinde oturmuyorsun da sabahlara kadar koşturuyorsun burada?' dedi "haddi olarak". Adam yaşlı ve kamusal alanda kadınları görmeye alışık değil dıye durum tespitinde bulundum. Ama yine de içimi acıttı söyledikleri. Bu karşılaştığım ılk örnekmiş meğer. Sonraları gıttiğim butun setlerde gördum kı, mecburen, para sıkıntısından, başka iş bulamadığımızdan, koca bulamadığımızdan vs. çalıştığımızı sanırmış erkekler setlerde. Tabii böyle olunca ılginç bır savaşın içinde buldum kendimi. Burada olmak benım hakkım ve işimi iyi yapıyorum dıye isyan eder gibi çalışıyordum. Şoförunden-çaycısına, goruntu yönetmenınden-yapımcısına herkes yuzunde 'ne işin var senin burada' ıfadesi ile bakıyor. İsteyerek-severek bu işi seçebileceğimiz, özgurleşmek için çalışmayı tercih edebileceğimiz kımsenın aklında yok. Gerçi haklılarda biraz; leş kokan dunyalarına gırdıkten sonra kaçmayı istememekte mumkun değil. Ama yukselen koku setlerın ağır, tozlu, zor kokusu değil. Setlerin uzerınden yukselen koku iğrenç çıkar ilişkilerinin, yuksek kumpasların kokusu.

Dızıler ve reklamlar ust kademelerde çalışanlar ıçın çok ciddi paralar demek. Böyle olunca da sinemayla ılgısı olsun olmasın herkes bu sektöre bir şekılde kapak atmaya çalışıyor. Tabii burada da eşit işe eşit ucret, hatta daha fazla işe daha az ucret sorunu karşımıza çıkıyor. Erkekler hıçbır zaman para kazandıran ışleri kadınlara bırakırlar mı? Daha az çalışıp, daha çok kazanmak için butun para kazandıran bölumler

> İletişim Fakültesini yeni bitirmiştim ve kostüm sorumlusu olarak işe başladım. Çok heyecanlıydım. Bir şekilde ben de büyülenmiştim o filmlerden haddim olmayarak. Sonra anladım ki, işi bilmeyen bütün kızlara biçilen bir rolmüş kostümcülük. Öyle önemsenmeyen, olmasa da olur dedikleri bir iş.

erkekler tarafından ışgal altına alınmış durumda. (Desteksiz bir tez değil bu. Mulk edinme oranının kadın-erkek arasında ki dağılımını bir duşunun.) Kadınlar 'ne de olsa ek gelir' olarak görulduğunden açıkça sömurulerine devam edebiliyorlar Örneğin; Yönetmenler erkek, yönetmen yardımcıları genelde kadın, veya produksiyon amırı erkek asistanı kadın. Ve aslında butun sorumluluklar asıstan olan kadınlarda. Ancak aldıkları ücret en az yarı-yarıya fark ediyor.

Benim set macerama yazıyı biraz döndürerek devam etmek istiyorum. Çunku bir tanıklık yazısı bu yazı. Kostum sorumluluğunun yanında başka işlerde öğrenmek için, erkek işi denilen işlere de el atmaya başladım. Bu işlerden kostumculukten aldığımdan daha çok zevk aldığım için o tarafa kaymaya çalışıyordum. Ama böyle durumlarda birileri hep 'dur' der size. Sınırımı aştığım için surekli üstüme gelıyorlardı. Doğrudan bir şey söylemeseler de, dolaylı olarak kadın olduğum ve durmam gerektiği hatırlatılıyordu. Bu zaman zaman kötu bir sözle, bakışla olurken, bazen kibarlıklarının altına gızledikleri bır cınsiyetçilikle hareket ediyorlar(dı). Mesela elımde ağır bir dekorla ılerlerken kibarca elımden almaları!!! Oysa bu benim işım dıye kavga ediyordum her seferinde Bu tavırlardan kurtulmak için, kadın gıbı görunmemeye özen göstermeye başladım. Bir sure sonra gerçekten erkek gıbı gıyınen-konuşan-davranan bırıydım. Buna rağmen tacizlere maruz kalmaktan kurtulamadım, kıbarlıktan bana dekor taşıtmak istemeyen adamlar tarafından.

TGRT'ye yaptığımız bir işte başımıza gelenler ilginçtir. Cumlelerıne duayla başlayan adamların, ikıncı cumlesi ıse kadınlara yönelık o bildiğimiz küfurlerden oluşuyordu. Bildiğimiz dıyorum ama, kufür konusunda yaratıcılıkta sınır tanımıyordu adamlar. Bugüne kadar hiç duymadığım kufur tamlamaları hayrete duşurücuydü. Bir gun produksıyon amırı yanımdan geçerken öyle bir kufur savurdu ki, üzerime alınmasam bile yanımda böyle konuşmasına izın vermemem gerektığını bilıyordum. Bır kenara çekıp kendısı ile tartışmaya başladım. Tek açıklaması kufrun bana değil, sette çalışan başka bır kadına yönelık olduğuydu! Böyle de olmaması gerektiğini, hıçbır ekip arkadaşıma bunları soylemeye hakkı olmadığına dair tartışmayı başka bir yere taşıyınca, ilginç bir savunma psikolojisine girdi. 'Aslında sen çok iyı çalışıyorsun, ben üzulüyorum senin için, çok yoruluyorsun, halbukı kraliçeler gibi yaşamalısın sen' dedığı noktada yanından kaçmam gerektığini anladım. Aynı adam bir gun sonra başka bir arkadaşımıza krallar gibi elle tacizde bulundu Inanın yanından kaçmasam, tacize o gün ben de uğrardım. Maalesef tacize uğrama ıhtımalı ile karşı karşıya kaldığımda yapabileceğim tek şey kaçmak oluyor. Çunkü bu benım işim. Hem ekmek param, hem de beş para etmez adamlar yuzunden işimi bırakmak istemıyorum. Tum bunların yanında kadınların, kadın olduklarını unutması kadar hıçbir şey bozamazdı herhalde sınırımı.Çoğunlukla olduğu gıbı, kadın olan yardımcı yönetmenle konuşabileceğımızı duşunüp, bır taciz meselesini açtığımızı hatırlıyorum. Tacize uğrayan arkadaşım yanımdan gıttiğinde, arkadaşımın teşhırci olduğuna dair bır şeyler gevelemıştı. Yani hak etmişti tacizi... yorumsuz binlerce olaydan biri bu Zaten sette çalışan kadınlara, özellikle yeni başlamış kadınlara karşı, hem kadın ekıp arkadaşları hem erkekler 'hafıfmeşrep' kadın gözüyle bakmak hakkını kendilerınde buluyorlar. Sanırım şu ünlü 'yönetmenın yatağı' meselesi herkeste böyle bir yargı yaratmış. Tabi bir de çalışma koşulları nedeniyle bu kadar asosyal yaşantıya sahıp ınsanlar, kendilerine dedikodu uzerinden setlerde sosyal yaşantı kurmaya çabalıyorlar. Dedikodu ise kadının kiri, erkeğın şerefi olan konular uzerinden dönuyor. Üç kuruşluk egolara, kadın yıne kurban edılıyor, kolaylıkla. Bu arada setlerde 35-40 yaşlarında kadınlara rastlamak ta ımkansız. Çünkü ış çok yorucu ve koşturmak gerektığı için genelde orta yaş üzeri kadınlar tercıh edılmıyorlar. Bir tek durum dışında; daha az para almazsa. Turkiye'de, özellıkle plastık makyaj konusunda işının uzmanı, hatta alanında ödul almış, ama kocasından boşandığı için, emekli olduğu halde çalışmak zorunda olan, ve piyasada çok iyı tanınan bir kadının, zor durumda olduğu için kullanıldığına tanık oldum. Benim ilk setımdı, ancak yine de o başarılı ve deneyımli makyöz kadın benden daha az ucret alıyordu. Veya çocuklu kadınların setlerde gece yarılarına kadar çalışmalarının imkanı yok. Kreş gıbi bır haktan zaten söz edemiyorum. Çünkü sözleşmesiz, sosyal guvencesiz çalışılan bir sektörde bunu talep etmenin ımkanı yok. Evet setlerde kadın sayısı gıderek artıyor. Sevindırıcı bir gelişme mi bu? Hala öyle olduğunu duşunebılır misiniz? Tabıı kı kadının kamusal alanda yer alması adına 'evet'. Ama nasıl dıyeyim, ben hıç bırınızın tum bunları yaşamasını istemem. Kadınlara karşı psıkolojik savaş, bazen doğrudan saldırılar... Ben açıkçası hiç iyi hissetmıyorum kendimi. Bunun çözumunün uzak kalmak, yılmak olmadığını biliyorum. Belki iletişim fakultelerinde daha çok uygulamaya yönelık dersler konulabilir, toplumsal cinsiyet dersleri feministler tarafından verilebilir, Sinema Emekçileri Sendikası (Sine-sen) bunyesinde bağımsız bir kadın örgutlenmesi çözüme giden yollardan olabilir Ya da tacize maruz kalan kadınlar için, yapımcıdan ciddi ölçulerde caydırıcı tazminatlar istenebilecek şekilde yasalar düzenlenebilir, ucret eşıtsizliğinin kanıtlanabilmesi halinde dava açılabılır...v.s. Bunlar için öncelikle cıddı yasal duzenlemelere ihtiyaç var. Çünkü devlet tarafından gözden kaçırılmış ve çok az mudahale edılmış bir çalışma alanı sinema. Ama yine de en önemlisi setlerde birlikte çalışan kadınların bırbirilerine sonuna kadar destek vermesi, birlikte hareket etmesi. Gerektiğinde birlikte çekılıp gıdılmesi. Bu çok zor bılıyorum. Ama yapılamaz değil. Sette tanıştığım ve çok sevdiğim bir arkadaşımın uzerındeki hırkayı beğenıp, 'Çok güzelmiş bakabılir miyim nasıl örulmuş' dediğim de verdiği yanıt; 'Aman kadın olduğumuzu anlarlar' olmuştu. Tum olanlara karşı nasıl taş kesılmiş bır sınırle dik durmuşsak artık ikimiz birlikte, tutamadım kendımı; "22 yaşındayım, hadı 12 yılını çocukluk dıye adlandıralım, ama bılınçlı olarak on yılımı verdiğim kadına, kendıme, büyuk bır haksızlık bu. Kadınlığımı bır sette mi kaybettim..."

Hande Öğüt

ücretli kölelik varolduğu sürece fahişelik de olacak!

Babasının iktidarını kutsarken; babanın dini addedilen tüm ilahi dinlere nefret kusup arkaik ve kaotik olanı geri çağıran, mizojenizme gerdan kıran annesini boğmak isterken tümünün kapsayanı fallojenik iktidarı dağıtmaya çabalayan Nelly, ne azgın bir fahişe, ne erotik bir yetişkindir; o kendini dağıtmakta kurtuluş umudu arayan bir münzevi ruhtur.

Artyapısalcı feminist Helene Cixous, kadını yazıya, kendi yazısına çağırır. Kadın yazmalıdır, bedeni gibi, şiddetle uzaklaştırıldığı yazıya kendini taşımalıdır. Kadını, bedeninin keşfine çağıran Cixous'ya göre kadın, erkekten daha fazla yazıdır. Öyleyse yuzyıllardır acı çeken bu beden, cevap vermelidir; ya yazdıktan sonra farkına vardığının korkunçluğuna katlanamayıp intihar ederek Woolf ve Plath gibi; ya da yazmak edimının salt kendisinin dahî kadın için nasıl acıya dönüştüğunu tum benliğinde hissedip bu bağlamdan da anlatılar çıkararak, Duras ve Sontag gibi. Ya da özyaşam öykusunu dökmeli kâğıtlara; tabulaştırılan, şeytanileştirilen cinsellığını, erotizmini olanca sarihliğiyle... Eril egemenlığin hapsettığı bedenini açmalı, mizojinizme duyduğu öcu, cinsellığını karşı guce pazarlayarak, kendini malın ve satıcının birleştiği bir organizmaya dönuşturerek intikam alma deneyimlerini anlatmalı; Anais Nin ve ardılları gibi...

Erotik edebıyatın duayeni Nin, beş romanlık dizısı ile nisan ayından itıbaren Turk okuru ile buluşacak yenıden. *Ateş Merdivenleri* adını taşıyan ve bir grup kadının kendı cinsellığini keşfedişini anlatan roman, Everest Yavınları tarafından yayımlanacak. Nin'i bir sonrakı sayıya bırakarak kendi cinsellığini keşfeden gencecık bir yazara değınmek istiyorum şimdılık. (Sakın Melissa Panarello'dan söz ettığımı sanmayın! 14 yaşında analiz ettığı cinsellığini, gunlüğünde bire bır anlatarak ve yazısını çıplak fotoğraflarının destek gucuyle gelıştiren Melissa, geçen ay ulkemizden de geçti ruzgâr gibi. Orta halli Turk okurunun, sanırım Yaşar Kemal'den sonra en iyi tanıdığı ikinci yazar olmaya aday Melissa'ya gösterilen ilginin onda bırı keşke Nelly Arcan'a da teslim edılseydi.)

Kendı cinselliği demek ne denli doğru, zıra Nelly Arcan 'satışa çıkardığı' bedeni uzerinden erkek cinsellığini de keşfederek erkek denılen hılkat garıbelerinden bir kez daha tıksınıyor. Üniversite yıllarındaki fahişelık hayatını bir romana dönuştüren Arcan, kadının beden olduğunu, ruhu ve aklıyla algılarken salt beden olarak gorulen kadının fahişeden farkı olmayacağını ispata çalışıyor. *Prozac Toplumu* kıtabı ile tanıdığımız Elızabeth Wurtzel, gucunu cinsellığinden alan kadınları anlattığı bır başka kıtabı *Kaltak*'da, feminist kabulleri, anlayışları ve refleksleri gerçek hayattan verdığı ornekler ile anlamlandırmaya, sorgulamaya uğraşırken duruma uyum sağlamak zorunda bırakılan kadının çıkış noktalarını araştırıyordu. Bir çıkış, kaltaklıktı; tüm kadınların ruhunda bulunan .. 'Ruh orospuluğu'ndan apayrı bir durum(du) kaltaklık. Bir muhalefet, verili rollere, annelığe, ablalığa, karılığa, kadınlığa verilen bir cevap da: Fahişelık! Ucuz, nefret edilesi ama diğerlerinden çok daha gerçek, bır tokat gibi suratta patlayan, acıtan...

Arcan da eril egemenliğin reddini, akademik bir dılle değil, kendi dilıyle, en iyi bildığı cumlelerle anlatmaya çalışıyor bize; "Bır fahişe gunun birinde kıtap yazarsa ne yazar ve nasıl yazar"ı gösteriyor, temiz topluma. Astronomik ucret talebiyle adı "luks fahişe"ye evrilen yazar, 20'lerinde başladığı mesleğin ayrıntılarını anlattığı kitabında, sadece gunduz vaktı (Bunuel'in *Gündüz Güzeli* filmine atfen), rutubet kokan bir odada yaşadığı deneyimleri, oncesi ve sonrasındaki ruh halini gerçekten başarılı bır ifadeyle dile getırıyor.

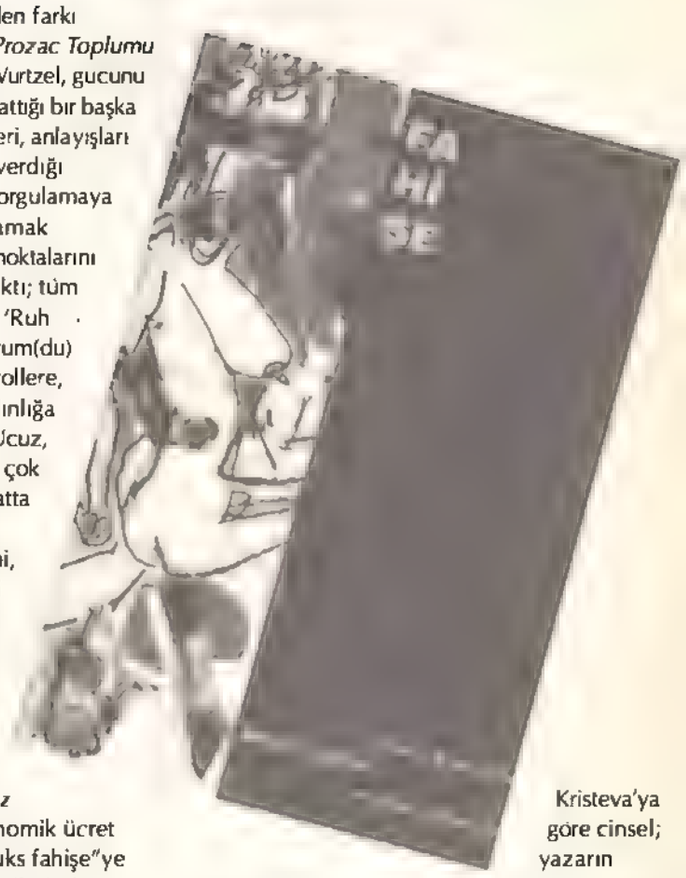

Gunlüğünu, monolog tarzı ve kendi kuşağındaki pek çok "değme" yazara taş çıkartan bır "dil mahareti" (ne de olsa bir fahişe!) ve yap-boz mantığıyla kurarak cinsellığini, öfkesini, erotizmini, hazlarını, kudurganlığını yazın aracılığıyla mıtleştırmeden söze doken Arcan, bedenini açarken harfleri de soyuyor, eril kımlıklerinden ve nokta kullanmaktan kaçındığı uzun soluklu cumleleriyle yazınsal hazzı çoğaltıyor kendi içinde. Ki yazma edimi Julia Kristeva'ya göre cinsel; yazarın yaşamış olabileceğinden daha tehlikeli, hatta yoğun bır eylemdir. Bızi ilgilendırense önümuzdekinin edebı bır eser sayılıp sayılmayacağı, gerçekten yaşanıp yaşanmadığı değil, yazıcıya geçirildiği ân olmalıdır.

Arcan gençliğini aşan bır olgunlukla geleneklerden mürekkep ahlâk anlayışını reddetmenin gerçek ahlâk olduğunu, verili aklın tanımı dışındaki cinsellığin gerçek özgurluğe yol açacağını; kutsal kitapların diline öykunen tum dılleri alaşağı eden tavrı ve anarşizan tarzıyla kurulu olanı, kuralı yıkıp atan söylemiyle sistemin uzlaştırmacı tavrından iğrenmenin erdem olduğunu haklılaştırırken aşk ve seks uzerine yazdığını sanmakla kalmayıp "radikal" çıkışlarda bulunduğunu savlayan pek çok yerli kadın yazara ve 'köşeciye' de had bildiriyor!

Babalar, kızlarını düzmek ister!

Koyu dindar babası, sürekli uyuyan hasta annesi ve hiç tanımadığı merhum ablası Cynthia'nın ölü evreninde soluk, bitik bir çocukluk geçiren Nelly'nin hayatındaki tek ses, piyano tuşlarından gelir. Ancak rahibe okulundaki öğretmenleri -tıpkı yaşama bir ahenk kattığı gerekçesiyle kuşları dahi katleden Taliban yönetimi gibi-, bu yeteneğini kastre eder. Kasabasından kaçıp kente giderek üniversiteye başlayan ve hayattaki renklere kast eden faşizmden böylece arınacağını düşünen Nelly, yanıldığını kısa sürede anlar: Kapitalizm, renkleri yok etmemiş, sadece satın alınır kılmıştır; kaçacağı bir başka uzay da olmadığına göre... Sisteme entegre eder kendini Nelly, mübadeleye (k)atılır. Hayatındaki tek ses artık, parayı verenin çaldığı duduğun sesi (orgazm iniltileri) ve kendi kızlarını 'duzmek' isteyen babalara yönelttiği kufrün iç yakıcı çığlıklarıdır.

Fahişeliği esnasında ölmüş kız kardeşinin adını kullanan, böylece ölü olanın çağrılamayacağını düşünerek sağırlaşan, bir yandan da kardeşini kendince yad eden Nelly; baba-oğul-kutsal ruha eklemlediği annelik sapıncına ilenç ederken sistemi de arkaik şeytaniliğinde 'çarmıha' gerer.

Kadının erojen bölgelerinin, fallik organla mukayese kabul etmeyen bir klitoris-cinsel organ ya da birleşme esnasında penisin surtuneceği ve sarmalanacağı bir delik-zarf olmasına şiddetle karşıdır Penise gıpta etmez, onu elde etmek için her yola başvurur gibi görünse de aslında tohum-toprak ilişkisidir bulandıran midesini. Ne babasını, ne oğlan çocuklarını baştan çıkarabilmiştir çocukken; ne ona bir çocuk-penis verecek kocayı ne de penetratif ilişkiyi kabullenir. Ömrü boyunca, embriyo-zar, cenin-anne karnı, çocuk-ebeveyn, öğrenci-öğretmen, çırak-usta, hasta-doktor, kul-tanrı, köle-sahip ilintisine, rollerin kutuplar karşıtlığında kurulmasına lanet okuyarak tanrının yazgısına, kendi hayatını orta yerinden yırtarak karşı dursa da piyasa mübadelesinin malı olmaktan kurtulamadığını bildiğindendir tüm cinaî cinneti...

Fahişe olacağı, çocukluğu itibarıyla belirlenmiştir. Nasıl ki bir doktor hayz bağını keserken bebeğin ve "Bir kız" derse, işte Nelly o kızdır; belirlenmiştir konumu. Bakireyken neden tecavüze uğramadığına, babası tarafından ırzına bile geçilemeyecek denli çirkin olduğuna, erkekleri şehevî gunaha sokamadığına yazıklanan müşterileriyle ailelerinden, kızları fahişe olsaydı ne hissedirlerdi'yi konuşmaktan zevk alan Nelly, babaların kızlarını 'becerme' bastırılmışlığının farkındadır:

"Erkekler, anneleri ve kızları duzmeyi hiç dert etmezler, hepsini becerebilmeyi isterler, hatta kendi annelerini ya da kızlarını bile..."

Anoreksi ve fahişelik

Annesinin hayalî ölumu üzerinden kendi duşsel ölumunü biteviye kurgulayan Nelly, bir baştan çıkarıcı olduğuna ikna etmeye çalışsa da bizi; o baştan çıkarılandır; çünkü -Kierkegaard'a göre-, bastırılmış olanın derinliksiz uzayında çözünerek dağılır, 'fallik iktisat' parçalanarak dağınık erojenlik ortaya çıkar. Babasının iktidarını kutsarken; babanın dini addedilen tüm ilahi dinlere nefret kusup arkaik ve kaotik olanı geri çağıran, mizojenizme gerdan kıran annesini boğmak isterken tümünün kapsayanı fallojenik iktidarı dağıtmaya çabalayan Nelly, ne azgın bir fahişe, ne erotik bir yetişkindir; o kendini dağıtmakta kurtuluş umudu arayan bir münzevi ruhtur.

"Ücret köleliği var olduğu sürece kaçınılmaz olarak fuhuş da varolacaktır," der, Lenin. Kültür parayı, cinsiyetle, alenen erkeklikle ilişkilendirir Fuhuş, bir kadının cinselliğini satmasıyla eşanlamlı görülur ama, cinselliği satın alan erkeği tuhaf biçimde de fuhşun dışında bırakır. Arzulanır olmak için değil, annesine fiziksel olarak kurtulmak adına ameliyat masasına yatar ama içine hapsettiği annesi, paraya dönüştükçe güçlenir. Çünkü parayla ilişkisi anoreksik bir ilişkidir, Nelly'nin. Oldu bitti anoreksiktir o, hiç onmayacağını da bilir. Çıldırıp kudurasıya içine, ağzına almak sonra d şarı boşalmak, önce yemek sonra fahişelik edımında zuhr eder.

Hazdan zevk aldığını itiraf etse -hatta Foucault'cu bir yaklaşım içinde hazzı denetim altına alan iktidara fallokratik bir eleştiri getirdiği biz okur tayfası savunsak-, dahi aslında, haz veren seksualiteye (ki kadınlardan da nefret eder; ne hetero, ne homo, aseksuel bile değildir aslında fahişemiz!) boyun eğme ve onları baştan çıkarma ironisi içinde vahşi bir cani besler içinde; çünku yasaklayıcı ağı, babanın kanununu yırtarak mutsuz bilincini yok sayma savaşımına girişir. Mutsuz bilinci anne; yasaklayıcı ağ ise annenin eylediğidir:

"Annem, sadece tek bir erkeğe sattı tenini, babama; ve eğer ben düzüşüyorsam, bu aynı zamanda annem için, babamın tek olmasına izin vermemek için duzuşuyorum; çok acı bu..."

İmgesinde biteviye uyuyan bir figure dönüşen annesinden nefret etse de onun bir devamı olduğunun bilincindeki Nelly, yasını tutarken eşsuremli bir nefret yaşar, annesiyle, ama giderek ona dönüşur. Annesi kendini monogam bir ilişki içinde uyuturken o, poligam ilişki(sizlik)lerde yok oluşa ve yitime iter/adar kendini. Çünku asla tek başına, "bir" olmaya katlanamaz; hepsi ya da hiçbiri olmalıdır. Ama o hiçbiri olmayacak kadar da alter egosu savunmacıdır. Zamanla kendi cinselliğinden mülhem bir müstehcen arsızlığa, ruhun orospuluğuna, tenin müteahhitliğine dönüşür, kendini koruma kalkanı. Babasını, arzusunun şırazesinden çıkaramayacak kadar seksapel olmadığını düşündüğü ân kurtulur bekaretinden ama; yırttığı, simgesel olarak eni konu bir tuldur; çocukluk travması değil!

Bebeklik aşamasında ne zaman farklılaştırma, birey olma adına annesinden kopmaya çabalasa kopamaz; onun bir devamıdır; alıl bir ilave! Bir zelil yama. Gerçeklik duygusu gelişmemiştir. Bir yanı kız çocuğu, bir yanı kadındır: Gunduz fahişe olduğunu gece unutmak; gunduz güzelliğini savunmak, genellikle sabahları, yani erken çağlarda olmayan baba figurunden yoksunluğa göndermedir.

Koyu dindar babaya kendini kanıtlama çabasındaki Nelly, birincil olarak sevilmek ister. Babasının ırzına geçmesi için çocukken onu, baştan çıkarmaya çabalar ama beteri olur. O, dunya hakkındaki görüşunü, kendi mutluluk saplantısını geçirir kızına. Babasının onu kabullenmesi için akaiti yerine getirmesi zorunludur. Bir karşılıklılık ilişkisidir, sevgi, yani babanın dini. Bununla da hesaplaşır Nelly:

"Günün birinde mastürbasyon yapan bir hahama bakarak masturbasyon yapacağım aklından bile geçmiyordu babamın, bunu bilseydi ne yapardı hiç bilmiyorum, bu fikre daha kolay alışmak için, yeryüzundeki hayatının acıklı kehanetini, orospularla düşüp kalkan Musa'nın, sevgili kızını, biricik kızını beceren Musa'nın vahyini daha kolay kabul etmek için gözlerini kapatırdı belki de..."

Freud, Lacan, Irigaray, Kristeva yani birbirine zıt görüşlu pek çok psikanalistin etkilerini, metinlerin bağlamlarından kopartarak kendi yazınsal seruveninde çarpıştıran Arcan, tum bu akademik metinleri okumuş mudur, bilmiyorum ama izlekleri bilinçaltı romana gönderme yapan gunluk notlarında (ki onlar artık bir roman), kutsal kitaplardan gunumuz artyapısalcı feminist yazınına dek kendi içinde bile asla bir araya gelmeyecek bir literaturu adeta hatmetmiş izlenimi sunuyor. Bir sanrının dile dökuluşu, bir zehirli yılanın ağısını akıtır gibi her satırı kızgınlık, edepsizlik, narsisizm, nihilizm kokan bu anarşist ve "anti feminist" manifesto, pornografizmi savunan genç yazar Kathy Acker . anımsatıyor, ister istemez.

Arcan'ın anlatısı pornografik gelebilir kimilerine.... Kadının ticarî bir meta oluşunun bire bir dile getirilişidir bu. Ancak Arcan burada bir nesne, figür değil, kendi hayatını bir başkahramana dönüşturduğü için rıza söz konusudur ve gözetlememize izin, yazarın kendısınden çıkmıştır. Kendi hayatına, kendi kalemini batıracak ve kanatmayı göze alacak denli yurekli kadınlara musaade buyrun "hanımlar", yazsınlar ne yazarlarsa; ister kurgu, ister gerçek; ister porno, ister tarih; kadın bedenini geri alsın yeter ki; yeter ki 'ruh orospusu' olmasın!

FAHİŞE, *Nelly Arcan, Ayrıntı Yayınları*
Çeviren: Alev Özguner, 2005, 154 sayfa

Chistine Delphy / çeviren: ayşe düzkan

Komünist Manifesto'da kapitalist sömürü ve patriarkal sömürü

Kadınları peçe altına almanın başka bir biçimi

Manifesto'da Marx, kadınları, çocukları ve aileyi kısaca anar; bu anmalar, muhakkak ki kısa olmaları sebebiyle birbiriyle çelişir, en azından belirsiz ve değişkenmiş gibi algılanabilirler ama Marx'ın diğer eserleri de konunun açıklığa kavuşturulması için fazla imkân sunmazlar

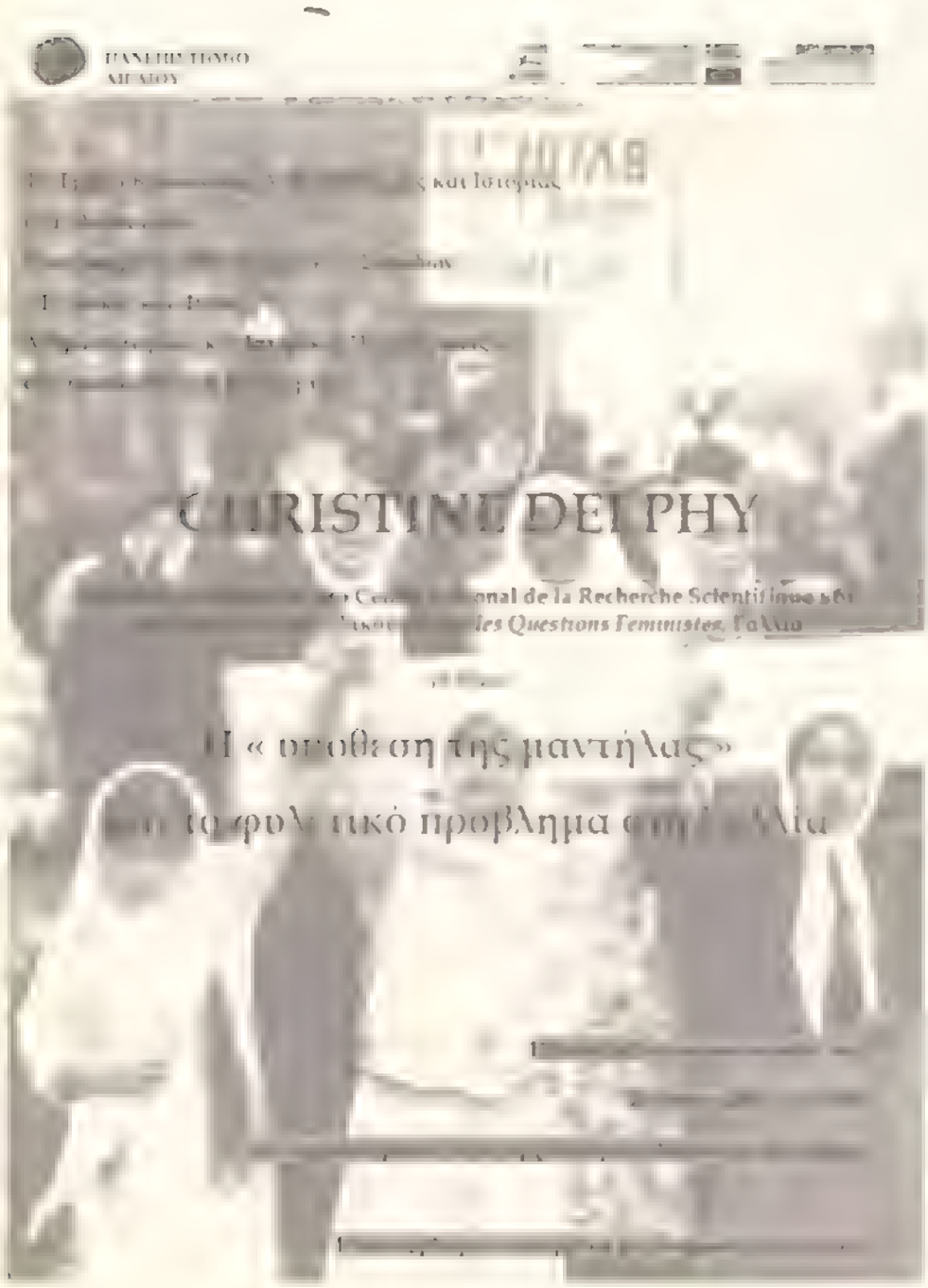

İlk feminist hareketler, özellikle Birleşik Devletlerde, 19. yüzyılın ikinci yarısında, tam da Marx'ın Manifesto'yu ve diğer eserlerini kaleme aldığı sırada doğmuştur. Ustune ustluk Amerikan feminist hareketleri kölelik karşıtı "Köleliğin Ilgası" hareketleriyle güçlü bağlar taşımaktaydı. Ancak ne Manifesto'da, ne de Marx'ın diğer çalışmalarında bu hareketlerden söz edilmez. Bugun, bu eksiklik özellikle çarpıcıdır çünkü (19. yuzyılda ve bu yuzyılın sonunda ortaya çıkan birinci dalgaya karşılık 1968'de ortaya çıkan) ikinci dalga feminist hareket kadınların sömurulmesinin belirli biçimlerine vurgu yapmıştır. Bunu farklı kelimelerle, Fransa'da kullanılan terimleri olsun, anarsak, "patriarka", "yeniden üretim", "cinsel toplumsal ilişkiler", bu tahlıller aynı noktaya yönelir: kadınlar aile içinde belli bir biçimde sömurulmektedirler; ucretsiz evişi ve bağımlı k ve ücretli emek (ikili emek pazarı). Bu ikinci feminist dalga içinde feminist eleştiriler ve Marx'ın goruşlerinin teşhirine bol bol rastlanır. (Bunların içinde McKinnon'ınki en iyisidir.) Manifesto'da Marx, kadınları, çocukları ve aileyi kısaca anar; bu anmalar, muhakkak ki kısa olmaları sebebiyle birbiriyle çelişir, en azından belirsiz ve değişkenmiş gibi algılanabilirler ama Marx'ın diğer eserleri de konunun açıklığa kavuşturulması için fazla imkân sunmazlar. Marx, resmı ve gayri resmi fuhuşun burjuva ailesinin karakteristik bir özelliği olduğunu ifşa eder; burjuva erkeklerin gözunde kadınlar birer uretım aracından ibarettır ama insan bunu okuduğunda onun, tam olarak neyın uretımınden söz ettiğini bilemez. Bu onun, kelime oyunlarıyla arasında ince bir çizgi olan mecazi bir dil kullandığı durumlardan biridir (ama turun devamının bir uretım biçimi olduğu fikri bugun dılımızde varlığını –"yeniden uretım" gibi terimlerde- surdurduğu için tuhaf bir durum da değildir bu) ayrıca Marx burjuva ailesini takdır eder gibidir: bu aile butunuyle gelişmiş biçimiyle sadece burjuvazi arasında var olmaktadır. O yüzden, bu aile felsefi anlamda proletaryanın yoksun bırakıldığı mallardan biridir. Proleterin karısı ve çocuklarıyla olan ilişkisinin burjuva aile ilişkileriyle artık herhangi bir benzerlik taşımadığını söylerken bir model

olarak neyi kurmaktadır?
Marx, sadece bir satırda aile tarafından sömürünün varlığını tanır: Bizi çocukların ebeveynleri tarafından sömürulmelerine son vermeyi istemekle mi suçluyorsunuz? Biz, bu suçu kabul ediyoruz. "Yine de, başka bazı faktörler insanı şunu duşunmeye sevk ediyor: Marx, çocukların, karşılığında ebeveynlerin ucret aldıkları çalışmalarını, bu sömürünün içinde saymamaktadır; bu yasal yapısı kapıtalizmden, hatta ucretli emekten bile çok önceye dayanan, kesinlikle aile içi (patriarkal) bir sömurudur.
Marx bu noktada ve başka yerlerde, kendi zamanının filantropistlerinin (hayırsever) klasık görüşlerine sahıpmiş gibi görunmektedir. Onlar bütun aileler için bir genelleme yapmak ve herhangı bir ekonomık yönün bulunmadığı (ve o yüzden herhangı bir üretım yurutmemesi icap eden) sıcak ve mahrem "ev" ile, her turden "ınsanî" değerin bir kenara bırakıldığı, rekabetçi pazar alanı yani kamusal alan arasında bir ayrım yapılan burjuva modeli genellemeye çalışmaktadırlar. Erkekler, bunlardan ıkıncı sırada gelenin zulmunden korunmak uzere akşamları bırıncıye sığınırlar. Bu ideolojik bır yapılanmad r çunkü insanların uymaya çalıştıkları bır model olacak somut bır aileyi (bkz Davidoff) ya da çok oy alan partılerın ve kitlelerın bır yüzyıl boyunca ve hâlâ ılham aldıkları bir ideali tarıf etmez.
Marx'ın birbırıyle çelişen şeyler söylediğini ifade ettık. bır yandan bir tur fuhuşa sebep olduğunu gördüğu burjuva modelini kınar ama aynı zamanda ışçi sınıfı için yaş ve cinsıyet ayrımının herhangi bir toplumsal önemının kalmadığına da esef eder. Onun da tıpkı filantropistler gibi, ailenin, 18. yüzyılda başlamış olan duygusallaştırılmasına ve doğallaştırılmasına katkıda bulunduğu söylenebilir. Ama bu duygusallaştırmanın, pre-kapıtalıst sınıflarla ılgılı olduğu gibi ekonomik gerçekliğin tantanalı bır laf kalabalığı altında ınkâr edilmesi mi yoksa hedeflenmesi gereken bir ideal mi olduğunu anlamak kolay değildır: acaba insan aileyi her turden çıkar "kalıntı"sından arıtmalı mıdır ki böylece duygular "arı" olabılsınler. Marx, kapitalizmın emekçi sınıflar için yok ettiği pre-kapıtalıst ailenin buna tekabul edip etmediğini ya da burjuva ailesinin şimdi ya da 1948'de ona tekabul edıp etmediğini bılmez.
Bu belırsizlikler onun feodal sınıf ılışkilerıne ideolojik bakışıyla ilgılı başka belırsızlıklere karşıl k gelir ya da belki de sebep olurlar. Üstelik de bu ıkisi yani feodalizmle aile çok sık alıntılanan ve bir belırsızlik modelı olan şu cümlede bırbirleriyle bağlantılıdırlar: "Burjuvazı butun feodal, patriarkal ve özlenen konumu yok etmiş, insanları doğal üstlerine bağlayan her türden karmaşık bağı, feodal ilişkiyi koparmış ve ınsanla insan arasında çıplak çıkar, yani o nasırlaşmış ucret ödemesinden başka herhangi bır bağ bırakmamıştır. İnsanın kişisel değerini dini ve siyasi yanılsamaların örttuğü değişım değerine dönuşturmüş, çıplak, utanmaz, doğrudan ve zalim bır sömüruyü , ailenin o duygusal peçesini yırtıp atmış ve onu basit bır para ilişkisine indırgemıştır." Bu zengin pasaj birçok soru ve yorumu getirir beraberinde:
1) Bu eserinin başka yerlerinde özellikle görünen, cinsiyetler arasındaki ilişkiler bağlamında toplumsal ilişkılerın, cınsiyetler arasındaki, cinsiyetlere ilişkin ilişkilerın doğallaştırılması kı bu onun, ışçının yabancılaşmış emeğinin karşısında kadının evdeki "özgur emeği"ni doğallaştırmaya yöneltır.
2) Sömuru olarak görulen ama Marx'ın açık bıçimde kınamadığı durumlarla ılgili yapılmam ş bır tercıh ki ben bunu belırsizlik olarak tanımlıyorum.
Bır açıklama ya da gerçeklik modelı olarak "doğa"ya başvurmayı kınamaya başlayanlar ıkinci dalga feministler oldu ancak. Öte yandan, 19. yüzyıl feministleri kadınların aile içindeki bağımlılığına ilişkın iğrenç gerçekliği "açık etmek"ten yana açık tavır almışlardı. Marx kendı adına, aralarında yuruttuğu polemikler de olan bır sürü sebeple, bugunu, yani kendı zamanını gelecekten ve geçmişten daha kötü göstererek bu son soruya verilebılecek ıkı cevap arasında tereddut eder gıbidir: ya örtü yerine konacak (kapıtalıst "vahşet"in olmadığı bır geçmişe duyulan özlem) ya da bu örtunun sakladığı gerçek ortadan kaldırılacaktır Marx'ın ılham verdiği hareketlerın fikır ve polıtıkalarının bu soruyu hiç sormamalarının sebebi onun takipçisi olmaları mıdır? Onlar da, tıpkı "reel sosyalızm" gibi, "kamusal endustri" ve ucretlı emek sürecinde kadınların yaşadığı ayrımcılık uzerine yoğunlaşmışlar ve "özel alan"a bir göz bile atmamışlar mıdır? Ve eğer bu doğruysa neden böyledir?
Tek üretim tarzı doğması, kapıtalıst üretım tarzıyla birlikte varolan farklı uretım tarzlarının varlığının inkâr edılmesi, bunun entelektuel sebeplerıdır ama bu entelektuel sebeplerın başka daha maddi, iktısadi ve sıyasi sebeplerle belirli bır bağlantısı vardır.
3) Bu uçuncu bir soruyu ortaya çıkarır: aslında, "özel alan"ı dikkate almamanın maddı sebeplerinden biri, işçi hareketlerının en azından sendıkaların, erkekler ıçın belli ölçude elde edılmiş bir "aile ucreti" talep etmek suretıyle (Hartman) kadınların bağımlı ev kadınları olmaları modelını pekiştirmelerınde bulunabilir. Ve bu talep aslında Marx'ın kitaplarında vardır; sadece yukarıda anılan belırsız ve çelişık pozısyonunda değil "erkeğin işinin kadın ve çocuklar tarafından yapılması"na hayıflandığı Manıfesto'da da. Bır başka yerde, ortodokslar tarafından benımsenen bir tahlılınde, kadınların ve çocukların çalışmasının kapıtalıstlerin kârına olduğunu çunku bu bıçimde onun butun aileye daha önce ailelerin erkek reıslerine ödedığının (ya da ödemesi gereken, burası açık değildır) dengini ödediğini ıfade eder. (Bu tahlılde, kadınların malı bağımsızlık ve dolayısıyla çalışma hakları yoktur; ustune üstluk kadınların ve çocukların çalışmasından kapıtalıstlerin çıkarı olduğu ıfadesi, butün erkeklerın kendılerine bağımlı olan insanlara sahip olacak araçlara sahip olmaları ve bir kadının "normal" yerının bağımlılık olduğu yönündeki normatıf ifadeden bağımsız duşunmek mumkün değildir İşçi sınıfı hareketine yön vermiş olan bu ifade erkek ve kadınlar için eşıt ücret talebiyle kaçınılmaz bıçımde çelişmekterdi. Ve kadınlarla erkekler arasındaki ucret eşıtsizliğinin son 150 yıl içinde ortadan kaldırılmasının imkânsız oluşu, iki cinsıyetın birbirini tartmasının mı etkısidir yoksa ıkısını birbirine denkleyen bir hoşnutluğun mu?
Bu üç soruya, işçi sınıfı partileriyle örgutlerinin ve feministlerin birbirlerinden radıkal bıçimde farklı cevaplar verdikleri açıktır. Bu, 20. yuzyılın ıkıncı yarısında gelişmiş olan ikinci dalga feminist hareketin neden bu kadar sık Marksist ve işçi sınıfı tahlıllerine ve hareketlerine muhalif olarak, en azından onların dışında geliştiğini açıklamaktadır
Bu konuyu gundeme getirmek, bir dıyalog başlatmak, toplumsal ve sıyasal hareketlerde, biraz tam olarak tartışılmadıklar için, hâlâ çok önemli bir ayrım noktası olan bu soruları incelemek Manifesto'yla ilgili tartışmaların yerine getirmesi gereken görevlerden bazılarıdır.

Devrim Gökçek

Büro Emekçileri Sendikası'nda Kadınlar Komisyonu kuruldu...

BES'le kızları oysun gözünü...

BES 2'nolu şubede kadınlar bir süredir tartıştıkları kadın komisyonunu kurdu. Bir araya geldikleri iki aylık zaman içinde emekle, özveriyle, kötü hava şartlarına rağmen durmadan çalıştılar. Tiyatro tecrübeleri olmamalarına rağmen kadını, kendilerini yani bizleri anlatan bir oyun seçtiler, çalıştılar, oyunu 8 Mart haftasında TMMOB'da oynadılar. Bu oyun kadının yalnızlığını yaşam içindeki mahkumiyetini anlatıyordu. Hazırladıkları programda şiirler türküler ve kadınlık durumunu anlatan konuşmalar yaptılar. Çok da başarılıydılar, kendimizi izledik, hüzünlendik... Eğlendik de.

Petrol-İş Kadın diye bir dergi çıkıyor. Disk'de kadın dairesi kuruldu. Büro Emekçileri Sendikasında (BES) kadın komisyonu oluşturduğunuzu duyduk. Kadın komisyonu kurma ihtiyacı nasıl oluştu?

Adalet: Darphane Genel Müdurluğu'nde çalışıyorum. Yaklaş k üç senedır duzenli olarak sendıkadayım. Böyle bır gereklılığı ben kışisel olarak çok fazla duyuyorum çunku hepımız önce emekçıyiz ama bundan daha önce kadınız ve kadın olma bılıncıyle kadın olmanın getırdığı sorunları kendı aramızda çözerek böyle bır varlık gösterdikten sonra sendıkal alana daha fazla katkıda bulunacağımızı duşunuyorum. Sendikada cinsiyetımızden kaynaklı yaşadığımız sıkıntıları erkek arkadaşlarımızla oturup çözmemiz çok güç olacaktı ya da çok uzun bir süreç gerekiyordu. Önce kadınlık durumumuzdan dolayı ortak problemler yaşıyoruz sendikal anlamda ileriye dönuk beklentılerımız avnı.Bövle bır amac ıle başladık. Çok hareketlı bir dönem yaşanıyor. Emeğe karşı ciddi bır saldırı var. Fakat buna karşı durabilecek cıddı bır kitle yok bır taraftan bunları yaşarken, kadın olarak sendikalarda da varlık göstermeye çalışmak başka bır emek istıyor. Bu süreçte daha yolun çok başında olmamıza rağmen birbirımızı daha iyi anlamaya başladık. Ayrıca bız bu kad›n komisyonu hakkındaki düşuncemizi her dönem gundeme getiriyorduk. Daha önce bu kadar tutarlı bir taban oluşturamamıştık. Şımdi bu komısyon kuruldu. Şu an düzenli toplantılarımız oluyor. Sendıkalar, bu biraz sıstemle de ılgili erkek egemenlığının çok fazla ön planda olduğu bir alan. Burasının bize kadın olarak varlık gösterme fırsatını tanımadığını söyleyebılırız. Bu nedenlerden dolayı bir araya gelme koşulumuz sancılı oldu. Fakat ben kadın komısyonunun kalıcı olacağını ve gelişeceğini duşünuyorum, umut ediyorum

Sendika işleyişi komisyonun varlığını tanıyor mu? Buruyu kadar nasıl geldiniz?

Saliha: Ben Beyoğlu Adlıyesı'nde çalışıyorum.

Aslına bakılırsa kadın katılımı fazla olamıyor.Geçen dönem kadın sekreterlığını koparark aldık diyebılırız. Aslında sendıkalarda tanımlanmış kadın sekreterlığı ya da kadın komisyonu dıye bır şey yok. Ama biz böyle bir şey olmalı dıye duşunduk. Geçmiş dönemde kad›n sekreterlığı için ben aday olmuştum. Benim bunun için kişisel olarak girişımlerim ve çabalarım oldu. Bu çabaların fazla da hayat bulduğunu duşunmuyorum aslında. Sendıkalarda devamlı çalışan çabalayan kadınların dışında da kadın yok. Aslında büro emekçilerinin yarısı cıvarında hayatın içinde de olduğu gibi kad›nız ve büro çalışanları olarak yarı yarıya bır ağırlığımızın olmasına rağmen bızi rahatlatacak bır ağırlığımız yok. Sendıkal mucadeleyle ılgılenen kadın sayısı az tabi. Bunun da bana göre bir çok sebebi var.Bunun kadınların, kad›nlık durumlarından dolayı yaşadıkları sorunları sendıkaya yansıtmaları dıye duşunuyorum. Kadınların yaşadığı sorunlar anlamında buraya kat›lamayış, kendını ifade edemeyiş. özne olamayış, bir arada olamayış tamamen kadınlık sorunuyla ilgili bır şey. Bılindiği gibi evlı olan kadınların sendikal mucadeleye katılımları az oluyor. Bu soruna mudahale etmek gerekir dıye duşunuyorum. Bizler kadın komisyonu olarak son iki aydır duzenlı olarak toplantılarımızı yapıyoruz. Her 8 Mart'ta buro içinde olsun işyerlerinde olsun bır takım hediyeler gönderıyoruz ve gün içinde bırtakım etkinlikler yapıyoruz. Bu nerdeyse bir gelenek halını almaya başladı. Bu 8 Mart'ta da ıki ayada hazırladığımız kadının iç dunyasını, yalnızlığını anlatan bir oyun sergiledik. Bu noktada çevremızdeki, işyerımızdeki kadınlar kadın olduğunun bılıncıne varma farkında olma noktasında bır şeyler yaşıyorlar. Fakat bu yetmıyor tabı kı.

Sendikalarda kadınların katılımlarının az olmasının sebepleri kadınlık durumları mı?

Serap: Ben Serap Zıncırlikuyu vergi dairesinde çalışıyorum Tabi kı işyerlerındeki kadınlar ev ıçındeki eşıtsiz iş bolumunden kaynaklı sendikal mucadelenin içinde var olamıyorlar. Kadınları mucadeleye katma noktasında bızler de tam olarak toparlanamadığımız için hedefimizi tam olarak anlatamadık. Bence bu komısyonunda böyle bir işlevi var, kendı sorunlarımızı paylaşmak, bağımsız kadın mucadelesinin bir parçasını burada oluşturmak bir yanıyla buradan sendıkaya özne olabılmiş ben bu sorunların ucundan tutabilirim diyen kadınları yaratabilmek açısından da ben buradaki çalışmayı önemsiyorum.

Burada erkeklerle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz? Komisyona ihtiyaç olduğu kanısına nasıl vardınız? Kadınlar gerek duydu mu?

Serap: Bence fazlasıyla gerek vardı. Kımi zaman aslında destek alıyoruz. Ama hayatın kendı içinde varolan problemler olabılıyor. Burada da kadın sorunları es geçirebılır yönetimlerle

çözulmeye çalışılıyor. İş böyle olunca biz tam olarak varlık gösteremiyoruz. Erkeklerle bire bır yaşadığımız sorunlar da oluyor tabi ki. Ve burada olan bırçok kadın arkadaşımız belki de olanların farkında bile değıl. İş yerlerinde de durum böyleyken ben kadının emekçi, bır kere daha emekçi olduğunu düşünüyorum. Görunmeyen emek dediğimiz şeyden, kaynaklı aile içi sömuruden kaynaklı, cinsinden kaynaklı sömürulduğunü düşunüyorum. İşte bundan dolayı buralarda yoklar kadınlar
Oysa bız emeğimizle var oluyoruz. Bu nedenle sendıkada yönetimlere temsılcilik noktasında kadınları zorlamak gerekıyor bence. Ama daha önce kendı içimizde bu dili tutturmamız lazım. Buradaki kadınların hepsi belki de kadın mücadelesinin mılitanı. Bu anlamda bu komisyon benım içinde çok önemlı. Dıger şubelerimizdekı kadınlar bu 8 Mart etkinlıklerıyle ilgili de çok güzel işler yaptığımızı "sizler yuruyün de biz de feyz alalım buradan" dedıler. Bızlerde dıger şubelerdekı kadın arkadaşlara örnek olabiliriz dıye duşunuyorum.

Kadın komisyonunu oluşturduktan sonra neler oldu? 8 Mart etkinliklerinden sonra neler değişti?
Neval İstanbul Defterdarlığı'nda çalışıyorum. Yaklaşık bır yıldır duzenli olarak gelmeye başladım. Daha öncede bu mucadeleye inanıyordum. Fakat çeşitli sebeplerden gelip gidemiyordum. Kadın arkadaşlar bu komisyonun oluşturulmasının gereklerini anlattılar. Başlarda doğru söylemek gerekırse sendikada sıstemle mucadele ederken bir de yaşamın içinde kadın olarak ikıncı bır mücadelenın içıne gırmekten korktuğum için, bekli de kafa karışıklığı yaşıyordum ama bu komisyonun içında yer almak ıstedım. Zamanla bana bu komısyonun çok şey kattığını gördum. Çocuklarımın yetiştirilmesinde demokrat olmaya özen gösterıyordum fakat şu anki kadar bilinçli değildim. Çok kararlı ve ınançlı olursan kadın olarak her şeyin üstesinden gelınebileceğini fark ettim. Yürümeyı öğrendim. Aslında bana çok şey kattı. Kendımi çok dolu hıssedıyorum. Erkek arkadaşlarımızın bizi çok ciddiye aldıklarını duşunmuyorum fakat 8 Mart etkinlığıyle bırlıkte onların da kendılerıne geldıklerini gördum. Sendıka yönetimındekı erkeklerle konuşurken gözlerindeki parıltıdan bu elektriği aldım. Evet arkadaşlar bır yıldır boşuna toplanmamışlar guzel şeyler ortaya çıkardılar şeklında bir elektrik aldım. Bıze destek olacaklarına inanıyorum. Kendı içimızde de anlaşmazlıklar oldu. Bız bunları çok kolay aştık. Bundan sonra erkelerle mucadelemizde daha etkin olacağımıza inanıyorum.

Bu süreç senin için nasıldı? Neler yaşadın komisyon mırulurken?
Gülperi: Beyoğlu Vergı Dairesi'nde çalışıyorum. Kadın mucadelesi bizim için yenı olan bır şey değıl. MADER (malıye emekçıleri derneği) Malıye-Sen. geleneğinde kadın komisyonu çalışmaları yaptık. 98 de Tum. Malıye-Sen kadın kurultayını gerçekleştırmıştık. Aktıf olarak orada da görev almıştım. Kadın sorununa inanan bir ınsanım. Burada ayrı bir bağımsız örgutlenme noktasında kadınların bir araya gelerek,sorunu emek vererek çözeceklerine inanan bır insanım .Maliye-Sen dönemınde resmi yönetıcı konumunda görev yaptım. Ilk yönetici olduğum dönemde benden başka bır kadın daha vardı.O sureçte cıddiye alınmadığımızı, dınlenmedığimizi fark ediyorduk ve zaman ıçersınde erkekler gıbi davranmak zorunda kalıyorduk. Onların dılında konuştuğun zaman onlar seni dinlemeye başlıyordu. Bu da kendi kimliğıne yabancılaşmayı getiriyor. Süreç içersinde bunun böyle gıtmeyeceği, kadın kimlığiyle sendıkacılığı beraber örgutleyebileceğimiz noktasında girişimler oldu. Başarılı olacağımız konusunda inançlıyım yeter ki kadınlar bu konuda özverili davransın. Hepimiz farklı külturlerden geliyoruz, farklı iş kollarında çalışıyoruz. Bızım sektörun çalışanlarının büyuk çoğunluğunun kadın olması özellıği var. Ve çok ılgınçtir eylemlerımızi yapacağımız işleri işyerlerinde örgütleyenler kadınlardır. Ama yönetimlerde, yanı söz mercii olma noktasında sayı çok düşuk. Bu cıddi sorundur.
Kadınların sendıkalardakı görevlerıne devam ettırmeleri beraberınde bır çok değışıkliği de getirecektir. Kaldı ki burada erkek arkadaşların yaklaşımıyla beraber konuya kadın arkadaşlarımızda yabancı.Uzun bir sureyı toplantıya erkeklerın katılıp katılmamalarını tartışarak geçırdik. Sonra kadın kımlığıyle bir araya geldığimizde guzel şeyler uretebıldığımızi bırbırimizı daha kolay anladığımızı gorduk. Yönetım 8 Mart etkınlığımızde sağladığımız başarıyı beklemiyordu. Etkinlıkten sonra kadın yöneticiler kadın komisyonuna teşekkür ettıler, komisyonu önemli gorduklerını söylediler. Yolun başındayız işımız çok zor.

Ben sormadan 8 Mart etkinliğinden de bahsedildi. Siz de şiir okudunuz. Komisyonun çalışma planında neler var? Ne
Adile: Beyoğlu adliyesinde çalışıyorum. Üç yıldır bu çatı altındayım. Toplantılara sık katılamadım, buradakilerle gönul bağım var. Burada, İstanbul'da bır-iki-uç nolu şubeler arasında bir ilki başardık. 8 Mart Kadınlar Gunu ılk etkinlığimizde çevreden aldığımız tepkilerden başarılı olduğumuza biz de inandık.
Sendikalarda evli kadın olarak var olanlar evdekı işi bir kenara bırakmayı öğrenmelıyiz. Kadın, sendika ve ev arasındakı ılışkiyi kurabılmelıyız.

İsteyerek, gönul vererek bir işe başlamışsak, o ışin sonunu getirebiliriz. Bu komisyona inanıyorum. Güzel şeyler yapacağımıza inanıyorum. Gerçekten isteklı olursak başarılı olamayacağımız şey olamadığına inanıyorum. 8 Mart etkinlığimizi yırmı gunluk çalışma sonunda çıkardık. Aslında daha önce Adalet haricinde tıyatro deneyımimiz yoktu ve o oyunu sergiledik.

Gülfer Akkaya

5 bir yerde, erkeklikte

Kadınıyla erkeğiyle kendine, kimliğine, bedenine sahip çıkan, saygı duyan insanların olmadığı bir yerde şaka nasıl olur? Elbette belden aşağı. Gülmekten nasıl da kırılırız bu şakalara. Onurumuz kırılmadan. Onuru kırılan mı? Ara ki bulasın...

Aklı sivri bir çok şovmenin programı nicedir akşamlarımızı bir şenlendiriyor, bir şenlendiriyor sormayın gitsin. Klip eleştirisi yapmaktan tutun, bir insanla nasıl dalga geçilir, o insanın kusurları onu nasıl ayaklar altına serdirir, bir insan nasıl kepazeleştirilir her şeyi bu reyting şampiyonu akşam eğlencesi programlardan öğrendik. Bir her geçen gün düşen enflasyonla rahatlamaktan, mutlu mesut millet olmaktan alırız keyfi bu günlerde, bir de eğlencelik programlar sayesinde eğlene eğlene telef olmuş maymunlara dönmüş olmaktan. Eğlenmiş olmak da bizlerin bildiği, hissettiği, hayatımıza değen bir şey değildir. Cuzdan farkında değildir ama enflasyon duşuyordur. Heyecan farkında değildir ama bizler eğleniyoruzdur, eğlendiğimizin ayırtında olmadan. Bir eğlence arzusudur sarmış tenimizi tul gibi. Kufretseler, ağzımıza etseler aa ne eğlenceli dimi diyoruz. Ardından eğleniyoruz, eğleniyoruz! Nasıl ama.... Şuursuzca, onursuzca, sorgusuzca...Şapşal eğlencezedelere dönmüş olmaktan gocunan yok.Tövbe. Hatta şapşala dönduğunü fark eden yok. Eğlenmek bir ibadet gibi. Hep gerekleri yerine getirilecek bir ibadet. İbadet edilen tanrılar çekişiyor en eğlencelik benim, hayır benim diye. Ve elbette bunca eğlence tanrısı arasında kendi tanrısını seçememiş olmaktan ızdırap çeken insanlar.Ama tanrılar arasındaki amansız yarış bitmiyor. Birinin en iyi olması yaşamsal, parasal. Sahnesel, rolsel, kabadayısal, erkeksel. Dayılanacak, ayılanacak en beğenilen. Kapitalizm, rekabetsiz gitmiyor işte. Illa önüne çıkanları ardında bırakacaksın. Üzerlerine basa basa en tepeye çıkacaksın. Bir numara sen olacaksın. Reytingler en yuksek seni gösterecek. Hadi bakalım! Ha gayret! En buyuk kim, hepsi görecek. Sitendaplar, şovlar, komedi filmleri, komedilik konserler, sitkomlar derken aldı başını yürudu Cem Yılmaz, Beyazıt Özturk, Yılmaz Erdoğan, Okan Bayulgen ve Ata Demirer. Bunlar bu işin en önünde gidenleri. Beşi bir yerde. Beşi bir yerde olunca aynı zamanda rakip de oluyorlar. Ne yapacaksınız. İşte sorun burada ya zaten. Beş lafşör. Beş espirili adam. Kusura bakmasınlar yakışıklı falan diyemeyeceğim hiç biri için. Allah için Okan Bayulgen hariç hepsinin marifetleri var, fakat. Ama tum maharetleri vıcık vıcık erkeklik kokuyor. Şovlarında kadın konuklarının dibinden ayrılmayan, onlara bir yandan küçültücü laflar sokuşturan, öte yandan kuçultmeye çalıştıkları kadın konuklarına programlarının kendilerine verdiği güçle hem efendi hem de en yılışık fırsatçılar olmaktan geri durmayan komedyen kılıklı, muhim adam makyajlı, suslü puslü,

paralı, güçlu erkek tipleri, tıpsızleri. Kadınları bu kadar ezmeleri sadece kamera karşısında değil, kamerasız hayatta da onlara erkekler dünyasında inanılmaz bir saygı, itibar ve ustunluk sağlıyor. Çünkü onca erkeğin izleyince ağzının suyunun aktığı, arzudan kudurduğu kadınları, sız kendiniz için önemsizmiş gibi gösteriyorsunuz sınırsız ve hırsla aşağılayarak. Onlar sizin için bir anlam ifade etmiyorlar. Hangisini istesenız alırsınız. Size hizmette sınır yok. Ya evlerinde oturup sizi izleyen onca erkek için böyle mi? Onlar bu kadınları ruyalarında bile göremezler. Studyoda kadın konuklara atılan afra tafra aslında evlerinde onları izleyen, onlara öykunen erkeklere atılıyor. Tabi hep olduğu gibi kadınlar üzerinden. İşte bu fırsatlar dunyasıdır bu adamları bu kadar kontrolsüz kılan şey. Kendinden emin olma tafrası, ne dese yanına kâr kalır zuppe edaları. Yanlarına kâr kalıyor da, doğrusu. Komedi dunyamızın yeni nur ve ağır topu Ata Demirer geçenlerde espirisin patlattı. Beyaz Şov'a katılan Ata Demirer yaptığı şakalarla milletti kırıp geçirirken -ki onlar bu milletti kırmakla, bu millete geçirmekle yukumludurler- bir telefon bağlantısı olur. Telefonda bir kadın sesi Demirer'e arkadaşı olup olmadığını sorar, eğer yoksa der ve Demirer namı diğer espri fabrikası, espriyi patlatır: "Vericen mi?" Beyaz Şov'da Ata Demirer'in espri tufanına yakalanan, bu tufanın yarattığı şapşallaşma etkisiyle ne dendiğini çok da anlamayan, anlasa da kulak ardı eden, gulebilmek için salona serilmiş, yayılmış seyirci guruhu, kadınlı erkekli doya doya gulüyorlar bu lafa. Genç, yaşlı, kadın erkek. Herkes. Eğleniyorlar. Çılgınlar gibi. Ne olursa olsun. O akşam oraya eğlenmeye gelmişler ve hiç bir şey onların keyfini kaçıramaz.Hoş, Demirer bu lafı telefondaki seyirciye değil, studyodaki seyircıye söylese bir şey değişir mi? Buyuk ihtimal birkaç sataşma olacak, o da şaka yollu, cılvelı, sonra veren de memnun alan da. Demirer'in özru de bunu ortaya koymuyor mu: "Bir an kendimi canlı yayında TV karşısında değil de sahnede zannettim."Öyle ya sahnede herkese her şey denebiliyor. Koyup, çıkarabiliyor. Şakacıktan. Şaka yollu. Bu millet değil mi onlarca yıl Huysuz Virjın'le eğlenen. Özellikle onun şovunun yayınlandığı akşamları iple çeken... Huysuz Virjin'i izlemek için onca paralar döken... Huysuz Vırjın'ı bunca sevmenin altındaki şey, kendi ilişkileri ve eşleri için söyleyemedıklerını Virjın'ın söyleyebılmesidir belki! "Ayol sen bu kelın nesini seviyorsun" diye kel kafalı adamı kafasına vura vura aşağılamasıdır yahut? Ya da bu bodurun şeyi de kısadır kız yollu kadının bir turlu diyemediğini demesindedir.Herkes bir seyirlik oyunun parçası olma çabasında. Aşağılanmış, bedenine saldırılmış, hiçleştirilmiş, ne gam! Bir seyrin parçası olmak! İşte butun mesele bu.Başka nasıl açıklanabilir yoksa bunca telefon bağlantısında defalarca aşağılanmış kışilerin hala azımle telefona sarıp canlı yayına katılma arzuları. Kanal değiştır. Bak burada Bayılgulen var. Hadı şunu arayı ver. Eğlen azıcık. Eğlendir. Ne tatlı adam değil mi? Hadı, durma ara. Sarıl telefona! Sana ne mi diyecek? Şaka yapacak şaka... Şu uç günluk şakamsı dunyada.

Mürüvet Yılmaz

feda edecek neyimiz var ki?

Uzun süre çektiği açlık sonucunda yaşamını yitiren karısının arkasından adam şöyle diyordu: "Çok az yiyeceğimiz vardı.karım kendi ihtiyaçlarından fedakarlık yapıp az olan yiyeceği bana ve çocuklara paylaştırıyordu. Vücudu besinsizliğe ancak bu kadar dayanabildi."

Fedakarlık kavramı hepimizin duygu dünyasında olumlu izleri olan bir kavram. Günlük yaşamda fedakarlığın iyi bir şey olduğunu kabul eder öyle davranmaya çalışır, değerlendirmelerimizi de bu doğrultuda yaparız. Sorgulamayı, bu kavramın kadınlar açısından nelere mal olduğunu düşünme

ihtiyacı hissetmeyiz. Dinden tutalım, bir suru yapılanma tarafından kullanılan, oluşturulan fedailik ve fedai olma, gerekirse her şeyden vazgeçebilme, en üst mertebeye ulaşma durumu eklenince mesele daha da derinleşiyor.
İçinde yaşadığımız çarkın bizleri nasıl şekillendirdiğini şu olguda iyi görebiliriz. Yoksulluğun derin yaşandığı Hindistan da yiyecek bulmak oldukça zordur. Yardım kurumlarının dağıttığı yiyeceklerle insanlar yaşamaya çalışır. Kadınların etkilenme oranlarına yönelik bir araştırma yapılır. Sonuç kadın ölüm oranlarının yüksekliğidir.Bütün gün kanal kazma işinde çalıştıktan sonra evine dönerken yığılıp kalan kadının kocasına kendisinin bunca zamandır ayakta kalmayı başardığı halde neden eşinin açlıktan öldüğünü söylediğini sorulduğunda, adamın verdiği yanıt: "Pek az yiyeceğimiz vardı ve bunu zor elde etmiştik.Karım kendi yiyeceğinin bir kısmını bana bir kısmını da çocuklara verdi Kendisine tek lokma kalmamıştı" olur.(*)
Kocasını okutmuş kadına arkadaşları kendisi için bir şeyler yapmasının zamanının gelip gelmediğini sorarlar.Kadının o benden daha yetenekli o kendini gerçekleştirsin der. Tabii ki adam eyvallah çekene kadar...
Sistemi değiştirmek için yola çıkan yapıların içinde bile bir şeylerden vaz geçilmesi gerektiğinde vaz geçmek zorunda kalanlar genelde kadınla oluyor. Kadınların ne kadar fedakar olduklarından bahsedilir, yuceltilir ama iş karar almaya,politika belirlemeye geldiğinde kadınlar dışlanır. Akla gelmez, gelse de erkeğin çizdiği çerçevenin dışına çıkmayacak olanlar tercih ediliverir Hatta kadınların onca emeği, arayışı görmezden gelinerek kadını erkeğin yarattığı, kadınların erkeğin fedaisi olduğu, olması gerektiği dile getirilir.
Oysa aradaki istisnaları saymazsak, yaşamın neresinde olursa olsun saçını supurge etmek, çabuk vaz geçmek, bekleyen olmak genelde kadınların payına düşüyor.Çocuk dünyaya geldiğinde işinden ayrılması gereken, meslek seçerken ev işlerini çocukların ve adamların bakım işlerini ihmal etmeyecek mesleklere yöneltilmek, kadınların çalıştıkları mesleklerin, tercihinde genelde hizmet ve destek içeren nitelikte olması için yaşadığımız ve yumuşak bir şekilde dayatılan toplumsal çemberi göstermektedir. Çoğumuz öğretilmiş rollerin ötesini bile hayal edemeden yaşamayı surdurur, kolay vaz geçeriz.
Neden genelde biz kadınlardan fedakarlık beklenir hiç düşündünüz mu?
Bağ(ım)lı oldukları için mi?
Kendi dışındakilerin yaşamlarını gelıştirme uzerine kurulu bir yaşamları olduğu (rollere zorlandıkları) için mi?
Yaşamdan kendi adına bir şeyler istemeyi unut(trul)muş olmalarından mı ?
Feda etmeye en yatkın olanlar ya da fedakarlık beklenenler yaşamda yok sayılanlardır. Kurgu şöyledir onların payına yaşamı belirleyen olmak değil kuralları koyan çerçeveyi belirleyene yardımcı olmak duşer.Onların payına yaşamda var olmak, yaratan olmak, değiştiren olmak düşmez, yoktur böyle bir şey. Zaten kadınlar da böyle hissetmelidir. Anaçlık,acıma duygusu,şefkat, kendini yedek güç, boşluk dolduran olarak görmesi istenir. Sevilmek bile ancak bu şekilde davranıldığında mümkun olur (Karısını aldatan adama itiraz eden karısına adam şöyle der: Aynı şeyi kadın yaparsa olmaz ama kocası yaptığında ve kadın bunu sineye çektiğinde değer görur,saygı görür der!) Kısacası duygularınızla,düşüncelerinizle yoksunuzdur.

Ola ki bunları fark edıp kendini hayır demeyin isyan etmeyin kuralları koymayı ben de öğrenmeliyim ve ilk başta da kendimden başlayayım demeyelim diye kadınların ellerine de oyalanmaları için bir şeyler verirler. Kadınlara da kurallar koyacakları kendilerinden daha güçsuz olanları (çocukları, daha az geliştirici ve etkisi olan işleri) verilir. Ya da kadınlara belirleyen olacaksan erkek gibi olacaksın, onun yöntemleri onun benciliği, onun ezen, gasp eden tarzı, siyasallaşırsan da kendi cins gerçekliğine tepeden bakacak, onlarla beraber yaratarak kurtulma yerine, onları kurtarmayı düşünecek ve öyle davranacaksın. Yanı bunu tersten okursak erkek egemen sistemi ince bir yöntemle surdurmuş olacaksın.Bunları kabul etmiyorsanız göreceksiniz var dıye tehdit etmekten geri kalmazlar.
Onlar bunları ister ama kadınlara gelince bu kadar fedakar olmanın yaşamdan koparılmak ile derinden bir bağlantısı olduğunu duşunuyorum. Kadınlara ait olamayan yaşamın kızgınlığı ve yabancılaşması Kendisi olamamanın, kaybedilmiş,çalınmış yaşamların içe dönuk öfkesi Bilince çıkarmaktan korkulan ama hep hissedilen tam ve var olma, sevilme özleminin yarattığı boşluğu doldurmaya çalışmak. Ve bu şekilde yaşama değil yokluğa koşmak...
Biz kadınlar için yaşamın döngusu acımasızca dönuyor. Ve bir gün uğruna fedakarlık yaptığımız eş, çocuklar, gönul verdiğimiz yapılar olmadığında yaşamı kendi adımıza yeniden örmeye başlamak,yaşamdan kendi adımıza bir şeyler istemek zor gelir.Bazen değiştirmek isteriz ama kendimiz olmak, kendimiz için bir şeyler yapmak, istemek o kadar yabancıdır ki bunu yapamayız. Sorumluluk, risk alarak özgurleşme yerine yeniden destekçisi olacağımız sığınaklar ararız. Belkı de tam böyle bir anda erkek egemen sisteme, erkeklere ev sahipliği yapmaya hayır diyebılmek. Kendi adımıza bir şey yapmak, beceremeyeceğimizi zannettiğimiz yürüyuşun ilk adımını atabilmek...
Yapamadığımızı fark edebildiysek bunun da önemli bir aşama olduğunu duşunuyorum. Kurtuluşun kıvılcımını yakabilmek buradan geçiyor. Ilk işimiz kendi guvenli ama bizi kurtarmayan duvarlarımıza dokunmaya başlamak olacak.

Necla Algan

kameranın ardında kadınlar var

bizim sinemalarımız

Bu yıl 24. İstanbul Film Festivalinin konuklarından biri ve Uluslararası yarışmanın jüri başkanı Jane Campion. Campion, unutulmaz filmi "Piyano"yla Cannes Film festivalinde ilk kez bir kadın olarak altın palmiye alabildi. Bu ödülü de tek başına değil, bir erkekle paylaşarak aldı... Ancak herhalde Piyano filmini seyreden hiçbir kadın, filmin kahramanı olan kadını ve onun kırık parmağını unutamaz. O kırık parmağın ne anlama geldiğini de yüreğinin saplanmış bir bıçak gibi hisseder.
Jane Campion'un piyano filmi bu yılki festivalde kendi katılımıyla gösterilecek. Dolayısıyla bu usta sinemacıya bir selam diyoruz. Ve bu vesileyle kadınların sinemasına genel bir bakış atalım diyoruz.

Sinema veya video, kurmaca veya belgesel, kadınların kendilerini ifade etmeleri, kendi deneyimlerini, sorunlarını dışa vurmak için en önemli araç...Adı ustunde görunur kılıyor. Dunyanın her yerinde artık kadınlar film yapıyor. Kadın filmcilerin sayısı hızla artıyor.
Kadınlar kendilerine ve dunyaya kamera aracılığıyla bakıyorlar, sorguluyorlar, yeni, farklı bir dil oluşturmaya çalışıyorlar.
Sermayeyle yoğun ilişkisi ve teknolojik altyapısı nedeniyle kadınların üretimine uzun zaman kapalı kalan görsel alanda , sinema ve video alanında son yıllarda hızla artan kad n yaratıcılar, yeryuzunün her parçasındaki kadınların ortak ve özgun deneyimlerini gun ışığına çıkarıyorlar.
Kadınlar ilk yıllarda sinemada vardı. Ancak sinema buyuk bir endustri olarak örgutlenmeye, dolayısıyla buyuk bır sermaye ve teknolojik yatırım gerektıren bir ış olmaya başladığında kadınlar kayboldu. Seyirci olarak , oyuncu, senarist ve dığer işlerde olmaya devam ettiler elbette. Ancak bu buyuk "iş"in "yöneticisi" olmak payesi verilmedı kadınlara. Bunun nedeni açık, kadınlar bu dunyanın mulksuzlerıdır. . Bugun bile kadınlar, bu dunyanın mulklerinin sadece onda birine sahiptir.

Oysa sanatta kadınlar varlardı ve önemli yapıtlar ortaya çıkarmışlardı.
60'lı yılların özgürluk hareketlerinin önemı yanlarından biri de kadınların özgürluk taleplerının ve feminizmin yukselmesiydi. Tum dunyayı etkısi altına alan bu özgurleşme hareketleri sınemada da yankısını buldu. Sınemayı, endustrinin ve onun değerlerinın boyunduruğundan kurtaran önemlı akımların doğmasını da tetikledi. 1960'lı yılların "Yeni Dalga" Hareketinın öncülerınden Agnes Varda, bu yeni sınemanın en önemli temsılcılerinden bırıydi. Varda, feminist bir sınemacı olarak, kadına atfedilen değerleri, özellikle sınema tarafından üretılen, "arzu nesnesi" ve "seyredilen" kimliğini filmleriyle etkın bır bıçımde sorguladı.
Varda, "Beşten Yedıye Cleo"(1961) ve "Yersız Yurtsuz-Vagabond" (1985) gıbı fılmleriyle kadının geleneksel sınemadaki erkeğe hizmete hazır ve geçmişi olmayan nesneler olarak temsıl edılmesini reddeden, baskın erkek egemen bakışı yok eden ve kalıplaşmış mıtleri kıran bir sınemanın yaratıcısıdır. *" Kadınların geçmişi yoksa, somut değillerse ve gıderek öznellıklerını yitirmişlerse o zaman bu olmayanı görunur hale getirmek gereklidir. Kadınlar, dılın dışında tutuluyorlarsa o zaman dil değiştirilmelidir"*.der Varda..

Margarethe Von Trotta , Yeni Alman Sıneması hareketıyle birlikte film çalışmalarına başlayan, bu akımın Almanya'nın savaş sonrası toplumsal tarıhi ile hesaplaşarak, bu dönemi, kadın bireylerının gözünden irdeleyip guçlu kadın karakterler yaratan feminist bır yönetmen...
Trotta, film kariyeri boyunca kadın kahramanların merkezde olduğu öykuler anlattı..
"Kızkardeşler ya da Mutluluğun Dengesi"(1979) ve *"Ağır Zaman"*(1981), Rosa Luksemburg (1986) gıbi fılmlerınde, Trotta'nın , Alman tarıhı ile kadınların deneyımlerını odak alarak hesaplaşmasıyla sinema sanatına çok önemli katkıları var.Tüm bu tarıhsel hesaplaşma sureci içinde kadınların varlığı, mucadelesi, ılışkileri, dayanışmaları, ortak kader ve deneyımleri paylaşmaları, hatta kadınlar arasındaki derın ruhsal bağlılık, Trotta sinemasının odağındadır.
60'lı yıllardan gunumuze sinemacı kadınların sayısı butun dunyada arttı.
Yeni Zellanda'lı yönetmen Jane Campıon'dan,

İranlı yönetmen Semira Makhmalbaf'a kadar tum dunyada kadınlar, sinemada artık kendi kendilerini temsıl edıyorlar...
Kendilerini anlatıyorlar. Duygularını, ezılmışlıklerını, cinsellıklerini, tum yaşam deneyimlerini anlatıyorlar. Üzerlerine giydirilen kimlikleri, onlara dayatılan politikaları yaşam tarzlarını sorguluyorlar.
Küresel kapitalizmin, kökten dincılığın karşısındaki mağdurıyetlerini, çok çalıştıkları halde, gorunmeyen emeklerini anlatıyorlar Savaşlarda, dırenışlerde, en ağır görevi ustlendiklerinde, onları es geçen tarihi yenıden yazıyorlar. Ve artık butun bunları sınema yoluyla

da gerçekleştiriyorlar
Türkiye'de de aynı nedenlerle kadınlar sinema yapıyor. Erkeklerin görmediği veya eksik, sınırlı ya da yanlış temsil ettiği kadın deneyimini, tıpkı diğer dunyalı hemcinsleri ve meslektaşları gibi aydınlatıyorlar.

Türkiye'de "Bizim Sinemalarımız"

"Benim Sinemalarım"
"Hıçbır yere gıtmeyecek mıyım ben? Sabahın yedısınden akşamın yedısıne kadar çalış, çalış, canım çıkıyor. Buyudum artık anne, görmuyor musun? Dunyadan haberın yok senın. Çık, bak, herkes nasıl yaşıyor?" dıye ısyan edıp bir çıkış yolu arayan Nesıbe'nin hikâyesıdır 'Benım Sinemalarım'...
Kış sabahları, uşuye titreye işe gıden, ekonomık koşulların ezdiği fakir bır aılenın kızıdır Nesıbe... Ve aile baskısından bunalan Nesıbe, yazgısını değıştırmek için uğraşır durur... *"

1990 yılında Füruzan'ın aynı adlı öyküsunden, Furuzan ve Gülsum Karamustafa tarafından filmleştirilen "Benim Sinemalarım",** konumuz açısından bize zengin bir perspektif sunuyor. Film, İstanbul'un yoksul bir semtınde, geleneksel bir aile yapısı içinden gelen hülyalı, sınema duşkünu bir genç kız olan Nesıbe'nın hüzunlu öyküsudur. Nesıbe, hayal kırıklıkları ve yoksulluğun baskısıyla, çıkış yolu bulamayarak fuhşa suruklenır...Filmde genç kızın anneyle olan yakınlığı, babanın baskıcılığı karşısındakı çaresizliği, ılk aşk acısı, yoksulluğu, bır kadının gözunden, donemin (50'lı yıllar) Istanbul'u, muthiş gözlemlerle anlatılır. Nesıbe, yoksul bir ailenin çocuğu olarak hayat karşısında zorunlu olarak yenilirken bir yandan da sinemanın ona sunduğu hayallerle avunur. Bu durum, onun öyküsunu dunyadaki pek çok kadının sinemayla kurduğu yakınlık açısından evrenselleştirir.

Furuzan bu öyküsunde ve filmde sınemanın kadınlar açısından taşıdığı anlamı da sorunsallaştırmıştır. Film, hem duyarlı ve zengin ayrıntılarla, bir kadının öyküsudur, hem de bır kadının hayatındaki sinemanın yeri üzerine bır deneyım içerir .
Bu anlamda "Benim sinemalarım " kadınların yaptıkları filmlerin içerdığı sorunsallar bağlamında bize zengin bir bakış açısı kazandıran önemli bir filmdir.

Sinemamızdaki yönetmen kadınlardan, en çok sayıda filme ımza atmış Bılge Olgaç'ın fılmleri, kariyerinin olgunluk dönemine doğru açıkça kadın perspektifi kazanır. Bu konuda öncu bır sınemacıdır Olgaç. 1974 yılında gerçekleştirdiği "Açlık" filmınde, feodal ilişkiler içınde ezilen kadın konumu gundeme gelır. Gerçek bir olaydan alınan konusuyla "Kaşık Duşmanı"*** (1984) gene kırsal kesimde feodal erkek egemen anlayışının kadına bakışının ironık bir eleştirisidir . Fılmin ismi de ironıktir. Kadına bu sıfatla "tuketen" yakıştırmasını yapan erkeklerın, kadınlar olmayınca, onların adı konmayan emeği ortadan kalkınca, nasıl çaresiz bır duruma duştuklerini anlatan keskin bir alay içerır.
"Guluşan"(1986) da, bu kez Olgaç,gene kırsal kesımde erkeklerın görmezden geldığı , baskıladığı, kadın cınselliğini ve aslında kadının cinsellığe nasıl baktığını irdeler. Kadına yönelik ayrımcılığın en temel alanı olan cinselliğin bır kadın tarafından ırdelenmesidır bu film.
Ipekçe (1987) Olgaç'ın gerçekleştirdiği en lırik filmlerden biridir. Kasabaya gelen hayat kadınının, kendi varoluşu ile takma sarı saçlarından kaynaklanan efsane etrafında örülen film duyarlı, incelikli bır kadın ıç dunyası portresi çizer.
Turk sinemasının starı Turkan Şoray, oyunculuk kariyerının en parlak döneminde yönetmenlığe başlamış ve filmlerınde, Bılge Olgaç gibi, kadının en sıkışmış olduğu alana yoğunlaşarak, kırsal kesımde kadının konumuna yönelık filmler yapmıştır.
"Dönuş"(1974) filmıyle yönetmenlığe başlayan Şoray, eşi Almanya'ya gıden Gulcan'ın köyde yalnız bırakılmışlığını irdeler. Olgaç'ın filmi "Azap"taki Meryem gıbı, Gulcan da , Ağa'nın cinsel zorbalığı ve baskısına karşı tek baş na mucadele edecektır .
Bu çıleli ve yalnız bırakılmış kadınların ana kahraman olarak işlendiği bu filmler, Fetay Soykan'ın tesbit ettiği gıbı 70ıı yıllarda erkek yonetmenler tarafından yapılan dıger filmlerden farklıdır. Soykan şöyle demektedır: *"Açlık'taki Meryem ile Dönüş'teki Gülcan; Surü'nün, Bedrana'nın , Kara Çarşaflı Gelın'ın kadınlarından farklıdır Ikisi de ağalığa, feodalizme bir yere kadar susarlar ve sonra yaşamları pahasına harekete geçerler."*(l)
Şoray'ın yönettığı dıger filmler, Azap(1975), Bodrum Hakımi(1975), Yılanı Öldurseler (1981)de de kadın kahramanlar ağırlıktadır.
Sinemamızda seksenli yıllardan itibaren yönetmen kadınların sayısı arttı. Nısan Akman'ın Mahinur Ergun'un, Seçkin Yasar'ın, Canan Gerede'nin kentlı kadın öykulerını, onların iş yaşamındakı ve erkeklerle olan sorunlarını , bağımsızlaşma ve özgurleşme çabalarını, bu yolda kazandıkları deneyimi, kımi zaman yenilgilerini anlatan filmlerını anmalıyız burada.
yazar kadınların bazı güçlü yapıtları da filme alındı. Sevgi Soysal'ın "Tante Rosa" adlı romanından uyarlanan, Işıl Özgenturk'ün filmi "Seni seviyorum Rosa" , romanın, kadınlık durumunu derınlemesıne tartışıldığı yapısını başarıyla sinemaya taşıdı.
Margarethe Von Trotta' "kadın filmi " tanımına şiddetle karşı çıkarak bu tanımın, kadınların yaptığı sinemayı, genel sinema tarihi içınde bir tur getto'ya kapatmaya benzer bir acımasızlık içerdığını söyler.
Trotta'nın uyarısını dıkkate alarak, yukarıda, ağırlıkla kadın perspektifi üzerıne yoğunlaşan filmlerin dışında doğrudan kadın deneyımi uzerıne kurulmayan, toplumsal ve tarihi anlamda daha genış bır sorunsal uzerıne oturan yönetmen kadınların filmleri de var elbette..
Yeşım Ustaoğlu'nun "Güneşe Yolculuk ", "Bulutları Beklerken" , Tomris Giritlioğlu'nun "Salkım Hanım'ın Taneleri" , Handan Ipekçi'nın "Buyuk adam Küçük Aşk" fılmleri bu tur filmlere örnek gösterılebilir.
Ancak bu filmlerde de, ele aldıkları konu gereği değişik toplumsal kesımleri, tarihsel dönemleri başarıyla irdelemelerinin yanı sıra, filmlerınde yer alan kadın karakterlerın zengin ayrıntılarla işlenip boyutlandırıldığını görmemek mümkun değıldır.

Dipnotlar

1- Fetay Soykan Turk sinemasında Kadın 1920-1990.İZMIR.1993.

** Boyut Yayın Grubu'nun kitap tanıtım sayfalarından alınmıştır*

*** "Benım sinemalarım"1990 Cannes Film Festivali'nin Eleştırmenlerın 7 Gunu ve Altın Kamera dallarından resmi çağrı almış ve 158 film arasından seçılen 8 filmden bir olarak gosterıme gırmıştır*

1991 Tahran Film Festivali'nde ise uluslararası Juriden En İyi Film Juri Özel Ödülunü alan film, 1991 Tokyo Uluslararası Film Festivali'nde En İyi 10 Asya Filmi'nden biri olarak seçilmiştir

**** Kaşık Duşmanı" - 7. Uluslararası Kadın Şenlığı / Paris En iyi film ödulu. 1984 - 7. Uluslararası Kadın Şenlığı / Paris Basın ödulu. 1984 - Antalya Uluslararası Film Şenlığı, En ıyı Uçuncu Film Ödulu. 1984 - Antalya Uluslararası Film Şenlığı, En başarılı Senaryo Ödulu. 1984*

Bılge Seçkın

düşük bele düşkün

Kadın erkek herkeste bir süredir düşük belli pantolonlara rağbet arttı. İşin aslı ne diye merak ettik, sorduk kadınlar cevapladı...

Ceren
Düşük belli pantolonlar konusunda ne düşünüyorsunuz
Teşhircilik! (güluşmeler)

Böyle düşündüğünüze göre siz giymiyorsunuz herhalde?
Giymıyorum, babam keser.

Peki bu moda sizin giyim tarzınızı giymemenize rağmen etkiliyor mu?
Aslında yuksek belli ya da duşuk bellı de giymıyorum ben. Rahat edememekle alakalı bu. Düşuk belle oturup kalkamıyorum bu benım belkı özrum. Yuksek bellı ile de rahat edemıyorum dığer yandan bu yuzden doğru duzgün ortalama pantalonlar gıyıyorum. Ama yine de babam beni duşuk bellı gıyerken görürse öldurur.

Yani babanla mı ilgili senin tercihin yoksa beğenmiyor musun?
Beğenmiyorum, duşuk bel giyenlere bakış açısı da pek iyi değıl çunku. Başta teşhircılık dedım ama aslında bu benim duşuncem değıl. Aslında dışarıdan bakanlar gıyenlerın kendılerını teşhir ettiklerini duşunuyorlar. Bu yollu zaten dıye değerlendırıyorlar.

Erkeklerin bakışı mı?
Hangi kadın bakıp yollu bu zaten der kı... Erkeklerin bakışı bu tabii ama hanı erkekler sarışınlarla gezer esmerlerle evlenirler diye

birşey var ya onun gibi biraz. Yanı sorsan beğenmezler ama hepsi de bakarlar. Ben bakmayanını görmedım.

Şeyma
Nasıl buluyorsun düşük belli pantolonları?
Görüntü olarak iğrenç bence. Göze guzel görünen bır tarafı yok. Kimsenin ben kıçını görmek istemiyorum. Yere eğıldığinde ayakkabısını bağlarken ne bıleyım.

Ama görüyorsun galiba?
Bazen görmek zorunda kalıyorsun istemesen de, hoş değıl yani.

Peki sen başörtüsünün üstüne şapka giymeyi kendin mi tercih ettin yoksa zorunluluktan mı giyiyorsun?
Yani zevk olduğu için takmıyorum ama bir sure sonra da alışıyor insan mesela alışveriş yaparken dırekt gıdıp şapkalara bakmaya başlıyorsun.

Hoşuna da gidiyor yani bir taraftan?
Bır sure sonra mecburen hoşuna gidiyor alışıyorsun daha doğrusu hoşuna gitmek demiyelım de alışmak diyelım buna.

Bu düşük bel modasında da benzer bişey var galiba. Başta ne kadar saçma diye düşünsen de örneğin sonra mesele yüksek belli pantalon giyememeye kadar varıyor.
Mesela artık yuksek bellı pantalon gıyen bırı gorunce bana komik geliyor. Çunku gözumuz o kadar alışmış kı mılletın ışte göbeğinin altında olması pantolonunun bırı göbek seviyesinde bir pantolon giyse şaban gıbı falan gözukuyor yani.... Artık öyle yanı çunkü bizim için normal olan pantolon tıpı duşuk bel pazarlara gıdınce normal pantalon kesınlıkle bulamazsın

Düşük bel pantalon kısa tişört ikilisi nasıl görünüyor sana?
Görüntü olarak nıye olmasın olabilir... Yakışana yakışıyor, guzel de gözukuyor ama ayarını tutturmak gerekiyor göğsunun altında bitip tışört, gerisi açıksa mesela bir tiptır yani guzel gözukmez göze. Bir ayarı varsa onun bence güzel yakışan da giysin yani.... Ama tabi böbrekler falan açıkta kalıyor biraz.... O bölgeyi iyi korumak, sıkı tutmak gerekiyor Sen tutup inadına duşuk bel gıymek istıyorsan böbreklerine bir kastın vardır herhalde. Yani yakışan gıysin ama sağlığını da duşunsun giyerken.

Başak
Düşük belli pantalonlar hakkında ne düşünüyorsun?
Gayet rahatlar

Beğeniyorsun. Giyiyor musun?
Giyiyorum

Otururken ya da eğilirken arkadan açılıyorlar!
Arkana bır şey bağlayınca hiçbır problem yok

Kıçı açık pantalon giyerim ama üstüne de bir şey bağlarım diyorsun?
Bu ışler böyle

Peki düşük bel pantalon üstüne kısa tişört?
Onu pink yapıyor da ben pek yapmıyorum

Neden?
Hoş durmuyor. İkincisi İstanbul'da öyle dolaşamazsın yanı akıl var mantık var.

Ne olur dolaşırsan?
Ellerler açık bır şekilde söyleyebilirim laf falan atarlar bu işler böyle

Bir dönem önce aslında yüksek belli pantalonlar da giyiyorduk. Sen son günlerde bu tip pantalon giyiyor musun?
Giyıyorum ama bol tışört kullandığımda giyıyorum. Çunkü sevdığım yuksek bel pantalonların var ama dar tışortler giydiğim zaman beli çıkıyor hoşuma gıtmiyor.

Yüksek belli pantalon var mı piyasa da satın alabiliyor musun kolaylıkla?
Almıyorum ama görüyorum etrafta

Sena
Düşük belli pantalonlar konusunda ne düşünüyorsun kıçımız açıkta kalıyor mu?
Biraz öyle oluyor ama millet giyiyor. Beni de pek ilgilendirmiyor. Ben giymiyorum şahsen.

Giyenleri nasıl değerlendiriyorsun?
Açıkçası çok az insanda güzel duruyor.

Rahat mı sence bu pantolonlar?
Değil!

Sen nasıl pantalonları tercih ediyorsun?
Çok dikkat etmiyorum aslında düşük belli mi değil mi diye ama üstüne kısa şeyler giymediğim için belim görünmüyor. Giyiyorum normalde düşük belli ama illa göbeğimi açayım diye bir kaygım yok.

Bulabiliyor musun normal pantolon?
Başak buluyormuş ama ben bulamıyorum pek

Funda
Ben aslında bulamıyorum yüksek belli pantolon.

Yüksek belli pantalon giyince kendini tuhaf hissediyor musun?
Giymiyorum ki eskiden giymiş olabilirim ama şu an hatılamıyorum giydiğim zamanları. Bayağıdır giymiyorum herhalde

Neden giymiyorsun?
Bulamıyorum, yok. Şu an herkes de düşük belli pantalon var benim çok hoşuma gitmiyor çok düşük belli pantalon
Sena: Hiç yakışmıyor çok düşük belli pantalon böyle oturunca görünüyor.
Funda: Ben çok zayıf olmama rağmen yakışmıyor.

Sağlıklı buluyor musunuz bu pantolonları?
Sena: Ben bulmuyorum zaten insanın belini acıtıyor bir süre sonra. Böbrek hastalıklarına sebep oluyormuş bildiğim kadarıyla ileriki yaşlarda.
Funda: Doğru düzgün beli açılmayan, belimi kapatacak birşey bulmaya çalışıyorum veya üstüne uzun birşey bulmaya çalışıyorum.
Sena:Üstüne giyecek uzun birşey de yok artık

Bunları giymek zorunda mı kalıyoruz yani? Giymek isteyen yoksa nereden çıkıyor bu kıyafetler?
Başak: Yooo ben giymek istiyorum.

Sena: Çoğunluk Başak gibi düşünüyor, beğeniyor herhalde.
Başak: Erkekler de düşük bel giyiyor, boxerları görünüyor, birşey olmuyor onlara...
Funda: Boxer kurtarıyor da ben birkaç gere gördüm erkeklerin de beli kötü.

Kızlar için olduğu gibi erkekler için de düşük belli pantalonlar var size hoş görünüyor mu erkeklerin bunları giymesi?
Başak: Görmüyoruz ki! Üstüne uzun tişört giyiyorlar.
Sena: Yakışan var ama çok azı

Oğlanların boxerı görününce pek ayıp değil ama bizim donumuz görününce vaka oluyor buna ne diyorsunuz?
Funda: Ama bazı kadınlarda sadece göstermek için giyiyorlar tanga falan. (G ülüşmeler)

Yani şimdi özet olarak düşük belli pantalon giyince altına tanga mı giymek lazım?
Funda: Galiba öyle oluyor. (Gülüşmeler)
Başak: -Ben tanga giyemiyorum.
Funda: Ben de giyemiyorum

Rahat değil galiba?
(Gülüşmeler)
Funda: Ben boxer giyiyorum bazen.
Başak: Niye tanga giymek gereksin ya beyaz don giyeriz olur biter. Her yeri gözükmüyor.)
(Gülüşmeler gülüşmeler)

Zeynep
(Çayırda otururken pantolon düzeltme çalışmaları sırasında tanışıyoruz)

Düşük belli pantalon giyiyor musun?
Zeynep: Evet giyiyorum genelde çok düşük belli olmuyor ama belleri geniş oluyor benim belime uymuyor. O yüzdenpantalon bol olduğu için düşüyorlar. Çok düşmeselerde iç çamaşırım gösterecek kadar düşüyor

Peki özel iç çamaşırı giyiyor musun böyle giyindiğinde?
Aslında genel olarak beyaz falan giymemeye dikkat ediyorum ne bileyim kıyafetimle uyumlu olmasına dikkat ediyorum bunu düşünmeye bile başladım.

Kısa tişört giyiyor musun?
Genelde uzun tişört giyiyorum ama kısa tişört giymişsem üzerime bir mont sarıyorum özellikle otururken

Neden?
Rahatsız oluyorum ben öyle otururken arkamdakilerin de rahat edebileceğini sanmıyorum doğrusu.hatta pantalonlarınınaçılmasına aldırmayan insanlar konuşuyoruz bir de. Ben de aynı duruma düşmek istemem.
Peki yüksek belli pantalon yok mu piyasada?
Aslında çok yok bence özellikle de dar ve düşük bel oluyor bazıları onlar daha çok açılıyor. Benim aldıklarım bol ve düşük bel oluyor. O da bayağı düşüyor yani.

Yüksek belli giydiğin zaman rahatsız mı oluyor musun?
Mesela şimdi üstümdeki biraz daha yüksek belli o zaman biraz daha rahatsız oluyorum, burnuma kadar çekmişim gibi yine de yüksek belli daha rahat oluyor önünde sonunda.Aslında düşük bel iç çamaşırın görünmediği zaman daha güzel duruyor ama otururken çok rahatsızlık verici o zaman da giymenin bir manası olmuyo özellikle çimende yerde otururke kapatmak için özel bir çaba harcamak gerekiyor.

Nermin Yıldırım

evlenmedik eğlendik

26 Mart Cumartesi gecesi Şişli Semiramis Düğün Salonu'nda buluşarak *Pazartesi*'nin yüzüncü sayısını kutladık. Düğün salonunda bu defa evlenecek bir kadın değil, eğlenecek feministler vardı.

Mart ayı, feministler açısından oldukça hareketli ve bana sorarsanız bereketli geçti. Erkeksiz 8 Mart mitingi, son yılların en güzel kadın buluşmasıydı belki de. Sonrasında gerçekleştirdiğimiz "Meçhul Kadın Anıtı" eylemi ise, kelimenin tam anlamıyla şahaneydi. Geçtiğimiz Mart'ın bir diğer özelliği ise, Pazartesi'nin 10. Yılını doldurarak, 100. Sayısını çıkarmış olmasıydı. Hepimizde bir telaş, bir mutluluk... Feminist bir derginin, diğer bir deyişle "kadınlara mahsus bir gazete"nin tam 10 yıl, 100 sayı boyunca yayın hayatına devam edebilmesi, tarifi imkansız bir mutluluk ve gurur kaynağı oldu hepimiz için. Hatta Ayşe Düzkan bu durumu şöyle açıklıyordu. "Bu dergi ilk çıkmaya başladığında bize 'batar bu dergidi' dediler. Hakikaten de battı. Erkeklere battı."
Biz de geçtiğimiz on yıl içinde hakikaten büyük işler başarmış ve feminist gündemin oluşmasına önemli katkılarda bulunmuş olan dergimizin tam 100 sayı boyunca sürdürdüğü varlığını kutlamak için bir eğlence tertip ettik. Bendeniz katılamamış olanlara, gecede olup bitenleri iletmekle görevliyim.
Mart'ın yirmi altıncı gecesi Şişli'deki Semiramis Düğün Salonu'nda bir araya geldik. Aslına bakarsanız, böylesi bir gecenin gerçekleşmesi için düğün salonundan daha uygun bir mekan düşünemiyorum. Zira, eğer bizler orada olmasaydık, o gece bir kadın ve bir erkek "dünyaevine" gireceklerdi. Neticede mekan, belki de ilk defa gerçek anlamda "hayırlı bir iş"e vesile olmuş oldu. O gece orada bir kadın ve bir erkek evleneceğine, feministler eğlendi. İyi de oldu, hem de çok iyi...

Bendeniz gecenin sunucusu olmak sıfatıyla mikrofona geçtiğimde, kendi halinde sakin sakin oturan bu kadınların, gecenin ilerleyen saatlerinde tam bir cümbüş yaratacağından tamamen bihaberdim. Zira daha evvel (mitingleri saymazsak)yüze yakın kadınla birlikte bir yere gidip de eğlenmişliğim yoktu. Kadınların sadece sıkıntılarını paylaşmakta değil, birlikte eğlenmekte de bu kadar başarılı olabileceklerine dair pek deneyimim olmamıştı diyelim. Üç beş kişilik küçük arkadaş gruplarını saymazsak tabii.
İlk önce Nilgün aldı sözü. Pazartesi'nin Türkiye'deki feminist hareket için önemli olduğunu, ancak ulaşılması, ilişkilenmesi ve beslenmesi gereken kadınlara derginin hala ulaşamadığını, bu dergi feminist hareketi, feminist hareket de dergiyi güçlendirmeli diterek bunun yollarını bulmamız gerektiğinin de altını çizdi. Ardından mikrofonu alan Filiz Karakuş'la birlikte Kadınlar Vardır'ı söyledik. Hep bir ağızdan, yani mümkün olduğunca. Zira bizim genç kuşak olarak artık sözlerin tamamını öğrenmemizin vakti geldi sanırım. Pek çoğumuz hala nakarattan öteye gidemiyoruz ne yazık ki...
Neyse, bir süre sonra "serbest mikrofon" köşesine başladık ki gecenin en duygusal anlarını o kısımda yaşadığımızı söyleyebilirim. Mikrofonu alan kadınlar, Pazatesi'yle tanışmalarını, bu derginin kendileri için ne tür bir anlam ifade ettiğini bizlerle paylaştılar. Yıllardır bu dergiye emek veren kadınlar, dergiyle yeni tanışanlar, uzun süredir okuyup da ilk defa buradaki kadınlarla bir araya gelenler... Hepimiz bir kere daha gördük ki bu dergi bizim için çok şey demekti.
Gecenin ilerleyen saatlerinde iyice coştuk. Oyun havaları, halaylar, latin dansları birbirine karıştı. Arkadaşlarımızın yaptığı müzik seçimleriyle hepimiz şenlendik. Aramızdan sesi güzel olanlar arada bir mikrofonu kaparak şarkı bile söyledi. Böylelikle bir çok güzel ses keşfetme şansına nail söylemeden geçemiyeceğim. Hatta üst kattaki düğünden kaçan kadınlar da aramıza katıldı. Ne de olsa kadın kadına eğlenmenin tadı bir başka.
Gece boyunca birbirinden ilginç ve komik olaylar yaşadık elbette. Ama benim en çok hatırımda kalan, alkolün etkisiyle hıçkırmaya başlayan ve gece boyunca hıçkıran arkadaşımız oldu. Kalabalıktan birisi kendisine oynarsa hıçkırığının geçeceğini söylemiş. Kendisi gece boyunca bir yandan oynayıp, bir yandan hıçkırdı. Üstelik olayın müsebbibinin kim olduğu da hala meçhul!
Ayrılırken, "bir daha yapalım" dedik. İki yüzüncü sayıyı beklemeden. Yani kadınlar hep bir araya gelelim, birlikte vakit geçirelim. Ne diyeyim, doyamadık işte. Bir gece değil, bütün geceler bizim olsun istedik. Sonra bir de bir kere daha "İyi ki varsın Pazartesi" dedik hep beraber. İyi ki varsın Pazartesi...

Bengisu Gençay

ya unutursa ömer tren raylarını

Ya unutursa Ömer tren raylarını... Ömer Zurnacı... Ya iç isteği öyle seslenirken zurnacı olmazsa? Davulcuyla zurnacıya varanları kınayanlardan olursa?

Dün bir çocuk evden kaçmış... Altı yaşında. Ve bir tren vagonunda bulunmuş; neden kaçtığını sormuşlar o da "trenleri çok merak ediyordum!"demiş...

Düşündüm... Trenleri merak ettiği için evden kaçan biri, dünyayı merak ettiği için trenlere kaçacak, aşkı merak ettiği için uzakları göze alacak... Şaşırabilmek için hayatı boyunca riskler alacak, hep şaşıracak yeni bir şeyler bulacak, onun için de hep taze ve aslında (iyi ki) ham kalacak. Altı yaşında trenleri, uzakları, bilmediği, görmediği bir şeyleri merak ederek, bildiklerinden vazgeçen ait olmayı ve güvenliği reddederek adımlarını raylardaki tekerlek seslerini duydukça hızlandıran Ömer Zurnacı yarın kim olacak? Yaşı göz önünde tutulduğunda yaptığı hayatını tehlikeye atan bir keşif hareketi ve burada övgüler düzdüğüm de kaçışından çok ruhu. Hepimizin her şeyden korkutularak yetiştirildiği, kapının önüne çıkmaktan bile korkar hale getirilen çocuklar ve büyükler olduğumuz bu tekinsiz çağda nereden çıktı bu Küçük Prens? Ve neden merak etti trenleri? Nereye gitmeyi düşledi en çok? Nerede durduğuna üzüldü trenin? O büyük olasılıkla hiçbirini düşünmedi. Trenleri merak ediyordu ve onlara gitti. Galiba hepsi bu! Bu kadar sade! Bu kadar kolay! Bu kadar çocuksu! Bu kadar güzel!

Korktum... Nasıl bir yetişkin olacaktı o? Ya trenleri merak etmekten ya da merak ettikleri adına terk etmelerden men edilir, ait olmaya, uyumlu olmaya, normal çocuk olmaya zorlanırsa... Ya bir gün hiç trene binmeyen, yattığı yerden tren sesine kulak vermeyen, "alışkın", "olgun", "pişkin" ve "kaşar" bir yetişkine dönüşürse? Merak etmez, şaşırmaz, çocuk olmazsa ya?

Seviştiği kadınları önemsemez, keşfetmez, bencilce dokunursa onlara, onunla konuşanların cümlelerine kulak vermez, geçiştirir, sıkılırsa onlardan, prime-time televizyon programlarından ibaret olursa geceleri, merak ettiği sınırlar kendinin, yüreğinin sınırları değil, kazanacağı paranın sınırları olursa?

Ya unutursa Ömer tren raylarını... Ömer Zurnacı... Ya iç isteği öyle seslenirken zurnacı olmazsa? Davulcuyla zurnacıya varanları kınayanlardan olursa? Benim de benzer çocukluk öykülerim olduğu için mi bu kadar dokundu bana Ömer? Annesiyle babasının adları sorulduğunda; bilmediğini annesine "anne", babasına "baba" dediğini söylemesi niye acıttı içimi bunca? Masumiyet en çok bugünlerde sızlatıyor bizi... Bir çocuk değil ki o; Küçük Prens! Onu görsem, alnından öper; "bir gün büyüyünce gel ve beni bul olur mu? Neye dönüştüğünü görmek istiyoru" derdim ona. Galiba içten içe biliyorum ki görmemek daha iyi olacak.

Benim ve çok yakın olduğum kadınların hayatlarında bir türlü yanlarında hissedemedikleri sevgilileri, kocaları, babaları... Nasıldılar pekî küçükken? Hiç göze almışlar mıydı merak ettikleri için evden kaçmayı? Trenleri merak ettikleri için üstelik? Bu kadar basit işte, bu kadar sade... Göze aldılarsa nasıl dönüşmüşlerdi bu hale? Nasıl onlar da sevmemeye, sevişmemeye, duymamaya başlıyorlardı...Ağır ağır...Bu kadar basitti işte! Bu kadar kolaydı... Kolay mıydı?

2005

KaraKutu

GENEVIEVE VAUGHAN

'Bağış ekonomisi: Daha barışsever bir dünya için feminist bir yaklaşım. "

konusundaki söyleşileri için

25 - 27 Nisan tarihleri arasında İstanbul 'da...

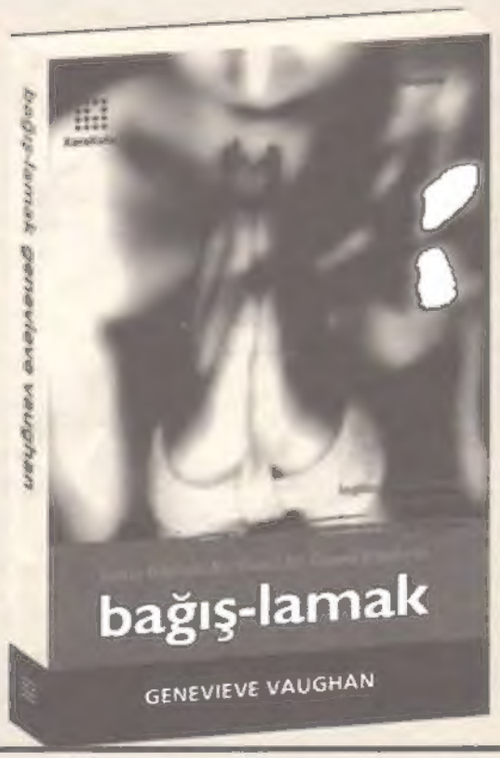

BAĞIŞ-LAMAK

Kadın Gözüyle Bir Karşılıklı Özveri Eleştirisi

GENEVIEVE VAUGHAN

Feminist teorinin
bir ürünü olan BAĞIŞ-LAMAK,
Genevieve Vaughan'ın ana, kız, dost ve sevgili olan
toprağa armağan ettiği, satıraralarında tüm insanların
onu ve birbirlerini
daha çok sevmelerini dilediği bir kitap.

25 Nisan Pazartesi saat 14.00 -16.30: İmza ve söyleşi
Pazartesi Dergisi, Abdullah Sok. No:9 Beyoğlu

26 Nisan Salı saat 11.00 - 13.00: Söyleşi
Kadir Has Üniversitesi, Cibâli Merkez Kampüsü

27 Nisan Çarsamba saat 11.00-13.00: Söyleşi
Maltepe Üniversitesi, Hazırlık Konferans Salonu

www.karakutuyayinlari.com

Tel: 0 212 519 83 74 Faks:0 212 519 83 77

Genel Dağıtım

iki A

Tel : (0212) 272 45 46

Fax : (0212) 272 45 55

8 MART'ta TAKSİM MEYDANINA'na MEÇHUL KADIN ANITINI DİKTİK!

Gördüğümüz heykel, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurmak için verilen savaşı ve mücadeleyi simgeliyor. Cumhuriyetin ve bütün dünyanın temelinde savaşların ve fabrikalarda, tarlalarda ya da atölyelerde olduğu varsayılıyor. Bu dünyayı döndüren kadınların emeği ise yok sayılıyor. Bizler bu dünyanın ve cumhuriyetin temelinde kadınların yok sayılan emeğinin olduğunu göstermek için bu 8 Mart'ta,buraya Meçhul Kadın Anıtı'nı dikiyoruz. (Basın açıklamasından)